

דף ה מפאן אָמרו מקבלין קרבנות מפושעי ישראל פדי שיחזרו בהם בתשובה.

כתבו שם התוספות ונ"ל פדי שיחזרו בהם בתשובה לאו טעמא דקרא קא דריש אלא נותן טעם לדבר כו'. רבים מן המעיינים נתקשו בהבנת דבור זה מה ראו על פכה ומה הגיע אליהם לומר דבר הנראה נגד האמת ועוד מאי נפקא מינה בין טעמיה דקרא קא דריש לבין נותן טעם לדבר.

ונראה לי דהכי פירושו משום דלא שייך למימר טעמא דקרא קא דריש אלא דוקא היכא דנפקא לן מינה מידי שאינו עוקר הפתוב לגמרי בינדים רק שעושה הקרא לאו דוקא פגון לא תחבול בגד אלמנה דמשמע בין ענייה בין עשירה דקרא סתמא פתיב וכולל ואפ"ה קאמר רבי שמעון בפירק המקבל דעשירה ממשכנין אותה וקרא לאו דוקא וזה מפתח דקא דריש טעמא דקרא שהוא מתוך שאתה ממשכנה אתה חייב להחזיר לה אתה משיאה שם רע בשכנותיה ויגון והשביע אותה הכהן דמשמע אותה לבדה ולא שתי סוטות פאחת אע"ג שהיא רותמת דקרא סתמא פתיב ואפילו הכי קאמר רבי שמעון בפירק קמא דסוטה שאם היא רותמת משקין שתי סוטות פאחת וזה מפתח דקא דריש טעמא דקרא שהוא פדי שלא יהא לבה גס בתברתה וכהנה רבות אשפחן בגמרא.

וכן במקום שהטעם מפורש בקרא לא קא דריש טעמא דקרא לעקור הפתוב בינדים פגון פי יסיר את בנה דאייתר ליה לרבי שמעון דבלאו פירושא דקרא הנה דרשינו ביה טעמא ואתא לרבנות כל המסירים אפילו שאר אומות ע"א פדאייתא בקדושין פרק האומר ודכנותה אמרינו בסנהדרין פרק כ"ג גבי לא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו ואם איתא דכאן טעמא דקרא קא דריש א"כ בהכרח צריך אתה לומר דס"ל דדוקא מן הסתם מקבלין קרבנות מפושעי ישראל אבל אם אנו יודעים בנדאי שלא יחזרו בהו בתשובה אין מקבלין מהו קרבנות אע"ג דקרא סתמא פתיב וכולל וזה מפתח דקא דריש טעמא דקרא שהוא פדי שיחזרו בהם בתשובה דאל"כ למאי נפקא מינה קא דריש טעמא דקרא ובאמת הא ליתא דאם פן אנו עוקרין הפתוב לגמרי בינדים מפתח דקא דריש טעמא דקרא וזה לא שייך כמו שנתבאר ועוד מדיליף רבי שמעון בסמוך דאין מקבלין קרבן מן מומר לכל התורה כולה מקרא אשר תעשינה בשגגה ואשם השב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו וכו' אלמא דמקבלין קרבנות מפושעי ישראל דהיינו מומר לדבר אחד אע"ג שאנו יודעין בנדאי שלא יחזרו מאותה עבירה דדוקא כשמביא קרבן על אותה עבירה עצמה אין מקבלין ממנו הלכך כתבו התוספות לאו טעמא דקרא קא דריש אלא נותן טעם למה מרבה טפי מומר לדבר אחד מן מומר לכל התורה כולה.

שוב מצאתי כה"ג בתוספות בסוטה ריש פרק המביא גבי פדי ליגעה פדי שתחזור בה ונ"ל ולא שייך למימר דריש טעמא דקרא אלא היכא דנפקא לן מינה מידי דמרבי מינה וקרא סתמא פתיב וכולל וכו'.

ונ"ל ביאור דבריהם על דרך שפירשתי לעיל דמה לי אם נאמר פדי שיחזרו בהם בתשובה או אם נאמר פדי שתחזור בה ור"ל דאם איתא דטעמא דקרא קא דריש א"כ בהכרח צריך אתה לומר דס"ל דדוקא מן הסתם הנה נותנה את מנחתה על ידה פדי ליגעה אבל אם אנו יודעין בנדאי שלא תחזור בה לא הנה נותנה את מנחתה על ידה אע"ג דקרא סתמא פתיב ונתן על פניה את מנחת הזכרון וזה מפתח דקא דריש טעמא דקרא שהוא פדי

שפתחזור ביה דאל"כ למאי נפקא מינה קא דריש טעמא דקרא ובאמת הא ליתא דא"כ אנו עוקרין הפתוב לגמרי בינדים מפת דקא דריש טעמא דקרא ותדע דהא בסוף פרק ארוסה אמרינו דגדמת לא היתה שותה דבעינו ונתן על כפיה אלמא דבעינו על כל פנים ונתן על כפיה אלא בעל פרקה צריה אפה לומר דאע"ג שאנו יודעין בנדאי שלא תחזור ביה אפ"ה נותן את מנחתה על ידה דגזירת הפתוב הוא.

כך נראה לי: ע"ב אינו שוב מדיעתו אינו מביא קרבן על שגגתו. תימה מה צריה קרא למעט לאינו שוב מדיעתו ועומד ברשעו הא הוי זבח רשעים והיכי תיסק אדעתין לומר דמביא וי"ל דאיצטריו להיכא דחזר בתשובה אחרי כן ובשעה שאכל לא היה שוב מדיעתו כך כתבו התוספות וקשה לי על דברייהם שהרי נפקא לן מקרא מכאן ולא פולקם להוציא את המומר לע"א שאין מקבלין ממנו קרבן עולה א"כ מאי משני התוספות לקושיותם הן גבי עולה מה צריה קרא למעט הא הוי זבח רשעים תועבה ובפרט לפי מה שפירש רש"י בהדיא הטעם שאין מקבלין ממנו עולה משום דכתיב זבח רשעים תועבה א"כ מה צריה קרא למעט.

לכן נ"ל ליישב קושיותם של התוספות עם הצריכותא דעביד הגמרא דאיצטריו קרא למעט מומר לע"א שאינו מביא חטאת אע"ג שאינו שוב מדיעתו ועומד ברשעו משום דסד"א הואיל דחיובא הוא אימא לקבל מיניה פדי שלא יהא חוטא נשפר והא דכתיב זבח רשעים תועבה היינו בקרבן נדבה קמ"ל דאפילו חטאת שהוא חיובא לא מקבלין מיניה כן נ"ל: ואמר רב המנונא מומר לאכול חלב והביא קרבן על הדם איפא בינייהו.

מה שיש להקשות כאן פתיתי באריכות בפרק בתרא דהוריות: דף טו המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל וכו'. בקל המקומות דמיייתי הגמרא ברייתא זו פירש רש"י כדפירש כאן זולת בכתובות פרק אלו נערות פרש"י כמה שכתב כאן בשם ואית דמפרשי ונ"ל דטעות סופר הוא בכתובות דאל"כ אי אפשר דהווי שתקי התוספות מלהשיג עליו פמנהגם ואיכא למידק על הא דפרש"י כאן דאילו רב יהודה שרי ליה לאורתא אפילו לדידה דלא קניס שוגג אטו מזיד והא ליתא דהא בגיטין פרק הניזקין מיייתי הגמרא ברייתא זו ומוכיח מינה דרבי יהודה קניס שוגג אטו מזיד וי"ל דלהכי קאמר רש"י דרבי יהודה לא קניס שוגג אטו מזיד בערה ר' יוחנן אבל בערה ר"מ נדאי קניס ועל מה שכתבו התוס' דאי במזיד לא יאכל דר"מ עולמית קאמר א"כ היינו מזיד דרבי יהודה קשה לי הלא יש לדחות ולומר שיש חילוק ביניהם באחרים פי לדעת רבי יהודה אסור לאחרים בו ביום מדקאמר עולמית אבל לדעת רבי מאיר שלא הנפיר עולמית נוכל לומר דמותר לאחרים אפילו בו ביום וצל"ע: ע"ב אמר רב דימי מנהרדעא הלכתא השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא כו'.

כתב הר"ן וז"ל ומהא שמענו דבשר חי לאחר הדחה אפילו בלא מליחה שרי וכו'. ונהביאו בית יוסף בטור י"ד סימן ע"ו וכתב עליו וז"ל נראה דהדחה מיהא בעי משום דם שעל פניו ואפשר דהוא הדין לצלי ויש לדחות דצלי שאני דנורא מישב שייב ליה ע"כ.

ואני תמיה טובא עליו היאך אשתמיטתיה מה שכתב הר"ן בפרק השוחט גבי השוחט בהמה ועוף ולא יצא מהן דם וכו' והילך לשונו ומקשו הכא נהי שלא הוכשרו בדם על פרחין קודם אכילה הוכשרו במים דאי לקדירה הרי הוכשרו במים שבה ואי לצלי

הַנִּכְשָׁרָה נְמִי בַּהֲדָחָה דְּוֹדַי אִפִּי לְצַלִּי הַדָּחָה בְּעֵי מִפְּנֵי הַדָּם שֶׁעַל פְּנֵי הַבֶּשֶׁר דְּכִי אֶמְרִינוּ דְּנוֹרָא מִשְׁאָב שְׁאֵיב הֵינִי מִלִּי דָם הַנִּבְלָע בְּאַבְרִים אֲבָל דָּם שֶׁהוּא בְּעֵין אֵינוּ יוֹצֵא עַל יְדֵי הָאֵשׁ דְּאַדְרָבָה מִתְיַבֵּשׁ הוּא שָׁם וּלְאִנְמִצָּא נְמִי וְדַאי בְּעֵי הַדָּחָה מִפְּנֵי הַדָּם שֶׁעַל פְּנֵיו דְּלֹא מִיְקָרִי דָם הָאֲבָרִים שְׁלֹא פִּירֵשׁ אֲלֵא דָם הַבּוֹלֵעַ בַּבֶּשֶׁר אֲבָל מַה שֶׁעַל גְּבִיו וְדַאי אֲסוּר וְצָרִיף הַדָּחָה יֵשׁ לוֹמֵר אֲשַׁכַּחַת לָהּ דְּאֲכִיל לִיהָ לְצַלִּי בְּלֹא הַדָּחָה וְאִם תֵּאמֵר דְּדָם שֶׁעַל פְּנֵיו אֲסוּר לִיתָא דְּדָם מִיְשָׁרִיק שְׁרִיק וְאֵינוּ אֲסוּר אֲלֵא כְּדֵי קְלִיפָה הִילְכֵף קוֹלְפָה אֶת הַחִיצוֹן וְהַשְּׂאָר מוֹתֵר עַכ"ל.

הַרִי קָמֵן מְבוֹאָר שְׁגִילָה דַּעְתּוֹ מְבוֹאָרַת וּמְבוֹרְרַת דְּאִפִּילוּ צְלִי וְכֵן בְּאִנְמִצָּא צָרִיף הַדָּחָה רֵאשׁוֹנָה מִפְּנֵי הַדָּם בְּעֵין שֶׁעַל פְּנֵי הַבֶּשֶׁר וְאֲסוּר אִפִּילוּ בְּדִיעֵבַד כְּדֵי קְלִיפָה וְהָא דְּלֹא אֲסוּר יוֹתֵר מִכְּדֵי קְלִיפָה הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּאִזְזִיל לְטַעֲמָהּ שֶׁפָּסֵק בְּפִרְק גִּיד הַנְּשֵׂה וּבְפִרְק כָּל הַבֶּשֶׁר דְּאִין רוֹתֵם דְּצִלְיָהּ אֲסוּר יוֹתֵר מִכְּדֵי קְלִיפָה אוֹ כְּדֵי גְטִילָה לְכָל הַיּוֹתֵר וְאִפִּילוּ אִי הֵנָּה נִפְל דָּם בְּעֵין גְּמוּר וְצִלוּל מְעֻלְמָא עַל גְּבִי בֶּשֶׁר רוֹתֵם וְנִצְלָה כֶּף לֹא הֵנָּה אֲסוּר יוֹתֵר כְּדֵי קְלִיפָה וְכַמ"ש הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש ז"ל בְּהַדְּיָא בְּפִרְק כָּל הַבֶּשֶׁר גְּבִי אִין מַחְזִיקִין דָּם בְּכַנֵּי מַעֲיִים ע"ש וְלֹא בְּמָקוֹם הַזֶּה בְּלִבְד כְּתִב כֵּן הָר"ן אֲלֵא גַם בְּשֵׁנֵי מְקוֹמוֹת אַחֲרֵים הַמְּקוֹם אֲחֵד הוּא בַּפ"ק דְּחֻלִּין גְּבִי הַשּׁוֹחֵט בְּסַפִּין שֶׁל ע"א וְז"ל אֲבָל הָרַמְבַּ"ן ז"ל כְּתִב דְּמַסְתַּבְּרָא דְּאִפִּילוּ לְצַלִּי נְמִי אֶמְרוּ דְּבְעֵי הַדָּחָה לְפִי שֶׁדָּם שֶׁעַל פְּנֵי הַבֶּשֶׁר אֵינוּ הוֹלֵף ע"י הָאֵשׁ אַדְרָבָה נִקְרַשׁ הוּא מִתְיַבֵּשׁ וְנִשְׂאָר עַל הַבֶּשֶׁר כּו' מְקוֹם הַשְּׂנֵי הוּא בְּפִרְק גִּיד הַנְּשֵׂה וְשֶׁכְּתִב שָׁם בְּשֵׁם רַבֵּינוּ יוֹנָה ז"ל גְּבִי רִישָׁא בְּכַבְּשָׂא הַמְּהַבְּהָב אֲוֹנוֹים וְתַרְנֻגוּלִים בְּאוּר לְחַרְוֵה שִׁיּוּרֵי הַנּוֹצָה שֶׁעֲלֶיהָ אִם הוֹצִיא בְּנֵי מַעֲיִם תַּחֲלָה צָרִיף שִׁיְדִיחֵנוּ מִבְּפָנִים יָפָה יָפָה קוֹדֵם שִׁיְהַבְּהֵנוּ לְפִי שֶׁהַגּוֹף מְלֵא דָם וְאִין כַּח בְּאֵשׁ לְהַפְּלִיטוֹ לְחוּץ שְׂאִין הָאֵשׁ מוֹצִיא דָּם אֲלֵא הַבְּלוּעַ אֲבָל הַדָּם שֶׁהוּא בְּעֵין אִין הָאֵשׁ מְפִלִיטוֹ אַדְרָבָה מְצַמַּת צְמִית לִיהָ וְאֲסוּר עַכ"ל.

וְאִם כְּתִב כֵּן בְּשִׁיעוֹר מוּעַט כְּזֶה כְּמוֹ הַבְּהוּב כ"ש בְּצִלְיָהּ גְּמוּרָה וּלְפִי שְׁרַחוּק הוּא לִי לְהֵאֱמִין שְׁבִית יוֹסֵף שְׁבִית מ"ש הָר"ן בְּכָל אֵלֶּה ג' מְקוֹמוֹת שֶׁהִבְאֵתִי לְכֵן אֹמֵר אֲנִי שְׁבִית יוֹסֵף לֹא לְפָרוֹשֵׁי דְּבָרֵי הָר"ן אֲתָא וּלְאִוְקָמֵי דַּעַת הָר"ן בְּהַכִּי אֲלֵא סְבָרָא דְּנִפְשֵׁיהָ מוֹסִיף וְאֶמֶר וְאֶפְשָׁר דַּה"ה לְצַלִּי וַיֵּשׁ לְדַחוֹת כּו' אַע"ג שֶׁשֶּׁשׁ הַלְשׁוֹן לֹא מִשְׁמַע הַכִּי: פִּרְק אֵלוּ טְרַפּוֹת דִּף נַז אֶמֶר רַב יְהוּדָה אֶמֶר רַב שְׁמוּסַת גַּף בְּעוֹף טְרַפָּה חִיִּישִׁינוּ שְׂמָא נִיקְבָה הַרִיאָה וְשִׁמוּאֵל אֶמֶר תִּיבְדַק וְכֵן אֶמֶר רַבִּי יוֹחָנָן תִּיבְדַק כּו'.

וְכַתֵּב הָרַב מְהָר"י קוֹלוֹן ז"ל בְּשׁוֹרֵשׁ ל"ה שְׂאֵם נִמְצָא הַגַּף שְׁבוּר וְאֵינוּ יוֹדֵעַ אִם קוֹדֵם הַשְּׁחִיטָה אוֹ אַח"כ טְרַפָּה וְאֶע"ג דְּתַלְיָנוּ בְּזָאב וּבְמִשְׁמָשָׂא יָדָא דְּטַבְּחָא שְׂאֵנֵי הֵתֵם דְּאִיכָּא רַגְלִים לְדַבָּר וְכַמוֹ שֶׁפָּסְקוּ ה"ג וּמְבִיאֵו הַסַּמ"ק לְפָסֵק הַלְכָה דְּכָל סַפֵּק טְרַפָּה לְחוּמְרָא כְּגוֹן סַפֵּק נִשְׁבֵּר הַעֲצָם וְיָצָא לְחוּץ כּו' סַפֵּק לְפָנֵי שְׁחִיטָה סַפֵּק לְאַחַר שְׁחִיטָה וְכֵן בּוּקָא דְּאִטְמָא כּו' וְלֹא אֶמְרִינוּ כַּה"ג נִשְׁחַטָה הַתְּרָה כְּדַאיִתָּא הֵתֵם עַכ"ל.

וְקִשָּׁה לִי טוֹבָא עַל הָרַב ז"ל וְכִי פְּלִיג הוּא עַל הַגְּמָרָא שֶׁהִיא מְלֵאָה עַל כָּל גְּדוּלְתֶיהָ דְּסַפֵּק סַפִּיקָא מוֹתֵר בְּכָל הָאִסּוּרִים אִפִּילוּ בְּדַאוּרִיִּיתָא וְאִפִּילוּ בַּע"א וְכִי הָאִי גּוֹנָא מִמֶּשׁ הַקִּשָּׁה מְהָרָא"י ז"ל בְּהַגְּהוֹת שְׁעָרֵי דוּרָא עַל ר"י בַּעַל הַתּוֹסְפוֹת שֶׁפָּסֵק דְּאִין לְהַתִּיר סַפֵּק דְּרוּסָה שְׁנַתְּעָרְבָה בְּאַחֲרֵים מִכַּח סַפֵּק סַפִּיקָא וְתִירָץ דְּלֹא אֲסוּר ר"י אֲלֵא דוּקָא כְּשֶׁלֹּא נוֹדְעוּ שְׂנֵי

הספיקות ביחד אלא נודע מתחלה שהזאב דרס קודם שנתערבו ובאותו פעם לא היה אלא ספק אחד באיסור דאורייתא ונעשה באותו פעם באיסור ודאי וכשנתערב אח"כ הוי כמו ודאי איסור דאורייתא שנתערב ויש מתרצים לדברי ר"י בדרך אחר דשאני ספק דרוסה שנתערבה דאין השני ספיקות באין בענין אחד ובגוף אחד ובגדון שלפנינו אי אפשר לתרץ כל זה שהרי יש שני ספיקות אם יש פאן איסור כלל או לא והספיקות הם בענין אחד ובגוף אחד וגם נודעו שני הספיקות ביחד דכל אפי שנה דבה"ג מותר כמו שפכת הרב מהר"ם איסרלס ז"ל בהגהתו לש"ע בי"ד סוף סימן ק"י על מה שפסק הש"ע פדעת ר"י שהבאתי לעיל וז"ל וי"א הטעם דאסור הואיל והספק הוא איסור מדאורייתא ולא נוכל לומר עוד ספק שאין פאן איסור רק שנתערב באחרים לא מקרי ספק ספיקא ואסור אבל אם היו ב' ספיקות אם היה פאן איסור כלל ונודעו ב' הספיקות ביחד מתירין ספק ספיקא בכל מקום אפילו באיסור דאורייתא וגופו של איסור ואפילו היה לו חזקת איסור פגון עוף שבחזקת איסור עומד ונשברה או נשמט גפו ספק מחיים או לאחר שחיטה ואם תמצא לומר מחיים שמה לא נקבה הריאה יש להתיר מכל ספק ספיקא אף על פי שיש לברר ע"י בדיקת הריאה אין לחוש עכ"ל.

והוא מדברי הגהות ש"ד וא"ו הארוך כלל כ"ו. ועוד קשה לי על מה שפכת הרב ז"ל וכמו שפסקו ה"ג ומביאו הסמ"ק לפסק הלכה דכל ספק טרפה לחומרא פגון ספק נשבר העצם ויצא לחוץ כו' מה דמות ראיה מביא מדברי הסמ"ק הלא אין הגדון דומה לראיה כלל דשאני ספק נשבר העצם ויצא לחוץ וכן בוקא דאטמא ולא ידע אי איעכל ניביה או לא שאסרו חכמים איסור ודאית אלו נודע לנו שנשבר העצם ויצא לחוץ מחיים וכן בוקא דאטמא אי איעפול ניביה ונשף מדוכתיה מחיים וכל כה"ג שיש פאן ודאי איסור אלו היה נתברר לנו אותו ספק לאפוקי בגדון שלפנינו אף אם היה נודע לנו שנשבר הגוף קודם שחיטה לא היה פאן ודאי איסור אלא יש לו תקנה בבדיקה שהרי אפילו בשמןטה לא אסרו איסור ודאית אלא להצריכה בדיקה וחילוק זה מבואר בדברי א"ו הארוך כלל כ"ו שכתב וז"ל אבל אם נמצא בעוף לאחר שחיטה שנשבר הגוף אפילו סמוך לגוף ממש ולא הושחר פי המפה ולא ידעינו אי קודם שחיטה נשבר או לאחר כף מאחר שאין שבירתה מהי"ח טריפות אלא שחיטתו ביה לנקובת הריאה ולא אסרו חכמים העוף איסור ודאית מחמת ספק זו אלא יש לו תקנה בבדיקה למי שבקי בבדיקה אע"פ שאנו צריכין לאסור עתה מספק כל דבר שצריך בדיקה מ"מ חסרון ידיעתנו לא חשיב איסור דרבנן ויש להתירו אפילו בלי תערובות מטעם ספק ספיקא שמה לאחר שחיטה נשבר ואת"ל קודם שחיטה שמה לא נקבה הריאה דהשתא השני ספיקות מענין אחד ובגוף אחד הם שמה אינה טרפה וכן בכל כה"ג עכ"ל.

ובהכי ניחא לי שבעל א"ו הארוך אע"פ שמביא דברי סמ"ק דלעיל לפסק הלכה ובכלל נ' לא נמנע מלפסוק להתיר בגדון שלפנינו ומיהו לענין שמוטה בכה"ג נראה בעיני לפסוק פדעת הרב ז"ל משום דגרסינן שם בפרק אלו טריפות שהבאתי לעיל אמר רב יהודה אמר רב שמוטת ירך בבהמה טרפה שמוטת יד בבהמה פשרה שמוטת ירך בעוף טרפה שמוטת גף בעוף טרפה חיישינן שמה נקבה הריאה ושמואל אמר תיבדק וכן אמר רבי יוחנן תבדק וכן הלכתא ואם פן בהכרח צריך אתה לומר דלרב הנה ליה בודאי טרפה דאלו היה לרב רק ספק טרפה שמה נקבה הריאה למה לא יועיל לה בדיקה פינו דידעינו

מקום הטרפות שהוא בריאה נבדוק אותה להכשירה אם לא נקבה אלא ודאי סבר דנדאי נקבה הריאה ואין להכשירה ע"י בדיקה והא דקאמר חז"ל שמה נקבה הריאה נ"ל פירושו ודאי וכן מצינו בגיטין פרק השולח דף מ' דגרסינו התם האומר נתתי שדה פלוני לפלוני והוא אומר לא נתן לי חז"ל שמה נקבה לו על ידי אחר ופירשו התוספות ונ"ל חז"ל שמה נקבה לו ע"י אחר האי חז"ל שמה נקבה לו ע"י אחר ופירשו התוספות ונ"ל עכ"ל התוספות ואיכא למימר דהכא נמי קאמר רב חז"ל שמה נקבה הריאה וסבר דנדאי נקבה הריאה וכמו שכתב הטור י"ד בשם בעל העיטור ובעל התרומה שהיא טרפה דלא מהניא ליה בדיקה משום דבנדאי נקבה הריאה והיינו פנוניתה דרב משום שלא היו גורסין וכן אמר רבי יוחנן וה"ל רב ושמואל וקי"ל כרב באיסורי ומעתה נוכל לומר דאף לדברי הר"ף והרמב"ם והרא"ש דגרסי וכן אמר רבי יוחנן תיבדק והלכתא כשמואל ורבי יוחנן דסברי תיבדק היינו לדידהו דהווי בקיאיין בבדיקה אבל לדין דאין אנו בודקין הריאה הוי בנדאי נקבה אף לדידהו ומה שכתב בא"ו הארוך שהבאתי לעיל דחסרון ידיעתנו לא חשיב איסור דרבנן יש להשיב ספק דרוסה יוכיח דאסרינן ספק דרוסה אע"ג דהוי ס"ס כדאמרינן בפירק א"ט וכתבוהו כל הפוסקים חוששין לספק דרוסה כגון שרואין ארי שנכנס לבין השנונים חוששין שמה דורסן וכו' ואע"פ שלא אסרו החכמים איסור ודאית מחמת ספק זו אלא יש לו תקנה בבדיקה כדאיתא שם בגמרא אמרי בני רבי חייא דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים ופירשו התוספות והרא"ש דאפילו לנדאי דרוסה מהני בדיקה הרי יש בספק דרוסה ספק ספיקא דהיינו ספק נדרסת בידי או בשן ואפילו את"ל בידי שמה לא נקבו בני מעיי' ואם היינו בקיאיין בבדיקת דרוסה אפשר הנה לברר שפשרה היא ואפ"ה היא אסורה כנדאי דרוסה ואם כן פשם דספק דרוסה אסרינן כאלו נדרסה בנדאי בענין שנטרפה בו ואם הנה ספק לו אם נעשה מחיים או לאחר מיתה הנה בנדאי אסור מספק מאחר שיש לה דין של נדאי דרוסה לדין דאין אנו בקיאיין בבדיקה הכי נמי כשנשמט הגף איכא למימר דכולי עלמא מודו דבנדאי נקבה הריאה דנין אותה לדין דאין אנו בקיאיין בבדיקת הריאה כמו לרב שדן אותה בנדאי טרפה כדפירשתי ואל תשיבני כיון דנדאי היא למה פסקו הפוסקים כשמואל ורבי יוחנן דמהני לה בדיקה מפני שיש לומר שהרי נדאי דרוסה נמי מועיל לה בדיקה לדעת הפוסקים אם ידוע שלא דרס בנושט וכן מצינו כמה ספיקות שעשו אותן חכמים כנדאין כמו גבי הוריקה כבד כנגד בני מעיים דגרסינן שם בפירק זה בעי מיניה רבי יוסי מריב"ל הוריקה כבד כנגד בני מעיים מהו א"ל טרפה ולא יהא אלא נטילה אמר רבא כיון שהוריקה כבד כנגד בני מעיה בידיע שנפלה לאור ונחמרו בני מעיה וטרפה וכתב הר"ן ז"ל זהו גרסת הגאונים ז"ל וכן בהלכות הרב אלפסי ז"ל ולפי גירסא זו משמע שכל שהוריקה כבד אע"פ שלא ראינו שנפלה לאור כנדאי משוינן לה וכו' הרמב"ם בפ"ז מה"ש עכ"ל.

אם כן מצינו ספק ספיקא שהוא רחוק מאד דנפילה לאור מילתא דלא שכיחא הוא והירקות בכבד מצוי תמיד ואפילו הכי אנו אוסרינן אותה ולא אמרינן דספק ספיקא הוא ספק נפלה ספק לא נפלה ואת"ל נפלה שמה לא הוריקה מחמת האור דירקות בכבד שכיחא מחמת חולי כדכתב הר"ן וגם אם נפלה לאור והוריקה כבד כנגד בני מעיים מחמת האור שמה לא נקבו בני מעיים אלא משוינן כל הני ספיקות כנדאין ואע"פ שהר"ן מתמיה על גירסת הרב אלפסי ז"ל וז"ל וזה מן התימא שהרי הירקות מצוי הוא תמיד בכבד

מחמת חולי וכיון שלא ראינו שנפלה לאור למה לא נתלה בחולי דהא תלינו בנאב וכו' ומסיק לתרץ דברי הרב אלפסי ז"ל בשינוי דחיקא שאין הלשון סובלו וגם הרא"ש פתב בדברי הר"ן שעיקר הגירסא דלא כהר"י מ"מ הרמב"ם והרשב"א פסקו בהדיא פגירסת הר"י אף אם אינו ידוע שנפלה לאור אסרינו פשהוריקה כבד פנגד בני מעים וכו' פסק בית יוסף ע"ש.

הרי מצינו כמה ספיקות בדבר איסור שיהם בעיניהם פנדאי איסור ואוסרים וא"כ למה לא נאסר שמוטת גף כמו כן בשני ספיקות דאיכא למימר פשנשמט הגף נדאי נקבה הרואה וליכא אלא חד ספק ואפשר עוד לומר כל היכא דלא מצינו לברר מחמת חסרון חכמה שאין אנו בקיאים להבחין אינו קרוי ספיקא ולכן פסק בסמ"ק דספק סרכא שבא לפני חכם ואינו יודע אם נעשית קודם שחיטה או לאחר שחיטה טרפה ולא כמו שכתב באיסור והיתר הארוך כלל נ' דאף הספיקות שהן מחמת חסרון חכמה קרוי ספיקא ע"ש.

ולפי זה אפשר לומר דעיקר ראית הרב ז"ל מדברי סמ"ק היה ממה שפסק לענין ספק סרכא פנזכר ודוק. ועוד קשה לי על הרב ז"ל על מה שפסק להטריף בכי האי גוונא לענין נשבר הגף הלא הוא בעצמו כתב בשורש ל"ח שלא נמצא טרפות זה דשבירת גף בגמרא כלל ולא בפוסקים אלא במרדכי וכן בספר האגודה והלכתא להכשיר בכל ענין אף המנהג להטריף כל שנשבר סמוך לגוף פרוחב אצבע אגודל ולכן יש לסמוך על זה להכשיר ואם כן למה יש להחמיר כל כך בדברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור והרבה יותר תמיה אני על הרב מהר"י קארו ז"ל שפסק בשלחן ערוך שלו בדברי הרב מהר"י קולון ז"ל לממש שהרי הוא פסק בספר בית יוסף וכן בשלחן ערוך עצמו שם לפני זה דאפילו אם ידוע שנשבר הגף קודם שחיטה ואפילו סמוך לגוף ואפילו נצטרך הדם בצלעות מותר בלא בדיקה וא"כ דבריו סותרין זה את זה ולכן נראה לי שיש טעות סופר בשלחן ערוך וראוי להיות שמוט במקום שבור וטעמו כדפירשתי לעיל אבל דעת הרב מהר"י קולון ז"ל נפלאה והיא רחוקה בעיני וצריף נגר ובר נגר דיפרקינה: דף סג אמר שמואל קישות שהתליעה באיביה אסורה משום שרץ השורץ על הארץ וקשה לי למה נקט שמואל דוקא קישות ולא נקט פרי סתמא וי"ל דמשום הכי נקט קישות לאשמועינן שהתליעה אינה מצינה בה ונפקא מינה שאין צריף בדיקה אפילו תוף י"ב חדש וגילה זה כמה שאמר קישות שהתליעה כו' פלומר שאין בו חשש אלא דוקא פשהתליעה בנדאי ושאר מיני פירות שדרפן להתליעה במקור אסור לאוכלן כל שנים עשר חדש עד שיבדוק הפרי מתוכו שמא יש בו תולעת כדאיתא שם בפירקא אלו טריפות אמר רב הונא כל בריה שאין בה עצם אינו מתקנים שנים עשר חדש אמר רב פפא ש"מ מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליעה באיביה אסורה הני תמרי דכדא לבתר תרי עשר ירחי שתא שריין ופירש רש"י הני תמרי דכדא שהתליעו ואין ידוע אם במקור או בתלוש לבתר שנים עשר ירחי שתא שריין דאי במקור התליעו לא הנה חנה עד השתא וכתב עליו הר"ן ז"ל מה שכתב תמרי דכדא שהתליעו לא נהירא דאי פשהתליעו נדאי עסקינן מה שאמר תמרי דנקט ולא נקט פירי סתמא אלא משמע דא"ה נקט תמרי לפי שהתליעה מצינה בהם ולומר דכיון שהדבר מצוי אף על פי שהוא מיעוט למיעוט המצוי חששו וכן כתב הרמב"ם בפירק ב' כל מיני פירות שדרפן להתליעה במקור אין לא יאכל עד שיבדוק הפרי מתוכו שמא יש בו תולעת ואם נקה הפרי אחר שנעקר שנים עשר חדש אוכל

בלא בדיקה שאין תולעת שבו מתקיימת שנים עשר חדש כו' ואם איתא דהתלעה מצוינה בקישיות עדיין הקושא של הר"ן במקומה עומדת ויותר חזקה מאי שנא תמרי דנקט הלא לא הנה צריף למינקט לא תמרי וגם לא פירי סתמא מאחר דקאי על דברי שמואל הכי הנה ליה לומר שמע מינה מדרב הונא הא דאמר שמואל קישיות שהתליע באיביה אסורה לבתר תרי עשר ירחי שתא שריא כו' וזה נראה לי ברור.

וכתב הרא"ש ו"ל אהא דאמר רב פפא הני תמרי דכדא לבתר תרי עשר ירחי שתא שריין וזה לשונו ואם תאמר אמאי שרו בתר שנים עשר חדש דילמא גדלו במחנבר ושריץ שמת אסור ותיירץ הראב"ד ו"ל דהא דקאמר אינו מתקנים שנים עשר חדש ר"ל דאחר שנים עשר חדש אין בו לחות כלל והוי כעפרא בעלמא ודייק מלישנא דקאמר אינו מתקנים ולא אמר אינו חי ע"כ.

וכן כתב הר"ן ו"ל וכי תימא היכי פשטינו הכא דמשום שאינו מתקנים שנים עשר חדש לאחר שנים עשר חדש שריין דהא אע"פ שאינו מתקנים ואינו חי כי מת נמי אסור לאו קושא הוא דאינו מתקנים קאמרינו כלומר אפ"ל מת אינו מתקנים אלא חוזר לעפרו אבל לעולם כל שהוא מתקנים אפילו מת נמי אסור ע"כ.

ואני בעניי אני רואה הכרח לדיוק זה דהא מצינו הרבה משניות דאמרו בחזקת שהוא קיים בחזקת שהו קיימין כו' ופירושו שהוא חי וכי תימא שיש חילוק בין מתקנים לבין קיים א"כ לא ה"ל למידע מדלא אמר אינו חי אלא מדלא אמר אינו קיים שנים עשר חדש ומיהו ל"נ להביא ראיה מוכרחת שאי אפשר לומר הא דאמר רב הונא אין מתקנים היינו אין חי שנים עשר חדש שהרי איתא במדרש רבה פרשת שופטים מה ראה שלמה ללמוד לעצל מן הנמלה רבנן אמרין הנמלה זו שלשה בתים יש לה כו' ואינה חיה אלא ששה חדשים למה שמי שאין לו גידים ונעצמות אינה חיה אלא ששה חדשים כו'.

ואי אפשר לומר דרב הונא פליג על רבנן בדבר שתלוי במציאות וכתב עוד שם הרא"ש ו"ל ומיהו באותם שרגילים לגדל תולעים גם לאחר שנים עשר חדש צריף לבונדקו ולהשליף התולעים הנמצאים בחוץ ביניהם או על גב הפרי דאיבעיא לן לקמן אם פירשו לגג תמרה ואף אחר שהשליף הנמצאים מבחוץ יש לחוש שמא כשיתגם לתוך המים בקדירה יצאו לחוץ וירחשו במים או בדופני הקדירה או על גב הפרי הילקף מנהג יפה כל אלו עדשים שמצוי בהן הפנימה בתוך שנים עשר חדש אין להן תקנה לאחר שנים עשר חדש יתגם לתוך מים צונגין והמתולעים והמגוקבים יעלו למעלה וישליכם ואחר כך יתנו לתוך מים רותחין בקדירה שאם נשאר בו תולע ימות מיד ולא יפרוש לחוץ עכ"ל.

וקשה לי על דבריו טובא חדא למה סתם וכתב בתוך שנים עשר חדש אין להן תקנה שהרי הוא גופיה כתב שם לעיל מזה ו"ל וכן כל מין פרי וקטנית שדרכן להתליע צריף לבונדקו אם בא לאוכלו בתוך שנתו כו' ש"מ בהדיא שיש להן תקנה בבדיקה אפילו בתוך שנים עשר חדש ואם פן יש סתירה בדבריו מדידיה אדידיה ומיהו בהא איכא למימר דמה שכתב הרא"ש בתוך שנים עשר חדש אין להן תקנה לאו למימרא שאין להן תקנה כלל ושללא לאכלם תוך שנים עשר חדש אלא הוה תקנה ליתגם לתוך מים צונגין כו' ואח"כ יתנו לתוך מים רותחין שהזכיר שם אין להן בתוך י"ב חדש אבל תקנה אחרת

ונדאי יש להן דהיינו בדיקה שצריף לבדוק כל חד וחד בפני עצמו שמא יש בו תולעת וכן כתב בהדיא רבינו ירוחם בספר אדם וסנה בחלק ה' גתיב ט"ו ריש אות כ"ז ונ"ל דכל מיני קטניות שדרפן להתליע פגון פולין ועדשים וכיוצא בהן בתוך י"ב חדש אין להם תקנה ואסור לאכלן בלא בדיקה כו' וכן הוא מבואר באר היטב בדברי הרשב"א והר"ן ונ"ל הרשב"א בתורת הבית פולין ב' רחשים מצויין בהם כו' ולפיכך הפא לבשלן בלא בדיקה כיצד הוא עושה שורה אותן במים צונגין כדי שיפנסו המים בחורין ויוציאו הרחש שבתוכן ויפרוש כל העתיד לפרוש ואחר כך ישים בקדירה אחר רתיחת המים כדי שימותו הנשארם בחורין ואם נמצאו קצת בתוך הקדירה משליה ואוכל השאר שאין בהם פלפף שיאסרו בפליטתן את מערובתן ויראה לי שאסור לעשות כן תוך שנים עשר חדש מפני הרחש הקטן המצוי בעודן במחנך ונהרי אפשר לו להתקיים כן כל שנים עשר חדש ולפיכך כל תוך שנים עשר חדש צריכין בדיקה עכ"ל.

והילך לשון הר"ן ודאמרינן דלבתר תריסר ירחי שתא שרו יש בעלי נפש שהחמירו ואמרו דהני מילי לאכלן אבל לבשלן פמות שהו חיישינן שמא על ידי הבישול יהו פורשין ולא בטלי דבריה לא בטלה ולפיכך דקדקו בתקנתא להניח בתחלה במים חמין הרבה כדי שימותו פולן במקומן ואחר כך מבשלן ושוב אין לחוש שאפילו פירשו לאחר שמתו מותרין דעד כאן לא איבעיא לן לקמן פירשה ומתה מהו אלא בשפירשה ואחר כך מתה אבל פירשה משמתה מותרת.

ונה הענין אינו מספיק אלא למאן דגריס לקמן פירשה ומתה מהו וכדכתיבנא אבל למאן דגריס פירשה מתה מהו משמע דאפילו פירשה אחר שמתה מיבעיא ליה וסלקא בתיקו וכו' והילכך לא סגיא בהך תקנה דמים רותחין לפיכך צריף ליזהר לשהותן תחלה במים צונגין וכל הפירות שהתליעו קלין וצפין ועולין למעלה וזרקין אותן ואינה שרי דמסתמא לא נשאר בהן פרי שהתליעה ואם מצא מהן בתבשיל בשעת שהוא אוכלן זורקן ואוכל את השאר מיהו הך תקנתא תוך שנים עשר חדש לא סגיא שאין הפירות שהן מתליעין במחנך צפין כמו אותן שמתליעין בתלוש עכ"ל.

הרי אתה רואה בפירוש שכתבו דדוקא הך תקנה דמים צונגין ורותחין אין להן מהטעם המפורש בדבריהם אבל בדיקה מהני להו ואף על גב שראיתי לחכם אחד גדול הדור שהביא בחבורו דברי הרא"ש והטור י"ד בענין דין זה וכתב עליו וזה לשונו וכתב בית יוסף דכן כתבו הרשב"א והר"ן דתוך שנים עשר חדש לא מהני להו שום בדיקה עד כאן לשונו.

אין ספק אלי דמלת שום ט"ס הוא כי בנדאי לא היה טועה כל כך טעות גמור ומיהו אפתי קשה לי קושיא אחרת אשר לא ראיתי ולא שמעתי מי ששט לבו אליה והיא חזקה בעיני מאד והיא זאת פיון שהרא"ש פסק בסוף פרק א"ט שאם מת התולע תוך הפירי ופירש אחר כך מותר אם כן למה הצריף הרא"ש ליתנם בתחלה לתוך מים צונגין כו' למה לא יספיק ליתנם בתחלה לתוך מים רותחים כדי שימותו פולן במקומן ושוב אין לחוש שאפילו פירשו לאחר שמתו מותרין כמו שכתבו ספר התרומה סימן ל"ה והסמ"ג בחלק ל"ה סימן קל"ב ושאר פוסקים ולא הצריכו כלל ליתנם בתחלה לתוך מים צונגין אלא ליתנם תוך לתוך מים רותחין והוא מהטעם שכתבתי מפני דסבירא ליה שאם מת התולע

תוף הפירי ופירש אחר פה מותר וכמו שפכתב הר"ן בהדיא דאין צריף לעשות הך תקנה ליתגם בתחלה לתוף מים צונגין אלא דוקא לדעת הפוסקים דאם מת התולע תוף הפירי ופירש אחר פה אסור אבל לדעת הפוסקים שאם מת התולע תוף הפירי ופירש אחר פה מותר סגי ליתגם בתחלה בקדירה רותחת לתוף מים רותחין ושמה יש לומר דהרא"ש סבר דלכתחלה צריף לעשות להם תקנה בכל מה שיוכל לעשות שלא יבאו לאכול איסור כמו שפכתב בהדיא רבינו ירוחם בספר אדם ותנה בחלק ה' נתיב חמשה עשר אות עשרים ושבעה עיין שם.

כן נראה לי: פרק חמישי דף פב תנא אם קדם השנייה הרי זה זריז ונשפר זריז דלא עביד איסורא כו'. וכ' שם הרא"ש ז"ל בשם הלכות גדולות וז"ל בהמה שנשחטה אמה היום ונתערבה.

באחרות וצריף לשחוט מהן בו ביום כיצד יעשה מפה אותן וטורדן וכל הפורש מן הרוב הוא פורש ושנים הנותרים אסור לשוחטן עד למחר עכ"ל. וקשה לי על דברי היאף מתיר לכבשינהו בידיים כי היכי דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש שהרי בריש פרק התערובות תנן כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אפילו אחד ברבוא ימותו כולם ופריף בגמרא נכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש ומסיק אמר רבא משום קבוע הרי אתה רואה בפירוש דאסור לכבשינהו בידיים כי היכי דניידי ולומר כל דפריש מרובא פריש ומיהו על בעל ה"ג עצמו לא קשיא מידי מפני שאפשר לומר דסבר כר"ת שפכתבו התוס' בשמו שם בפרק התערובות ובפרק הנשחרפים שיש חלוק בין קדשים לשאר איסורין דהמשנה דריש פרק התערובות דקתני ימותו כולם משום גזירה שמה יקח מן הקבוע מיידי דוקא בנתערבה בזבחים ולגבוה ומשום חומרת קדשים הוא אבל בעלמא אמרינן נכבשינהו דניידי אבל לדעת הרא"ש אי אפשר לומר כן שהרי הוא כתב בפרק גיד הנשה אהא דאמרינן גבי ט' חנויות כל קבוע כמחצה על מחצה דמי ובנמצא הלה אחר הרוב וז"ל ואם תאמר ואמאי לא גזרינן בנמצא ביז גזירה שמה יטול מן הקבוע כדאמר בפרק התערובות גבי כל הזבחים שנתערבו בהן חטאת המתות דפריף ונכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש ומשני גזירה שמה יקח מן הקבוע וכי תימא התם גמי אם פירשו מעצמן שרי אבל לכתחלה אסור לעשות כן גזירה שמה יטול מן הקבוע אם כן אמאי ירעו עד שישתאבו פיון דפירשו מעצמן מותרין וכן הא דאמרינן התם גבי כוס של עכו"ם שנפל לאוצר מלא כוסות כולן אסורין פירש אחד מהן לרבוא ומרובא לרבוא כולן מותרין למה לי שנתערב לרבוא מפי פריש יהא מותר אעפ"י שלא נתערב דמרובא פריש אלא משמע דאסור גזירה שמה יקח מן הקבוע ולא מסתבר לחלק בין קדשים ועכו"ם לשאר איסורין ויש לומר דהכא שהאיסור ידוע במקומו לא גזרינן שמה יקח הקבוע דמידע ידיע דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וגם אדם נזהר ליקח משם פיון שידוע שיש חנות אחת מוכרת נבילה עד שיודע שמה הפשרות הוא לקח אבל כשהאיסור מעורב בהיתר אי שרית ליה כי פריש אתי ליקח מן הקבוע ורבינו תם לא הנה סובר חלוק זה וכשנכנס זאב לעדר ודרס בהן שנים או שלשה לעיני הרואה ולא נגע באחרים הנה מתיר כל חד וחד דפריש ולידידה צריף לחלק בין קדשים ועבודת עכו"ם לשאר איסורין ולא מסתבר כן ובשאלות דרב אחאי בפרשת ויקרא ואלו אערוי ספק דרוסה אפילו אחת ברבבות פולהון אסורות ואי

איבדור מנהון רנבא לחדא דנכתא ומעוט לחדא דנכתא אמרינו איסורא בהנה רנבא
איתנהו ומיעוטא שרינו ודאי משקל חוטרא ובדרינון אסור דלמא אתי למשקל מקבוע
ואיכל פדתנון כל הנכתים שנתערבו בו כו' ולא ירד לחלק ולדקדק כמו שדקדק ר"י אמאי
ירעו עד שישתאבו וכן מההיא דכוס של עבודת עפ"ם נראה דהלכה למעשה פדברי ר"י
עכ"ל.

הרי אתה רואה בפירוש שהרא"ש הסכים לדעת ר"י דהיכא שאין האיסור ידוע במקומו
לא אמרינו כל דפריש מרנבא פריש ודלא כר"ת שחילק בין קדשים לשאר איסורין ומיהו
גם על הרא"ש לא קשיא מידי מפני שאפשר לומר דשאני אותו ואת בנו שאין שם טרפות
עליה כלל אלא שמחוסר זמן הוא לכן פולי עלמא מודו בזה שיש להקל לעשות הך תקנה
דנכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרנבא פריש וכיוצא בזה חילק מהרא"י בת"ה סי'
כ' גבי ספק טרפה וכן תירץ הרב מוהרר"ש לוריא ז"ל בהגהותיו לטור אבל על בעל
הטורים קשה טובא שלא בלבד גבי אותו ואת בנו פסק כדכתב בה"ג שהבאתי לעיל אלא
גם גבי ודאי דרוסה שנתערבה באחרות פסק פן דמותר לכבשינהו בידיים פי היכי דניידי
ונימא כל דפריש מרנבא פריש בסוף סימן נ"ז ואלו בסימן ק"י פסק ממש פדעת ר"י
שאין חילוק בין קדשים לשאר איסורין דלא מיבעיא דאסור לכבשינהו בידיים פי היכי
דניידי ונימא כל דפריש מרנבא פריש דזה פשיטא אסור אלא אפילו אם פירש מעצמו
כל היכא שאין האיסור ידוע וניכר במקומו לא אמרינו כל דפריש מרנבא פריש וז"ל הא
דשרינו כשפירש אחד מהם מהרוב דוקא דומיא דט' חנויות שהאיסור ידוע וניכר במקומו
אבל בעלי חיים ושאר דברים חשובים שנתערבו בהיתר שאינו בטלים אפילו באלף
אפילו אם פירש אחד מהן מן הרוב אסור דכיון שאין האיסור ניכר במקומו חיישינו שמא
יקח מן הקבוע עכ"ל.

וכבר ראיתי מה שכתב הרב מהר"ם איסרלס ז"ל בת"ה פלל ו' סימן מ"ג בישוב דברי
הטור וז"ל והא דכתב הטור דאף אם פירש ממילא אסור דחיישינו שמא יקח מן הקבוע
נראה לפירש דווקא כשפירש מקצת התערובות ונשאר שאר התערובות במקומו דאז
איכא למיחש שמא יקח מזהקבוע הנשאר אבל אם נתפרדו כל התערובות במקומן עד
שלא נשאר שום קביעות במקומו ובשעת עקירתן ממקומן פירש מקצתן או כל אותן
שפירשו מותרין דעל כל חד אמרינו מרנבא פריש מלבד שני האחרונים שהם אסורים
וחילוק זה מוכרח פדעת הטור שהרי כתב ביורה דעה סימן י"ו ונ"ז גבי בעלי חיים
שנתערבו דנכבשינהו דניידי ואמרינו כל חד מרנבא פריש ואם פן דבריו מותרין למה
שכתב סימן ק"י ולכן מוכרח לחלק פדרף שכתבתי וכן כתב באורח חיים סימן שכ"ט
בהדיא חילוק זה וכן השיב לי מורי הגאון מוהר"ר שכנא זצ"ל בישוב דברי הטור אמנם
המדקדק בתוספות ואשר"י פרק גיד הנשה ופרק קמא דפסחים משמע דלית להו חילוק
זה אבל דעת הטור מוכרח לחלק כמו שכתבתי עכ"ל ואני שמעתי ולא אבין היאך אפשר
להעלות על הלב חילוק זה אפילו לדעת הטור אחר שינוח קיים דלית ליה סברת ר"ת
שחילק בין קדשים לשאר איסורין שהרי הוא פסק בהדיא בסימן י"ו ונ"ז גבי בעלי חיים
שנתערבו דמותר לכבשינהו בידיים פי היכי דניידי כו' והשתא אם איתא דסבר הטור דכל
היכא שעוקר כל התערובות ממקומן עד שלא יהיה נשאר שום קביעות במקומו אז מותר
לעשות בידיים הך תקנה ולכן פסק בסימן י"ו ונ"ז דמותר לכבשינהו בידיים פי היכי דניידי

וְנִימָא כּל דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ א"כ הִדְרָא הַקְּוֹשֵׁינָא לְדוֹפְתָהּ הָא דְּפָרִישׁ הַגְּמָרָא בְּפָרְק
הַתַּעְרוּבוֹת עַל הָא דְּתַנּוּ יְמוּתוֹ פְּלוֹן נִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִינְדִי וְנִימָא כּל דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ
וּמַאי מְשַׁנֵּי גְזִירָה מְשׁוּם קְבוּעַ הֲלֵא יֵשׁ תַּקְנָה דְּלִיכָא לְמִיגְזֵר מְשׁוּם קְבוּעַ וְהִינּוּ נִכְבְּשִׁינְהוּ
דְּנִינְדִי כּל הַתַּעְרוּבוֹת מְמַקְוֶמֶן עַד שְׁלֵא יְהִי נִשְׁאָר שׁוּם קְבִיעוֹת בְּמַקְוֶמוֹ וְנִימָא כּל
דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ כְּמוֹ שְׁכַתְּבַת הַטּוֹר הֵךְ תַּקְנָה בְּסִימָן י"ו ונ"ז.

וְעוֹד שְׁהָרִי אֶפְשָׁר לֹמַר דְּכָל עֲצָמוֹ שֶׁל הַמַּקְשֵׁן לֹא נִתְכַּוְּן בְּאוּמְרוֹ נִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִינְדִי אֲלֵא
כִּי נִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִינְדִי כּל הַתַּעְרוּבוֹת מְמַקְוֶמֶן עַד שְׁלֵא יְהִי נִשְׁאָר שׁוּם קְבִיעוֹת בְּמַקְוֶמוֹ
וְנִימָא כּל דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ וּמְשַׁנֵּי גְזִירָה מְשׁוּם קְבוּעַ פִּירוּשׁ שְׁאֵם אַתָּה מִתִּיר לְכַבּוּשׁ
בְּיָדִים כְּדִי שְׁיִתְּפָזְרוּ כּוֹלָם מְמַקְוֶמֶן וְיִקְחָ מִן הַפּוֹרְשִׁים אִיכָא לְמִיגְזֵר שְׁמָא לֹא יִפְזֹר וְיִקְחָ
מִן הַקְּבוּעַ וְלִכּוֹן הַנּוֹכְרָחוֹ ר"י וְהָרָא"ש לְתַרְצַי הַהוּא דְּאֶמְרִינּוּ גְבִי ט' חֲנוּיּוֹת וּבְנִמְצָא הֵלֶךְ
אַחַר הָרֹב וְלֹא גְזִירָנּוּ שְׁמָא יִקְחָ מִן הַקְּבוּעַ כְּדִי אֶמְרִינּוּ בְּפָרְק הַתַּעְרוּבוֹת דְּמִינְרִי שְׁהָאִיסוֹר
יְדוּעַ וְנִיכָר בְּמַקְוֶמוֹ דְּלֵא שְׁיִיךְ לְמִיגְזֵר שְׁמָא יִקְחָ מִן הַקְּבוּעַ וְהָרָשׁ בְּ"א תִּרְצַי בְּשֵׁם ר"ת
בְּאוּפֶן אַחַר דְּמִינְרִי שְׁפִירֵשׁ מְעֲצָמוֹ וְלֹא אֶמְרוּ שֶׁם בְּפָרְק הַתַּעְרוּבוֹת גְּזִירָה שְׁמָא יִקְחָ מִן
הַקְּבוּעַ אֲלֵא בְּכּוּבֵשׁ בְּיָד כְּדִי שְׁיִתְּפָזְרוּ שְׁאֵם אַתָּה מִתִּיר לְכַבּוּשׁ בְּיָד כְּדִי שְׁיִתְּפָזְרוּ וְיִקְחָ
מִן הַפּוֹרְשִׁים וְדַאי אִיכָא לְמִיגְזֵר שְׁמָא לֹא יִפְזֹר וְיִקְחָ מִן הַקְּבוּעַ וְכֵן כְּתִבַּת בְּשִׂאלְתוֹת דְּרַב
אַחַאי ע"כ.

הָרִי אַתָּה רֹאֶה בְּפִירוּשׁ שְׁהוֹשְׁוּ כָּל הַפּוֹסְקִים הָאֵלֶּה בְּעֵנִין זֶה אַחַר שְׁמֻנּוֹחַ קִיָּים לְדַעְתָּם
שְׁאִין לְחַלֵּק בֵּין קְדָשִׁים לְשְׁאָר אִיסוּרִין שְׁאִיסוֹר לְכַבּוּשׁ בְּיָדִים כִּי הִיכִי דְּנִינְדִי וְלֹא
אִישְׁתְּמִיט חַד מִנֵּיהוּ לְכַתּוּב חִילּוּק זֶה שְׁכַתְּבַת הָרַב ז"ל לְדַעַת הַטּוֹר וְהוּא מֵהַטַּעַם שְׁכַתְּבַתִּי
דַּא"כ אַפְתִּי קִשָּׁה עַל הַמְשַׁנָּה אַמַּאי יְמוּתוֹ כּוֹלָם.

וְעוֹד קִשָּׁה לִי עַל הָרַב ז"ל לְמָה כְּתִבַּת וְלִכּוֹן מִן כְּרַח לְחַלֵּק כְּדָרְךְ שְׁכַתְּבַתִּי הֲלֵא אִינוּ מִן כְּרַח
כָּלֵל דְּהָא כְּבָר רָאֵה שְׁתִּירְצַי בֵּית יוֹסֵף לְדַבְרֵי הַטּוֹר בְּדָרְךְ אַחֲרַת וְהִילֵךְ לְשׁוֹנוֹ וְשְׁמָא יֵשׁ
לֹמַר שְׁמָה שְׁכַתְּבַת רַבִּינוּ וְנִרְאָה שְׁיֵשׁ תַּקְנָה אֶפִּילוּ לְדַאי דְּרוּסָה שְׁנִתְּעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת וְכו'
לֹא לְמִימְרָא שְׁהוּא סוּבַר שְׁיֵהָא הַדִּין כֵּן אֲלֵא בָּא לְהַשִּׁיב עַל דְּבָרֵי סְמ"ג שְׁקוֹדֵם שְׁגַמְגַם
לְאִיסוֹר כְּדָבְרֵי ר"י לֹא הִיָּה אוֹמֵר צַד לְהַתִּיר אֲלֵא דוֹקָא בְּסַפֵּק דְּרוּסָה שְׁנִתְּעַרְבָה וְהֲלֵא
אַף בְּדַאי דְּרוּסָה נִמְי יֵשׁ צַד לְהַתִּיר עַל יְדֵי דְּנִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִינְדִי וְכַדְר"ת אֲכַל לְעֵנִין הַדִּין
מוֹדָה הוּא דְּלִיתָא לְדַר"ת אֲלֵא כַדְר"י עֲבָדִי עוֹבְדָא דְּאֶמְרָ שְׁאֵם אִין הָאִיסוֹר יְדוּעַ בְּמַקְוֶמוֹ
לֹא אֶמְרִינּוּ כּל דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ וְכְמוֹ שְׁפָסַק בְּסִימָן ק"י עכ"ל.

וְאִי מְשׁוּם דְּקִשָּׁה לְהָרַב ז"ל עַל תִּירוּצוֹ שֶׁל בֵּית יוֹסֵף שְׁהִבְאִתִּי דְּהָא אִי אֶפְשָׁר לְתַרְצַי כֵּן
גְּבִי אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ שְׁכַתְּבַת הַטּוֹר בְּפִשְׁטוּת הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה בְּסִימָן י"ו כַּר"ת א"כ יֵשׁ
לְהַקְשׁוֹת עַל הָרַב ז"ל קְוֹשֵׁינָא אַחֲרַת יוֹתֵר חֲזָקָה וְזוּהִי דְּהָא הָרַב ז"ל בְּעֲצָמוֹ כְּתִבַּת
דְּהַאשֵׁר"י לִית לִיהּ חִילּוּק זֶה וְאֵם כֵּן הַקְּוֹשֵׁינָא שְׁהַקְשָׁה הָרַב ז"ל עַל הַטּוֹר עֲדִינּוּ בְּמַקְוֶמָה
עוֹמְדָת בְּתַקְפָּה וּבְגִבּוֹרָתָה עַל הַאשֵׁר"י שְׁהָרִי הוּא פָּסַק בְּהַדְיָא בְּפָרְק אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ כְּמוֹ
שְׁפָסַק הַטּוֹר לְעֵנִין אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ מְדַהֲבִיא דְּבָרֵי ה"ג בְּלֵא דַעַת חוֹלְקַת כָּלֵל ע"ש.

וְתַמְיָה אֲנִי עַל הָרַב ז"ל אִיךְ לֹא הִרְגִישׁ שְׁלִפִי דְּכָרְיוֹ יְהוּ דְּבָרֵי הָרָא"ש סוֹתְרִין זֶה אֵת זֶה
וְיֵמָה שְׁנִרְאָה בְּעֵינֵי לִינִישׁב דַּעַת הָרָא"ש ז"ל כְּבָר כְּתִבְתִּי לְעִיל דְּשִׁאנִי אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ שְׁאִין

שם טריפות עליה כלל אלא שמחוסר זמן הוא לכן כולי עלמא מודו בזה שיש להקל לעשות הך תקנה דנכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש.

ובזה נתיישב גם כן הא דלא הרגיש בית יוסף כלל בסימן נ"ז גבי דרוסה ולא זו בלבד אלא אף פסק כן בפשיטות בש"ע גבי אותו ואת בנו פדעת הטור אעפ"י דבשאר איסורים פסק בש"ע בסימן ק"י פדעת הרשב"א וכבר נתבאר באר היטב בדברי הרשב"א דאסור לכתחלה לעשות הך תקנה דנכבשינהו דניידי וא"כ גם דבריו סותרים זה את זה ולכן מוכרח לחלק פדרה שפכתתי ופשוט הוא.

ועוד קשה לי על הרב ז"ל שכתב וכן פתב בא"ח סימן שכ"ט בהדיא חילוק זה מאי ראיה היא דהא חילוק זה שכתב הטור שם גמרא ערוכה היא ביומא דף פ"ד ואי אפשר ששום פוסק יחלוק עליו ולא הטור בלבד פתבו אלא גם הרא"ש בפסקיו שם דף ק"ב אע"ג דלית ליה חילוק זה לענין תערוכות איסורין כמו שכתב הרב ז"ל בעצמו משום דהתם אין עסק וענין למיגור שמא יקח מן הקבוע דהא מיירי לענין מן פולש דוק ותשפח ומי שדעתו רחבה מדעתי יתיר את דברי הרב ז"ל וישא ברכה והרב הגדול מהרש"ל ז"ל יתיר פדרה אחרת בהגהותיו לטור וזהו דאפשר שהטור מכריע הכא גבי דרוסה בדברי ר"ת מאחר דר"י פתב במרדכי בפירק גיד הנשה שיש להתיר כולם מטעם ספק ספיקא וכמ"ש בספר המצות בתחלה א"כ גבי דרוסה דנכבשינהו נמי מקילין דהא בלאו הכי איכא ספיקא שמא דרס בשן ונדאי דרוסה דקאמר כלומר שאנו יודעין שגדרסה אבל מ"מ אין אנו יודעין בבירור אם דרסה ברגל או בשן ועוד אפילו אם נדרס בנדאי שמא מהני לה בדיקה כמו שכתב הרא"ש ע"כ.

ואיני מבין את דבריו דהא מ"ש המרדכי שיש להתיר כולם מטעם ספק ספיקא אי אפשר שהוא פותב כן בשם ר"י דהא אדרבה הפוסקים פתבו בהדיא בשם ר"י דספק דרוסה לא מהני ביה תערוכות כיון שספק הראשון הנה בגופו ומדאורייתא אין להתיר מן ספק ספיקא וכן פסק הטור עצמו בסימן ק"י כמו שנתבאר אלא מ"ש המרדכי אמנם יש להתיר כל אחד מטעם ספק ספיקא כו' לדעת ר"ת פתב כן שפירש בפ"ק דביצה גבי נתערבה באלף כולן אסורות דוקא על נדאי ביצה טריפה שבתחלת הברייתא דאלו אספיקא למה כולן אסורות והלא ספק ספיקא הוא ור"י פליג עליו ע"ש.

ועוד ק"ל על מה שפירש נדאי דרוסה דקאמר כלומר שאנו יודעין שגדרסה אבל כו' דלפי זה מאי אפילו דקאמר הטור. והנכון בעיני מה שתיירץ בית יוסף שהבאתי לעיל ואני אביא ראיה מוכרחת לדבריו שאין להשיב עליה מדברי הטור עצמו שכתב בסימן ק"י הא דשרינן ספק ספיקא היינו דוקא על ידי תערוכות אבל ספק טרפה שנתערב באחרות כולן אסורות עד שיהא בהיתר כדי לבטל האיסור אם הוא מדברים המתבטלים כיון שספק הראשון הנה בגופו אין להתיר מן ספק ספיקא עכ"ל.

הנה רואה שפסק סתם כמו שפסק סמ"ג בשם ר"י גבי ספק דרוסה שנתערבה באחרים ואם איתא אי אפשר שהיה סתם פסק לאיסור ולא היה מפרש שיש תקנה להתיר וזה נראה לי ברור: פירק שביעי דף צא ע"א כמאן דאמר גיד הנשה נאסר לבני נח כו'.

כתבו התוספות ונ"ל כמאן דאמר גיד הנשה לבני נח נאסר וא"ת דילמא לא נאסר ואפילו הכי היו מקיימין כמו שחיתא דקאמר ליה פרע להם בית השחיתה. וי"ל מדקאמר והקא משמע דבלאו הכי לא משתרי אי נמי פרע להו בית השחיתה היינו נחירה שונצטוו על הנחירה עכ"ל.

רבים מן התלמידים נתקשו בהבנת דברי התוספות האלה ותמהו עליהם היאך כתבו שונצטוו על הנחירה והלא נבילה גמורה מותרת לבני נח ואני אומר לו חכמו ישפילו זאת לעיל בריש פרק השוחט ובפרק פסוי הדם דף פ"ה ע"ב גמרא ערוכה קאמר.

וכי תימא קסבר אין שחיתה לעוף מן התורה ונחירתו זו היא שחיתתו כו'. וכן כתבו התוספות בכריתות ריש פרק דם שחיתה ונ"ל ואפילו למאן דאמר אין שחיתה לעוף מן התורה נחירה מיהא בעי כו' והדבר פשוט שר"ל פיון שונצטוו שלא יאכלו אבר מן החי הרי בע"כ נצטוו שימיתו הבהמה בנחירה קודם שיאכלו ממנה והא דנקט דוקא נחירה ולא שאר דבר שהעוף והבהמה מתים על ידי כף י"ל משום שפך הנה המנהג של בני נח להמית העוף והבהמה על ידי נחירה כמו שנוהגין הגוים עוד היום ולזה נתפוננו התוספות באמרם שונצטוו על הנחירה כי חשב יוסף שלא יאכלו משחיתתו שיאמרו דשמא חתף מן הבהמה אבר מן החי ולפיכך אמר פרע להם בית השחיתה והיינו נחירה כי כמו שמתיר השחיתה לישראל כף מתיר הנחירה לבני נח שלא יהיה אסור משום אבר מן החי.

ומה שפרש"י בפרק פסוי הדם שהבאתי לעיל נותרו חונקו. רבינו עובדיה מברטנורה לא פירש כן בפירוש המשניות שלו בפרק אותו ואת בנו במשנה השוחט ונתנבלה בידו והנותר והמעקר כו' ונ"ל והנותר שתוחב הספין בנחיריו וחותף עכ"ל.

וכן שמעתי אני מרבותי: דף צו תנו ירק שנתבשל ביה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה ובגמרא אמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל ביה אכל נצלה ביה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד ומקשה אני והא אמר רב הונא גדי שצלאו בחלב אסור לאכול אפילו מראש אָזְנוּ וּמִשְׁנֵי שְׁאֲנֵי חֵלֶב דְּמִפְעַפְעָה וְהָדָר מִקִּשָּׁה וּבְחֵלֶב אֲסוּר וְהָאֵמֵר רַבֵּה בַר רַב הוֹנָא עוֹבְדָא הֵיךָ קַמִּיהָ דַּר"י בְּגַדֵי שְׂצָלָא בְּחֵלְבוֹ וְאָמַר קוֹלֶף וְאוֹכֵל עַד שְׂמַגִּיעַ לְחֵלְבוֹ וּמִשְׁנֵי הֵהוּא כְּחוּשׁ הֵנָּה כו' הִנְהוּ אֲטַמְהֵתָא דְאִמְלִיחוּ בִּי רִישׁ גְּלוּתָא בְּגִידָא דְנִשְׂיָא רַבִּינָא אָסֵר רַב אַחָא שְׁרִי אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא לְרַבִּינָא מַאי דַּעֲתִיךָ דְאָמַר שְׂמוּאֵל מְלוּחַ הֲרִי הוּא פְרוּתַח וְהָא אָמַר שְׂמוּאֵל קוֹלֶף וְאוֹכֵל עַד שְׂמַגִּיעַ לְגִיד וְכִי תִימָא מַאי פְרוּתַח דְקָאֵמַר פְרוּתַח דְמְבוֹשָׁל וְהָא מְדַקְאֵמַר שְׂמוּאֵל כְּבוּשׁ הֲרִי הוּא כְּמְבוֹשָׁל מְכַלֵּל דְרוּתַח דְצָלִי קָאֵמַר קִשְׂיָא עַד כָּאן הַסּוּגִיָא דְגַמְרָא וְכַתֵּב שֵׁם הַמְרַדְכִי בְשֵׁם ר"י הֲלָכֵן וְכֹל שְׂאָר רַבּוּתֵינוּ שֶׁהִבִּיאוּ רְאִיָה מִהֵנָּהוּ אֲטַמְהֵתָא דְאִמְלִיחוּ בְּגִידָא דְנִשְׂיָא כו' דְמְלִיחָה אוֹסֵר נְמִי עַד שְׁשִׁים כְּדִין בִּישׁוּל דְאֵמַי שְׁרִי אִי לֹא מִטַעַם שְׁשִׁים כְּלוּמַר מִפְּנֵי דְהִלְכָה כְּרַב הוֹנָא דְאָמַר גְּדִי שְׂצָלָא בְּחֵלְבוֹ אֲסוּר לְאֹכֹל אֲפִילוּ מִרְאֵשׁ אָזְנוֹ וְכֵן בְּמְלִיחָה דְמְלוּחַ הֲרִי הוּא פְרוּתַח דְצָלִי וְאִם כֵּן הִנְהוּ אֲטַמְהֵתָא אֵמַי שְׁרִי אֵלָא עַל פְּרִתָּהּ מִשׁוּם דִּהְוָה שֵׁם שְׁשִׁים וְדַרְב הוֹנָא בְּדִלְכָא שְׁשִׁים וְקִשָּׁה לִי טוּבָא חֲדָא דְאִיָּה אֲפִשֵׁר לִוְמַר דְרַב אַחָא לֹא שְׁרִי אֵלָא מִשׁוּם דִּהְוָה שֵׁם שְׁשִׁים דֵּהָא רַב אַחָא הִקְשָׁה לְרַבִּינָא מֵהָא דְאָמַר שְׂמוּאֵל קוֹלֶף וְאוֹכֵל עַד שְׂמַגִּיעַ לְגִיד אִם כֵּן שְׂמַעִינוּ בְּהִדְיָא דְרַב אַחָא הַשּׁוּה דִּין זֶה דִּהָּ עוֹבְדָא דְאֲטַמְהֵתָא לֵהָא דְאָמַר שְׂמוּאֵל קוֹלֶף וְאוֹכֵל עַד שְׂמַגִּיעַ לְגִיד דְכִשֵׁם דִּהֵתָם בְּצָלִי מוֹתֵר הֵכָא בְּמְלִיחָה נְמִי יֵהָא

מותר והיינו על פרחין מטעם דלא יאה חמור הטפל יותר מן העיקר לפי מה שהוכיח רב אהא מדברי שמואל דמליח פרוחח דצלי קאמר ונהרי הדבר ברור דהא דקאמר שמואל קולף ואוכל עד שמגיע לגיד היינו על פרחף אפילו בדליכא ספק דאם לא פן מאי פריף בתחלת הסוגיא מהא דרב הונא דאמר אסור לאכול אפילו מראש אָננו על דברי שמואל דאמר קולף ואוכל עד שמגיע לגיד דהא רב הונא מיירי בדליכא ספק כמו שאמר שם המרדכי בעצמו והשתא פינו דצלי אינו אוסר בפחות מס' איה אפשר לומר דרב אהא לא שרי במליחה אלא משום דהנה שם ששים דאם פן יאה חמור הטפל יותר מן העיקר ועוד קשה שהרי הגמרא חילק בהדיא בין חלב לבין שוּמון גיד הנשה דמשני שאני חלב דמפעפע הרי שמעינו בהדיא דשוּמון הגיד אינו מפעפע נראה לי דלזה נתפגון הר"ן במה שכתב דנראה מלשון הגמרא דשוּמון הגיד אינו מפעפע עיין שם.

ואם פן הקושיא שהוקשה לר"י הלכן מאחר דהלכה כרב הונא אם פן הנהו אטמהתא אמאי שרי מעיקרא ליתא דהא כבר הקשה בגמרא קושיא זו ותיירץ דטעמא רבה איכא במילתא דשאני חלב דמפעפע לאפוקי שוּמון הגיד אינו מפעפע ואי אפשר לחלק ולומר דהיינו דוקא בצלי אבל במליחה בולע יותר דהא רב אהא ס"ל דמליח פרוחח דצלי וממילא פשל עוזר ונפל עוזר ואף על גב שאפשר ליישב דיכול להיות שסובר ר"י הלכן דדוקא בתחלה בעי הגמרא לחלק בין חלב לבין שוּמון גיד הנשה אבל בסוף פשהקשה לו מרבי יוחנן דאף בנצלה בחלבו שרי תו אינו מחלק בין חלב לשאר איסורים וזו מההוא תירוץ שאני חלב דמפעפע אלא תלוי הכל בששים ומה שאסר רב הונא לאכול אפילו מראש אָננו היינו בדליכא ששים ומה שהתיר שמואל להיות קולף ואוכל היינו דוקא בדאיכא ששים דומיא למה שהתיר רבי יוחנן אפילו בנצלה בחלבו ומשני פחוש הנה דפירושו כמו שפירשו התוספות בחד שינויא שיש בו מעט חלב כל כף שפוטל בששים ולפי זה תלוי כל האיסורין במליחה בששים כמו חלב כמו שפי' כל זה הרב הגדול מהרש"ל ז"ל בא"ו שלו רק שנראה מדבריו שדוחק הוא לפרש פן וכן הוא לעניות דעתי ואף על גב שפירש מהרי"ף בסמ"ק דאין להקל כלל בגדי פחוש להתיר בלא ששים משום דהאי שינויא דכחוש הנה לא קאי לפי המסקנא וכן שינויא דכוליא בחלבה הנה אלא העיקר הוא כדמסיק בסוף פילכת באילפס הנה דאותו תירוץ אחרון דכילבת באילפס בא לסתור תירוץ הראשונים ולומר דלהד"ם כו' לא דמי כלל דשאני התם דכל אותן תירוץ פליגי במעשה שהנה בא לפני יוחנן איה שהנה הלכה שפי' איכא למימר דתירוץ אחרון בא לסתור תירוץ הראשונים ולומר דהמעשה שהתיר ר"י לא הנה בגדי פחוש בחלבה ולא כוליה בחלבה דכה"ג לא הנה שרי ר"י אלא המעשה שהתיר פילכת באילפס הנה לאפוקי הכא מה שתירץ שאני חלב דמפעפע לא פתיבא ולא רמיזה כלל בסוגיא שחזר ממנו.

ועוד קשה דאי איירי הך עובדא דאטמהתא בדאיכא ששים אם פן אמאי בעי רבינא לאוסרה ואף על גב דגם זה יש לדחות כמו שכתב הר"ן דלדברי מי שאומר דלצלי ולמליחה לא משערין בששים בכל ענין אסור להו רבינא פלומר אפילו שהנה שם ששים משום דרבינא סבירא ליה כסברת הרא"ה ז"ל דאין ביטול בששים שיהא אלא דוקא בקדירה מפני שהרוטב מוליה האיסור בשונה ולא בצלי ומליחה אף על פי שהוא מפעפע דשפא הרבה ממנו מתפנס במקום אחד ולכן אסור לעולם אפילו ביתר מששים מפל

מקום קשה מאד איך הקשה רב אהא לרבינא וכ"ת מאי פרותח דקאמר פרותח דמבןשל
והא מדקאמר שמואל פבוש הרי הוא כמבןשל אלמא פרותח דצלי קאמר דמשמע אבל
אי הנה קאמר שמואל דמליח פרותח דמבןשל הנה ניחא דאסר והלוא אדרבה אם יהיה
פרותח דמבןשל מכל שפן דשרי בדאיכא ששים אם לא שניאמר דאיירי דהנה ספק פנגד
שמונו של גיד הנשה ולא פנגד גוף ג"ה ורבינא ס"ל דיש בגידין בנותן טעם פתנא
דמתניתין כמו שפירשו התוספות והקשה לו רב אהא לרבינא נהי דיש בגידין בנותן טעם
היינו דוקא כשנתבשל שהרוטב מרפכו לפלוט טעמו אבל במליחה וצליה אפילו תנא
גופיה דסבירא ליה דיש בגידין בנותן טעם מכל מקום במליחה מודה דהא שמואל קאמר
על המתניתין ל"ש אלא שנתבשל כו' ומשום הכי קאמר ליה שפיר מאי דעתיה כו'.

וכ"ת מליחה פרותח דמבןשל קאמר ודוק פדפירש הרב מהרש"ל ו"ל בא"ו ש"ל אמןם
פבר דחה הר"ן בשתי ידים סבירא זו וכתב וז"ל משמע ודאי דמשום שומנו של גיד קא
אסר רבינא דכיון דקי"ל דאין בגידין בנותן טעם לא מסתבר דרבינא דבתרא הוא ס"ל
דלא פהלקתא אלא ודאי משום שמונו קאמר ע"כ.

וכן פתבו רוב המחברים וכמעט פולם ע"ש. ושם י"ל פדפירש הרב הגדול מהר"ש
לוריא ו"ל דברי ר"י הלכן דה"ק מאחר דפליגי בהנהו אטמהתא דאימלחו כו' ובעי רבינא
לאוסרו מפח שאין בו ששים ומפעפע בכלו ורב אהא דשרי משום דס"ל דאינו מפעפע
אף השומן של גיד ואינו נותן טעם כמו גיד הנשה גופא כמו שפירשו התוספות או משום
דכיון דשומנו של גיד מדרבנן לא החמירו בו יותר מבגיד עצמו שלא? הא טפל חמור מן
העיקר דקי"ל אין בגידין בנותן טעם כמו שפירש ריב"ם הא בשאר איסורים אף עלפי
שאין דרכו לפעפע כמו חלב אפילו במליחה הנה אוסר אם אין בו ששים וממילא כשיש
ששים אז הפל מותר והשתא מתנישב כל הסוגיא שפיר ואף לפי פירוש דילי נוכל לומר
דכל האיסורין משערינן בששים אף במליחה חוץ משומנו של גיד מפח הני טעמי
דפרישית וגמרא דקאמר שאני חלב דמפעפע לאו דוקא קאמר אלא לאפוקי שומנו של
גיד קאמר וכן גדי פחוש לחד פירו' לפי שפטבעו אינו מפעפע אפילו בפחות מס' אלא
דלא קי"ל הכי משום דלא ידעינן איזה פחוש כו' וזו היא שיטת כל האחרונים עכ"ל
ושפתיים יישק הוא וכבר ראיתי מי שפכת להפך דיש להביא ראיה מהנהו אטמהתא דאי
מלחו כו' דמליחה לא בעי ספק ומסיק דבאיסור דרבנן דליכא למיחש פלל לדבר שמו
יש להקל וכתב עוד דיש לצדד להקל דאין לומר במליחה חתיכה נעשה נבילה ולא כמו
שפכת המרדכי פפרק גיד הנשה בשם א"ז הלכה למעשה כיון דרוב הפוסקים ס"ל דאין
אומרים חתיכה נעשה נבילה רק בבשר בחלב ואע"ג דאנו מחמירין וקי"ל בכל איסורין
חתיכה נעשה נבילה מ"מ לא החמירו רק בבישול אבל במליחה דרוב הפוסקים ס"ל
דאינה אוסרת רק פדי קליפה רק שאנו מחמירין לשער במליחה בס' מכל מקום לא
נחמיר כל כך לומר גם כן חתיכה נעשה נבילה וקשה לי טובא על דבריו חדא שהרי הוא
בעצמו פסק אם נמלחו דגים טמאים עם דגים טהורים אע"ג דידעינן דאין בהם שמונונית
פלל דצריף דוקא ספק אע"ג דאינו רק איסור דרבנן וגם מה שפכת אבל במליחה דרוב
הפוסקים ס"ל דאינה אוסרת רק פדי קליפה כו' תימא הלא אין זה אלא דוקא בשאר
איסור דאינו מפעפע אבל לגבי חלב דמייירי מיניה א"ז אדרבה רוב הפוסקים וכמעט
פולם ס"ל לשער במליחה בס' ולא סגי ליה בקליפה ולא מפח חומרא אלא מן הדין

וראיתם מההוא פזיתא דתרבא דנפיל לדיקוילא דבשרא ופירשו דיקוילא היינו כל שנמלח בו בשר ולא פרש"י שפירש דיקוילא היינו קלחת וקאמר שם סבר רב אשי לשעוריה במאי דבלע דיקוילא אמרו ליה רבנן לרב אשי האי דיקוילא דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע כו' ואי לאו דמליחה אוסר עד דאיפא ספק למה ליה לשעוריה הא בקליפה סגי ליה ועוד הלא פתבו הפוסקים בשם רשב"ם גבי דגים ועופות שמלחם זה עם זה שגם העופות אוסרין מטעם דהדגים נעשו נבילה כו'.

ולפירוש רבינו אפרים דלא אמרינו חתיכה עצמה נעשה נבילה אלא דוקא בבשר בחלב לא יתכן לומר פן עיין באשר"י דשקיל וטרי באריכות בענין זה וכן האריכו התוספות והרא"ש בפסק גיד הנשה אהיה דגדי שצלאו בחלב אוסור לאכול אפילו מראש אונן ליתן טעם לענין חתיכה בשר שמקצתה נפלה בציר ומקצתה חוץ לציר דקי"ל דמה שבתוך הציר אוסור ומה שחוץ לציר מותר ואפילו יש שומן באותו מקצת שבתוך הציר ולמה לא אמרינו דאותו מקצת שבתוך הציר נעשית נבילה ואוסרת כל החתיכה אף מה שחוץ לציר לדעת ר"ת דס"ל דבכל האיסורין אמרינו חתיכה עצמה נעשה נבילה משום דלא אמרינו חנ"נ אלא פשהאסור יכול להתפשט בכל החתיכה כגון טיפה חלב שנפלה על חתיכה שטעם הטיפה מתפשט בכל החתיכה כו' הרי משמע בפשיטות דיש לומר במליחה חתיכה עצמה נעשה נבילה אפילו גבי דם דידעינן בבירור שאינו מפעפע וכן משמע בשאר דוכתי טובא וגם בית יוסף שהביא דברי א"ז בטור י"ד סימן ק"ה לא הפליג דבריו כלל מחמת שאין להחמיר כל כך במליחה כמו בבישול אלא אדרבה קיים את דבריו שכתב עליו וז"ל ולטעמיהו אזלי דסברי דחתיכה עצמה נעשה נבילה אמרינו בכל האיסורין כו' משמע בהדיא שהסכים עם א"ז שיש לומר במליחה חתיכה עצמה נעשה נבילה לדידן דקי"ל בכל איסורין חתיכה עצמה נעשה נבילה וזו היא שיטת כל האחרונים ז"ל.

פן נראה לי: ומה שנמצא כתוב באיסור והיתר הארוך וכתב עוד הרמב"ם פ"ח דא"מ והרא"ש בפסק ג"ה שגיד הנשה מותר בהנאה והיינו מטעם דסבר הרא"ש כמאן דאמר יש בגידין בנותן טעם והתירה התורה כמו שהתירה נבלה וטרפה בהנאה והילכך אם נפל לקדירה צריך ששים בתבשיל לבטל אפילו טעם הגיד עצמו כו' עכ"ל אי אפשר לי להאמין שיצאו דברים אלו מפי בעל א"ו הארוך אלא איזה תלמיד טועה כתב פן בגליון מבחוח וטעה הסופר וכתבו בפנים כי מה שכתב והיינו מטעם דסבר הרא"ש כמאן דאמר יש בגידין בנותן טעם שקר מפורסם הוא שהרי הרא"ש פסק בהדיא כמסקנא דגמרא בפסק גיד הנשה דאין בגידין בנותן טעם ונתן טעם אחר בראש הפסק דוק ותשכח: דף צז ע"ב אמר רב נחמן פחל בששים וכחל מן המנין.

וכתב שם הר"ן הטעם שהפחל מן המנין משום דהפחל גופה בשר והיתר גמור הוא ואין איסורו אלא מפני החלב שבתוכו וכינון שיצא חלבו ונתערב בדין הוא שיהא פחל עצמו מן המנין ע"כ.

וכן נראה מדברי רש"י שפירש הואיל ואין היתר הוא משערינו ליה בס' לבהדי דידיה קשה לי מאי שנא פחל מבשר שנתבשל בלא מליחה שכתבו כל הפוסקים המפורסמים שצריך ס' לבטל כל החתיכה משום דלא ידעינן כמה דמא נפיק מיניה שהרי הבשר עצמו

גם כן היתר גמור הוא כמו הפחל ואין איסור אלא מפני הדם שבתוכו ואפ"ה לא אמרינו
שהוא מצטרף לבטל והרמב"ם בפ"ק ט"ו מהל' מאכלות אסורות כתב טעם אחר הואיל
והפחל הוא מדרבנן הקילו בשיעורו ושיהא הוא עצמו מן המנין ואע"פ שישנמן גיד הנשה
בששים אע"פ שהוא גם כן רק מדרבנן הואיל וגיד הנשה בר"ה בפני עצמו הוא החמירו
בו פאיסורי תורה ע"כ.

וגם על טעם זה קשה לי מאי שנא פחל מאיסורי דם על ידי בישול שאינו אסור גם כן
רק מדרבנן פדאימתא בפ"ק הקונ"ן ומיהו בהא איפא למימר דמפל מקום נמצא בו איסור
דאורייתא דהיינו דם שפירש והוא בעין לאפוקי חלב שחוטא דלעולם אינו אסור אלא
מדרבנן משום דהתיר לנו רחמנא לגמרי אבל אפתי קשה דהא דם כבד נמי אינו אסור
לעולם רק מדרבנן כמו פחל פדאימתא בפ"ק כל הבשר אמרה ילמא לרב נחמן מפדי פל
דאסר לן רחמנא שרי לן רחמנא פנותיה אסר לן דמא שרא לן כבדא כו' ואפ"ה הפכד
עצמה אינה מצטרפת לבטל בששים.

וכבר כתב הפוסק משנה שהרשב"א דחה טעם זה של הרמב"ם שהרי איסורי סופרים גם
הם צריכים ס' דוקא ואינה דחיה דאיפא למימר דסבר הרמב"ם דאה"נ דבאיסורי סופרים
האיסורים הם מן המנין דילפינו מפחל ואין דבריו נכונים בעיני דא"כ לא הנה שמתק
הרמב"ם גבי דיני כבד לומר שהכבד עצמה היא מן המנין ונ"ל שהרמב"ם לא סמך על
טעם זה לחוד הואיל והפחל הוא מדבריהם כו' אלא גם על הטעם שכתב הר"ן אלא נקט
עיקר הטעם הואיל והפחל הוא מדבריהם כו'.

וכן נ"ל לדעת הר"ן שלא סמך על טעם זה לחוד שכתב הוא פי היכי שלא יקשה עליו
מ"ש מדם הבלוע בחתיכה וצריך אפה לומר בהכרח דשאני פחל שהיא אסור רק מדרבנן
וכן הסמ"ג כתב בהדיא ב' טעמים בהדי הדדי וא"כ נתיישב שפיר הא דלא פסק הרמב"ם
גבי כבד שהוא מן המנין והוא מטעם שכתבתי לעיל וזה נראה לי ברור: דף צח הווא
פלגא דזיתא דתרבא דנפל בדיקולא דבישרא סבר מר בר רב אשי לשעוריה בתלתין
פלגי זיתא אמר ליה אבוה לאו אמין לך לא תולול בשיעורא דרבנן ועוד האמר רבי
יוחנן חצי שיעור אסור מן התורה כו'.

מכאן קשה לי על המרדכי בפ"ק זה שכתב וז"ל מעשה היה בראש אוןז שנתבשל פשהיה
שלם ולא חתכוהו לשנים והכשירו רבינו קלונימוס הזקן לפי שלא היה בדמו פזית לאסור
עכ"ל.

וכי פליג הוא על רב אשי דקאמר בהדיא שאע"פ שהאיסור פחות מפשיעור צריך ששים
פנגדו וכבר ראיתי שהרב מהר"י מינץ ז"ל בתשובותיו סימן ט"ו רצה ליישב וכתב דיש
לחלק בין חלב לדם מלוח או מבושל שהוא רק מדרבנן וכ"ש הכא שהוא מלוח ומבושל
וכיון דדם ראש העוף לא בא לעולם לידי חיוב לא למלקות ולא לכרת שלעולם לא תמצא
בו פזית אלא איסור תמצא בו הלכך ס"ל לרבינו קלונימוס דאין לזקוק עליו ויש
להכשירו כמו שעלה בתחלה על דעת מר בר רב אשי בהווא פלגא דזיתא דתרבא כו'
עכ"ל.

ואני נפלאתי הפלא ופלא פה קדוש יאמר דבר זה שהרי גמרא ערוכה היא בפרק גיד הנשה דביצה שנמצא בה קורט דם שנתבשלה עם אחרות שאוסרת עד ששים ואין ביצה מן המנין אע"פ שלעולם לא תמצא בו כזית דם דהא אפילו בלב עוף אין בו כזית דם כמו שיתבאר בסמוך כ"ש בביצה והוא ג"כ אינו אסור אלא מדרבנן כיון שהוא מבושל ועוד קשה שהרי לב עוף שנמלח ונתבשל פשהיה שלם כתבו כל הפוסקים המפורסמים שאוסר המתבשל עמו עד שיהיה ס' פנגד כל הלב או פנגד דם הלב למר פדאית ליה כו' ואע"פ שלעולם לא תמצא בו כזית דם פדאיתא בהדיא בכריתות תנן התם הלב קרעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו אמר ר' זירא אמר רב לא שנו אלא לב עוף שאין בו כזית אבל לב בהמה הואיל ויש בו כזית ענוש פרת ע"כ.

והוא ג"כ אינו אסור אלא מדרבנן כיון שהוא מלוח ומבושל כמו ראש אנוז שנתבשל פשהיה שלם. שוב מצאתי כתוב באיסור והיתר של הרב מהר"ר שלמה לוריא ז"ל שתיירץ לדברי רבינו קלונימוס באופן אחר וז"ל נ"ל דעל פירוש שנתבשל מבחויז איירי והכי קאמר מאחר שאין בדמו כזית אם כן לא היה בו שיעור דם ומעתה שנתבשל מבחויז לא נשתתיר דם אלא מעט מזער וזהו יוצא על ידי בישול ובטל אבל אם היה בו כזית דהוי שיעור חשוב א"כ ראוי לאסור הראש לעולם ודוק ש"ל עכ"ל.

וגם על ישוב זה יש לפקפק טובא דכשם שאין חילוק בין שיעור שלם או חצי שיעור לענין לבטל האיסור דאפילו חצי שיעור צריך ששים פנגדו הכי נמי לענין חתיכה נעשה נבלה אין חילוק וכמו שפסקו בהדיא בהגהות ש"ד סימן כ"ח ובעל א"ו הארוך פלל י"ז דהראש לעולם אסור משום חתיכה נעשה נבילה אע"פ שלעולם לא תמצא בו כזית דם כמ"ש הרב מהר"י מינץ ז"ל שהבאתי לעיל וק"ו הוא מלב עוף שאין בו כזית דם לכן נ"ל עיקר כמ"ש בית יוסף שדברי תלמיד טועה הם ותלה עצמו באילן גדול: דף ק שאני חתיכה הואיל וראויה להתפבד בה לפני האורחים כו'.

כתב הרא"ש ז"ל והא דאמר חתיכה הראויה להתפבד אינה בטלה הני מילי שאסורה מחמת עצמה כגון נבילה ובשר בחלב כו'. נראה לי דדוקא לענין דין חתיכה הראויה להתפבד סבר הרא"ש דבשר בחלב חשיב אסורה מחמת עצמה הואיל וכל אחד בפני עצמו של היתר הוא ובהתבשלה יחד נאסרין ונעשו גוף האיסור ושרשו אבל לענין לאסור בלא רוטב לא חשיב אסורה מחמת עצמה כמו שכתב בספר התרומה סימן נ"א והמרדכי בריש פרק כל הבשר בשמעתי דטיפת חלב וכן כתב הסמ"ג בחלק הלאונין סימן ק"מ קמ"א ז"ל שאע"פ שחתיכה שאסורה מחמת עצמה כגון של נבלה היתה אוסרת חברתה במגע אע"פ היתה חמה כמו שאמר בפרק פיצד צולין חם לתוף חם דברי הפל אסור מ"מ הואיל ואין חתיכה זו נאסרה אלא מחמת בליעה אינה אוסרת הנוגעת בה בביש אלא ע"י רוטב בניער וכיפה עכ"ל.

והביאם הרב מהרא"י ז"ל בהגהות ש"ד סימן נ"א וכתב ובטור י"ד לא כתב כן שהוא כתב בלשון הזה והא דחתיכת איסור אוסרת חברתה בנגיעתה דוקא שאסורה מחמת עצמה כגון נבלה או בשר בחלב כו'.

וכבר נשאל מהרא"י ז"ל בכתיבו סימן רמ"ט בקושיא זו דמאי שנא ושם אינו מיישב ועומד בתימא אבל בשערים שלו שחבר על הש"ד מיישב וחולק בדבר ז"ל דנדאי

בְּשֵׁר בְּחֶלֶב כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְעֹרֵב מִיְקָרֵי שְׂרִשׁוֹ וְגוֹפּוֹ שֶׁל אִיסוֹר וְאֶפְּלוֹ הַבֶּשֶׂר בְּלֹא הַחֶלֶב כְּמוֹ כִּלְאֵי בְּגָדִים שֶׁבְּזִמְנָן שֶׁחֹטֵט שֶׁל פִּשְׁתָּן מְעֹרֵב בְּטִלְיַת שֶׁל צֶמֶר אִיסוֹר לְהַתְּפֹסֹת בְּכָל הַטִּלְיַת אֶפְּלוֹ בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁאֵין חוֹט פִּשְׁתָּן בּוֹ וְאִם נִחְתָּף מִן הַטִּלְיַת אוֹתוֹ צַד שֶׁאֵין בּוֹ פִּשְׁתָּן מִן־תֵּרֵם הֵכִי נְמִי קִים לְהוֹ לְרַבְּנָן שֶׁאֵין שׁוּם טַעַם הוֹלֵף מִחֲתִיכָה זוֹ רַק טַעַם בֶּשֶׂר לְחוּד וְלֹא שׁוּם חֶלֶב אֶלָּא א"כ ע"י רִנְטָב נִהְיָה לִיה פְּאֵלוּ בָּא אֶלְיָהוּ ו"ל וְאָמַר לָנוּ נִחְתָּף מִן בֶּשֶׂר זֶה חֲתִיכָה קִטְנָה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם טַעַם חֶלֶב דִּהְיָה שְׂרִי כִּהְיָה דְּכִלְאִים וצ"ע עכ"ל.

וּבְזֶה נִסְתַּלְקָה קְנוֹשֵׁת הָרַב מֵהַר"א שְׁטֵיִן ו"ל בְּבִיאַוּרֵיוֹ עַל הַסֵּמ"ג שֶׁפָּתַב עַל דְּבָרֵי הַסֵּמ"ג שֶׁהִבְאֵתִי לְעֵיל וְנ"ל מִפֶּל מְקוֹם הוֹאֵיל וְאֵין חֲתִיכָה זוֹ נֶאֱסָרָה אֶלָּא מִחֲמַת בְּלִיעָה אֵינָה אוֹסֶרֶת הַנוֹגַע בָּהּ בְּיָבֵשׁ אֶלָּא ע"י רִנְטָב כו'.

קִשָּׁה לִי וְהֵלֵא מִיָּד בְּתֵר הֵכִי בְּעֵמוּד זֶה מִבִּיא הַמַּחְבֵּר דְּבָרֵי רַבֵּינוּ אֶפְרַיִם שֶׁפִּירֵשׁ שֶׁבֶשֶׂר בְּחֶלֶב גּוֹף הָאִיסוֹר הוּא וְשׁוֹרְשׁוֹ וּבְעֵמוּד ד' כְּתַב בְּשֵׁם ר"י בְּהַדְיָא שֶׁהַחֶלֶב הַנִּבְלָע בְּבֶשֶׂר וְאִם כ"פ חוֹזֵר וְנִפְלֵט שֶׁאוֹתוֹ חֶלֶב קָרוֹי אִיסוֹר מִחֲמַת עֲצָמוֹ מְטַעַם זֶה שֶׁבֶשֶׂר בְּחֶלֶב הוּא גּוֹף הָאִיסוֹר וְשֶׁרִשׁוֹ וְכָף הִיא מִסְקֵנַת הַמַּחְבֵּר בְּעֲצָמוֹ גְּבִי דִין חֲתִיכָה הֶרְאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד כִּמ"ש לְקַמֵּן בְּהַפּוֹף הַדָּף בַּע"א וְנ"ל וְחֲתִיכַת בֶּשֶׂר בְּחֶלֶב חֲשִׁיבָא כְּאִיסוֹרוֹ מִחֲמַת עֲצָמוֹ הוֹאֵיל וְכָל אֶחָד בְּפָנָי עֲצָמוֹ שֶׁל הֵיִתֵר וּבְהַתְּפִשְׁלָם יַחַד נֶאֱסָרִין וְנ"ל שֶׁהַמַּחְבֵּר אֵינּוּ מְדַבֵּר עַתָּה מֵאִיסוֹר בֶּשֶׂר בְּחֶלֶב אֶלָּא מֵאִיסוֹר אַחַר שֶׁנִּפְלַע עַל אַחַת מִן הַחֲתִיכוֹת וְעַל זֶה קָאֵי מַה שֶׁפָּתַב מִפֶּל מְקוֹם הוֹאֵיל וְאֵין חֲתִיכָה זוֹ נֶאֱסָרָה אֶלָּא מִחֲמַת בְּלִיעָה אֵינָה אוֹסֶרֶת הַנוֹגַעַת בָּהּ בְּיָבֵשׁ כו' וְהֶרְאוּיָה דְּבַתְּחִלַּת הָעֲנִין פָּתַב לְעֵיל וְנ"ל כִּי צַד חֲתִיכַת בֶּשֶׂר שֶׁנֶּאֱסָרָה מִחֲמַת טִיפַת חֶלֶב אוֹ דְּבָר אַחַר כו' שֶׁמַּע מִיָּנָה שֶׁמְדַבֵּר גַּם מֵאִיסוֹר אַחַר כו' עכ"ל.

וְאֵנִי תַמְיָה טוֹבָא עַל הָרַב ו"ל הִיאָף עָלָה עַל דַּעְתּוֹ לְפָרֵשׁ דְּלֹא מִיְרִי הַסֵּמ"ג הֵכָא מֵאִיסוֹר בֶּשֶׂר בְּחֶלֶב אֶלָּא מֵאִיסוֹר אַחַר שֶׁהָרִי עֵיִקֵר רְאִיִּית בַּעַל הַסֵּמ"ג הִיא מַה שֶׁאָמַר בְּגִמְרָא שֶׁכְּשֶׁלֹּא נִיַּעַר כו' וְהָף מִילְתָּא בְּהַדְיָא קָאֵי הֵתָם מֵאִיסוֹר בֶּשֶׂר בְּחֶלֶב ע"ש.

וְעוֹד דַּא"כ לְמָה פָּתַב הַסֵּמ"ג כְּגוֹן שֶׁל נְבִילָה הֵיִתָה אוֹסֶרֶת חֲבַרְתָּהּ בְּמַגְעָה כו' ה"ל לֹמַר כְּגוֹן שֶׁל נְבִילָה אוֹ בֶּשֶׂר בְּחֶלֶב כְּמוֹ שֶׁפָּתַב הַטוֹר דִּהְיָה חֲדוּשׁ טְפִי אֶלָּא מִחֲנוּרְתָא כְּדִפְרִישְׁתִּי וּמִפֶּל מְקוֹם נִרְאָה דְּנִקָּא חֲתִיכַת בֶּשֶׂר הַבְּלוּעַ מִחֶלֶב הוּא שֶׁאֵינּוּ אוֹסֵר בְּלֹא רִנְטָב אֲבָל בְּבֶשֶׂר וְחֶלֶב שֶׁנִּגְעוּ חֲמִין בְּנֹדָאֵי נֶאֱסָרוּ אִף בְּלֹא רִנְטָב וְכָף פִּירֵשׁ הָרַב מֵהַר"ר שׁ לִוְרְיָא ו"ל מַה שֶׁפָּתַב בְּטוֹר י"ד דְּבֶשֶׂר וְחֶלֶב חֲשִׁיב גּוֹף הָאִיסוֹר לְאֶסְרוֹ בְּלֹא רִנְטָב אֵיִרִי כו"ג שֶׁנִּגְעַע בֶּשֶׂר בְּחֶלֶב עַתָּה חֵם בְּחֵם וַא"כ לְפִי זֶה נְמִי מִיְנֻשָּׁב לְמָה בֶּשֶׂר וּגְבִינָה אוֹסֶרִין אִף בְּלֹא רִנְטָב וְכ"ל וְתַדַּע שֶׁהָרִי הַטוֹר פָּתַב בְּסִימָן צ"ב טִיפַת חֶלֶב שֶׁנִּפְלָה עַל חֲתִיכַת בֶּשֶׂר חוּץ לְרִנְטָב כְּגוֹן שֶׁחֲתִיכָה שֶׁתְּחַתֵּיהָ קִצַּת חוּץ לְרִנְטָב וְזוֹ מְוַנְחַת עָלֶיהָ דְּכֹלָה חוּץ לְרִנְטָב נַעֲשֶׂה אוֹתָהּ הַחֲתִיכָה הָעֲלִיוֹנָה נְבִילָה וְאִם בִּשְׁלָה עִם אַחֲרוֹת צָרִיף ס' לְבַטֵּל כְּנֹלָה כו'.

וְאִם אֵיִתָּא שֶׁהֵיִתָה אוֹסֶרֶת חֲבַרְתָּהּ בְּנִגְעָה א"כ הִיָּה לוֹ לְכַתּוּב שֶׁגַם אוֹתָהּ חֲתִיכָה הַמְּוַנְחַת תַּחַת חֲתִיכָה הָעֲלִיוֹנָה וְנוֹגַעַת בָּהּ אִיסוּרָה אֶלָּא כִּינּוֹן שֶׁלֹּא פִּירֵשׁ מַה יַעֲשֶׂה בְּחֲתִיכָה הַנוֹגַעַת בְּחֲתִיכָה הָעֲלִיוֹנָה א"כ רוֹצֵה לֹמַר שֶׁכָּלוּ מִן־תֵּרֵם וּבִהֵאֵי גִוּוֹנָא דְּקִדְקִי הַטוֹר י"ד עֲצָמוֹ בְּסִימָן צ"א מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם גְּבִי בֶּשֶׂר שֶׁנִּפְלַע בְּחֶלֶב וְנ"ל וְכֵן יִרְאָה מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם שֶׁפָּתַב

קולף הפשר שנוגע בו הקלב ואוכל השאר ולא פירש בקלב מה יעשה א"כ רוצה לומר שפלו מותר שאם היה בו איסור היה מפרש אותו עכ"ל.

ועוד ראיה מדכתב הטור נעשית כל החתיכה נבילה ואם בשלה עם אחרות צריך ס' לבטלה כו' משמע מדכתב דוקא ואם בשלה עם אחרות צריך ס' לבטל את כולה ולא הספיק לו במה שכתב נעשית כל החתיכה נבילה ותו לא וממילא ידעינו דאם נתבטל אח"כ עם אחרות דצריך ס' פנגד כולה כדין כל נבלה.

אלא על פרחף משום הכי דקדק וכתב ואם נתבטל עם אחרות כו' לאשמועינו שאין לה אלא נבלה לגמרי דנימא שאוסר את חביתה בנגיעה אף בלא רוטב אלא לענין זה נעשית דוקא נבילה דאם בשלה עם אחרות צריך ששים לבטל כולה וק"ל כן נראה לי.

ועוד נראה לי דדוקא לענין דין חתיכה הראויה להתפכד ובריה ודבר שבמנין אמרינו הך סברא דלא אמרינו שאינו בטליו בפילו באלף אלא דוקא אם איסורו מחמת עצמו אבל דבר שיש לו מתירין אפילו אינו אסור מחמת עצמו אינו בטל אפילו באלף שכן משמע בהרבה מקומות בפוסקים המפורסמים קמאי דקמאי ובתראי ז"ל.

מדכתב הרשב"א בת"ה הארוך והביאו הטור י"ד סוף סימן קכ"ב ושאר הרבה פוסקים כלי שנגאס בבליעת איסור ונתערב באחרים ואינו נזכר בטל ברוב ולא אמרינו דהוא דשל"מ הואיל ואפשר להגעילו ולהחזיר להכשרו דמאחר שצריך לפזר מעותיו ולהגעילו איקרי דשל"מ משמע בהדיא דס"ל כמו שכתבתי דאל"כ קשה תיפוק ליה דאפילו אם התירו בא מעצמו אפ"ה בטל מאחר שאין איסורו בא מעצמו כמו שכתב רבינו יונה בא"ו הארוך פלל כ"ה סימן י"ט ע"ש.

וכן משמע בהדיא מדברי הר"ן וראב"ה במרדכי פרק גיד הנשה דפליגי על הרי"ף שכתב דהאי פת שאפאה עם הצלי כיון דשריא בלחודה בלא פותחא הניא לה דשל"מ כו' דלאותו ענין שנגאס הוא אסור עד לעולם ולאותו דבר שהותר דהיינו בלא פותח לא נאסר מעולם משמע אבל אם היה לו היתר לאותו ענין שנגאס שפיר שייך ביה דשל"מ אע"ג דאינו אסור מחמת עצמו דאל"כ קשה תיפוק ליה דהאי פת שאפאה עם הצלי לא נקרא דשל"מ הואיל ואין איסורו מחמת עצמו ואפילו אם היה היתר לאותו ענין שנגאס וכן משמע מדברי מהרא"י ז"ל שכתב בת"ה ז"ל בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה ונתערבה אותה חתיכה בחתיכות אחרות יראה דבטלה היא ברוב דשרי כולן לבטל ולא אמרינו דכיון דמותר בצלי דשל"מ הוא דלא בטל אפילו באלף משום דכל כה"ג לא מיקרי דשל"מ דצליה לא נאסר מעולם ואע"ג דהרי"ף חשיב כה"ג דשל"מ ראב"ה לא חשיב ליה ובפרק הערל משמע פנותיה ואע"ג דאפשר לחלק כיון דדשל"מ מידי דרבנן הוא לא דייקינו כולי האי להחמיר ונראה דאפילו היתה חתיכה הראויה להתפכד בטלה היא כיון דאינה אסורה מחמת עצמה אלא מחמת דם הבלוע בה עכ"ל.

ואם איתא דזה הטעם שכתב מהרא"י כיון דאינה אסורה מחמת עצמה כו' קאי גם אתחלת דבריו שכתב דלא מקרי דשל"מ אם כן קשה טובא על מהרא"י למה משכן את נפשו לחלוק על סברת הרי"ף ומי הכריחו להכניס לזה החילוק שכתב כיון דדשל"מ מידי דרבנן הוא לא דייקינו כולי האי להחמיר הלא לא היה צריך לכל זה שהרי טעם זה

שכתב מהרא"י לענין חתיכה הראויה להתפבד הנה מספיק נמי לענין דאין שניף ביה לומר דשל"מ לא בטיל ואפילו אי הנה אסור דאורייתא שהרי אף אם הנה צירף זה הטעם כיון דאינה אסורה מחמת עצמה כו' לא הרויח כלום לומר שגם הרי"ף מודה בנדון זה מאחר דאיפא תרתי טיבותא שהרי גם גבי פת שאפאה עם הצלי איפא אלו תרתי טיבותא ואפ"ה כתב הרי"ף דחשיב דשל"מ אלא מחנוורתא כדפירשתי ואם תאמר מאי שנא דסבא זו אמרינו לענין חשיבות חתיכה הראויה להתפבד ובריה ודבר שבמנין ובעלי חיים ולא לענין דשל"מ נראה לי ליתן טעם לשבח דשאני דשל"מ דאין החשיבות מצד האיסור עצמו שהרי לאחר הוא מותר ואם כן אינו רק מחוסר זמן ואין שם איסור עליו אלא מאחר שיהיה לו היתר אח"כ לא רצו חכמים שיתבטל ולכן אין חילוק בין שהוא מחמת עצמו או שהוא איסור בלוע מאחר שאין החשיבות בא מצד האיסור עצמו ולאפוקי בכל הני דברים דלעיל שאינו בטלים שהחשיבות בא להם מצד האיסור עצמו ולכן צריף שיהו אסורין מחמת עצמן ולכן פסקו הפוסקים חתיכה שאין אסורה מעצמה רק קבלה טעם מאיסור אמר אע"פ שהחתיכה עצמה ראויה להתפבד מ"מ אין לה דין חר"ל לפי שאין האיסור הנבלע בה ראוי להתפבד בה לפני האורחים וכן באינה וזה נראה לי ברור: בפרק שמיני דף קט תנו הפחל קורעו ומוציא את חלביו לא קרעו אינו עובר עליו כו' שמועה זו רבו הניוטה ותיחלת דברי אמתן דברי רבותינו ז"ל כדי שיהו דברי חכמים קיימין בטור י"ד סימן צ' בדיני פחל כתב וז"ל ולצלי צריף קריעה שתי וערב צלאו בלא קריעה מותר זהו לדעת רש"י כו'.

וכתב בית יוסף עליו וז"ל ויש לתמונה למה פסק רש"י דלצלי צריף שתי וערב דהא רבי אלעזר אשמועינו דלא בעינו שתי וערב לצלי אלא קריעה כל דהו סגי ומשמע דלא פליג אדרב יהודה דהיא לקדירה וקר"ן נראה שנוזהר מזה ולפיכך כתב בפשיטת רש"י דלצלי בעי קריעה לכתחלה ולקדירה צריף קריעה שתי וערב וטחו בכותל ע"כ.

ומדנקט גבי קדירה שתי וערב ולא נקטיה גבי צלי משמע בהדיא דלצלי לא בעי שתי וערב אבל לתוספות והרא"ש והתרומה שכתבו בשם רש"י דלצלי בעי קריעה שתי וערב ונגררו אחריהם רבינו ורבינו ירוחם קשיא ודוחק לפרש דצריף קריעה שתי וערב דקאמר היינו שתי או ערב והרשב"א כתב בחדושו רש"י פירש כולה שמעמא לצלי ובשלו דקמני בברייתא היינו צלי ולכתחלה בעינו שתי וערב כדבר יהודה ע"כ.

ואיני מבין דבריו דמשמע מדבריו שרש"י סובר דרב יהודה לצלי מיירי וא"כ קשה אמאי פסק דסגי ליה בשתי וערב ולא אצרכיה נמי טיחה בכותל כדמצריף רב יהודה וצ"ע עכ"ל בית יוסף.

ואני אומר אחר המחילה מכבוד תורתו דעומקה של הלכה מבוארת ומבוננת אחר העיון ודקדוק כמו שכתבו הפוסקים הנ"ל בשם רש"י דלצלי בעי קריעה שתי וערב לשיתתו שפירש כולה שמעמא לצלי ואין שם מקום לתמיהתו והילך לשון הגמרא הא קמ"ל דלא בעינו שתי וערב וטחו בכותל ע"כ.

ובלשון זה פהנייתו כתב בית יוסף עצמו בתחלת סימן הנזכר ואם איתא כמו שפעלה על דעת בית יוסף דרבי אלעזר אשמועינו דלא בעינו שתי וערב לצלי אלא קריעה כל דהו סגי דהיינו או שתי או ערב אם כן קשה וטחו בכותל למה לי דלא הנה ליה לומר אלא

הא קמ"ל דלא בעינו שתי וערב ותו לא פדגריס הרי"ף ו"ל לכן בהכרח צריך אתה לפרש לפי גירסא זו דלא אתא רבי אלעזר לאשמעינו אלא דלא בעינו גם טיחה בכותל כדמצינן רב יהודה אבל שתי וערב מיהא בעינו לכתחלה ואפשר לומר דלא פליג רבי אלעזר אדרב יהודה דההיא לקדירה ואע"ג דפרש"י שבידנו פתוב בהדיא כמו שפירש בית יוסף ונ"ל הא קמ"ל קריעה בעלמא קאמר ליה או שתי או ערב ולא בעי שתי וערב אלא לקדירה כו' ע"כ.

אין ספק שפירוש זה אינו על לשון הגירסא שהבאתי אלא הנופתק מגירסא אחרת שהיתה לבעל המאור ו"ל בדברי רש"י שכתב שגראה מדברי רש"י שהוא גורס הא קמ"ל דלא בעינו שתי וערב אלא לקדירה כו' וזו נמי היתה גירסת הר"ן בדברי רש"י ולכן כתב לדעת רש"י דלצלי סגי בקריעה שתי או ערב אבל כל הפוסקים הנ"ל שכתבו בשם רש"י דלצלי בעי קריעה שתי וערב היו גורסין בגמרא' כמו שכתוב בכל הגמרות שבידנו הא קמ"ל דלא בעינו שתי וערב וטחו בפנותל ולכן אתי שפיר מה שכתבו בשמו דלצלי צריך קריעה שתי וערב כדהוכחתי וכן כתוב בהדיא בפרש"י שבספרים דידן בסוף שמעתא דכבד ונ"ל והלכות פתל כבד למדנו למעלה לצלי צריך קריעה שתי וערב ואם לא קרעו מותר כו'.

ונה מורה שמה שכתוב בפרש"י שבידנו הא קמ"ל קריעה בעלמא קאמר ליה או שתי או ערב כו' גוסחא משונבשת היא ואפילו את"ל שהפוסקים היו גורסין כדברי רבי אלעזר כמו שכתוב בפרש"י שבידנו הא קמ"ל קריעה בעלמא קאמר ליה מ"מ אתי שפיר מה שכתבו בשמו דלצלי צריך קריעה שתי וערב לפי שהם היו מפרשים לשיטת רש"י קריעה בעלמא דקאמר רבי אלעזר היינו שתי וערב ומשום דלא בעינו גם טחו בכותל כדיו קריעה ממש כדמצינן רבי אלעזר לקדירה אפילו כשפא לבשל הפתל בפני עצמו לדעת רש"י הילכף מקרי קריעת שתי וערב קריעה בעלמא פלומר קריעה כל דהו ובהו נשיב קושיא אחרת שהקשה בית יוסף על הטור שכתב ונ"ל.

וכתב עוד הרשב"א ויש מחמירים להצריכו לכתחלה קריעה שתי וערב וטיחה בפנותל אפילו בקדירה בפני עצמו ולצלי קריעה כל דהו וראוי לחוש לדבריהם ונהו פדעת רש"י ע"כ. וכתב בית יוסף עליו ונ"ל ומה שאמר רבינו על סברא זו ונהו פדעת רש"י איני יודע למה כתב שהוא פדעת רש"י שהרי בצלי מצריך רש"י שתי וערב וסברא זו לא מצרכא אלא קריעה כל דהו ע"כ.

ובמה שכתבתי נסתלקה קושיא זו מפני דמשמע ליה להטור דקריעה כל דהו דקאמר הרשב"א היינו קריעה שתי וערב ומשום דלא בעינו גם טיחה בפנותל כמו לקדירה בפני עצמו הילכף מקרי זו קריעה כל דהו והשתא אתי שפיר דכתב הטור ונהו פדעת רש"י וכבר היה אפשר לתרץ קושיות בית יוסף על הטור בלאו הכי דלא נתפונן הטור לומר ונהו פדעת רש"י לגמרי מפל וכל דא"כ קשה קושיא חזקה על הטור אשר לא הרגיש בית יוסף שהרי סברא זו לא מצרכא קריעה שתי וערב וטיחה בפנותל אפילו בקדירה בפני עצמו רק לכתחלה כמו שכתב להצריכו לכתחלה משמע בהדיא אבל בדיעבד שרי אפילו בקריעה כל דהו ואלו לדעת רש"י כתב הטור בשמו דאפילו אם קרעו שתי וערב רק שלא טחו בפנותל ובשלו בקדירה אפילו בפני עצמו אסור.

ולכן יש לתמוך על בית יוסף שפכתב וז"ל ובקדורה נמי אע"פ שבשלו בפני עצמו אתיא סברא זו פדעת רש"י כו' ואין זה אמת דגם לענין פשבשלו בפני עצמו לא אתיא סברא זו פדעת רש"י כמו שפכתבתי אלא ע"כ פדאמרן דלאו דוקא פדעת רש"י לגמרי קאמר.

ועוד קשה לי טובא על דברי בית יוסף שפכתב וז"ל ודחוק לפרש דצריף קריעהשתי וערב דקאמר היינו שתי או ערב שהרי הוא בעצמו פירש פן בפשיטות לשון זה בעינו לדעת הרמב"ם ז"ל בסימן ע"ג בדיני פבד הא דאמר רבה בר רב הונא קריעה שתי וערב דלאו דוקא שתי וערב אלא או שתי או ערב מיהו בהא איפא למימר דשאני הכא הואיל שפל פה הרבה פוסקים כתבו בשם רש"י שתי וערב ודאי דחוק גדול הוא לפרש שפכוננו לומר שתי או ערב דא"כ איף אפשר שיהו פולם נגררין אחר רש"י לכתוב לשון שאינו מדוקדק ולא אישתמיט חז מנייהו לכתוב לשון מדוקדק שתי או ערב מיהו אפתי קשה לי על מאי דכתב ומשמע דלא פליג אדרב יהודה כו' דמשמע מדבריו דאלו הנה פליג אדרב יהודה הנה אתי שפיר שפסק רש"י דלצלי צריף קריעה שתי וערב ותו לא קשיא מידי דאל"כ למאי נפקא מינה פכתב בית יוסף ומשמע דלא פליג כו'.

ובאמת הא ליתא דאפתי הקושיא שלו עדיין במקומה עומדת לפי מה שעלה על דעתו דרבי אלעזר אשמועינו דלצלי סגי בקריעה שתי או ערב אם פן פסק רש"י דלא כמאן לא כרבי אלעזר דלדידה לא צריף לצלי שתי וערב אלא סגי בשתי לחוד או בערב לחוד ולא כרבי יהודה דא"כ קשה אמאי פסק דסגי ליה בשתי וערב ולא אצרכיה נמי טיחה בפותל פדמצריף רב יהודה וכן יש לתמוך על בית יוסף במאי שרצה להסכים דברי הרי"ף ז"ל לדברי הרמב"ם ז"ל שגם הוא סבר דלצלי בעי קריעה פל דהו ופירש הא דאמר הרי"ף אי נמי לקדירה דה"ק הא דמצריף רב יהודה שתי וערב וטיחה דוקא לקדירה אבל לא לצלי ודרבי אלעזר לצלי ע"כ.

וכבר פכתב בשלטי הגבורים לדעת הרמב"ם דסבר דלצלי צריף קריעת שתי וערב בלא טיחת פותל ואע"ג דלכאורה לא משמע פן מדבריו מדנקט גבי קדירה שתי וערב ולא נקטיה גבי צלי פדדייק בית יוסף מדברי הר"ן ז"ל שהבאתי מ"מ נראה לי שפכתב פן השלטי גבורים מדכתב הרמב"ם ז"ל ומירק החלב שבו ומשמע ליה דאינו יכול למרק החלב שבו ע"י קריעת שתי לחוד או ערב לחוד פי אם על ידי קריעת שתי וערב.

והרבה יותר תמיה אני על הרב מהר"ם איסרלס ז"ל שפכתב בתורת חטאת שלו פכל וסימן כ"ט דין ט' וז"ל ואם רוצה לצלות הפחל לדעת רש"י בעינו שתי וערב לכתחלה וכתב בית יוסף דנכון חומרא זו לדעת רש"י ע"כ.

והלא אתה רואה מפורש להיפך בדברי בית יוסף שהבאתי דאדרבה אין נכון בעינו חומרא זו שפכתבו הפוסקים בשם רש"י דלצלי בעינו לכתחלה קריעה שתי וערב עד שהניח הדבר בצריף עיון ובהגהתי לתורת חטאת פכתבתי שנראה בעיני שיש טעות דלוג סופר וצריף להגיה לדעת רש"י בעינו שתי וערב וטחו בפותל וכתב בית יוסף כו' וכן פכתב בהדיא בסימני הספר וכן משמע ממה שפכתב שם בסמוך וכבר נתבאר למעלה איזה מקרי שתי וערב וטחו בפותל והשתא מה שפכתב בשם בית יוסף דנכון חומרא זו לדעת רש"י פנונתו היתה במה שפכתב בית יוסף על הרשב"א שהבאתי דמשמע מדבריו שרש"י סובר דרב יהודה לצלי מיירי וא"כ לדעת רש"י דפסק כרבי יהודה צריף קריעה שתי

וערב וטחו בפנותל לצלי אמנם לי נראה שלא עלה על דעתו ולא על מחשבתו של הרשב"א שרש"י סובר דרב יהודה לצלי מייירי ושפסק פמותו פי לא מצינו שום פוסק שפותב פן ומה שנמצא כתוב בחזיושיו ולכתחלה בעיניו שתי וערב פרב יהודה נ"ל שטעות סופר הוא וצריף להיות פרבי אלעזר וה' אלהים אמת יראנו נפלאות מתורת אמת: דף קיא ע"ב רבי אלעזר הנה קאים קמיה דמר שמואל אייתו לקמיה דגים שעלו בקערה וקא אכיל בכותח זהב ליה ולא אכל אמר ליה לרבך יתבית ליה ואכל ואת לא אכלת אתא לקמיה דרב אמר ליה הדר ביה מר משמעתיא אמר ליה חס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מדי דלא סבירא לי ופרש"י קאי קמיה משמש לפניו בסעודה לרבך רב שלמדת ממנו שאסור אבא בר אבא אבנה דשמואל הנה וחסיד גדול הנה דליספי לי מדי דלא סבירא לי ולא היו דברים מעולם עד כאן.

וקשה בעיני טובא חדא היא הוציא שמואל דבר שקר מפיו כדי להטעות את רבי אלעזר להאכילו דבר האסור לדעתו ולא נמצא פן לאחד מחכמי הגמרא פי הדבר מעצמו נראה מלועזר ומגונה עד שרב אחר חס ליה כו'.

ועוד קשה הלא תשובת רב דאמר חס ליה וכו' אינה מעין השאלה דשאל מינה רבי אלעזר אי הדר ביה מר משמעתיא ומיהא ביה איכא למימר דאחר שהשיבו רב דלא הדר ביה נסתפק לרבי אלעזר דילמא האכילו שמואל ורב לא ידע ועל זה באר התשובה דחס ליה כו' והגמרא לא חש להביא כל הדברים אבל אכתי קשה למה לא אכל רבי אלעזר עם כל דברי השמואל שאין לומר שחשש ולא האמינו דיהיב לרב ואכל וכבר היה אפשר לומר בתקון הלכה זו דמה שאמר שמואל לרבי אלעזר לרבך יתבית לא אמר כדי להטעותו להאכילו מאי דלא סבירא ליה חלילה אלא מפני שנסתפק על רבי אלעזר ביהאי איסורא דאסר על נפשיה אי דידיה אי דרביה וליה לא ס"ל אמר פן לנסותו פי הקפיד שמואל על זה דאי משום יקרא דרב הוא דעבד וליה לא ס"ל לא הנה ליה למיעבד הכי דהואיל ולא היה בפני רב היה לו לחוש ליקרא דשמואל שהיה בפניו שגם שמואל היה רבו מדהנה קאים קמיה ומשמש בסעודה כדפרש"י וכדי שלא ישנה רבי אלעזר לומר דלדידיה נמי הכי ס"ל אע"ג דלא ס"ל אלא כדי שלא יקפיד עליו שמואל כמו שהקפיד באמת הלכך בא אליו לנסותו בחכמה לדעת את אשר בלבבו ואמר לו לרבך שלמדך לדיו זה יתבית ואכל ועם זה עמד על תוכן אמיתות מה שבלבו דאי משום יקרא דרב הנה דלא הוי בעי למיכל השתא הנה אכיל וליכא איסורא כלל דאדרבה ליקרא דשמואל שלמד גם לפניו כדאמרן הנה ליה למיכל ואי משום דלדידיה נמי ס"ל הכי ודאי לא הנה אכיל דאי הדר ביה רב ואיהו עד השתא ס"ל הכי הא שניה עליה איסורא והיינו דלא אכל רבי אלעזר עם כל דברי שמואל לא מפני שחשש ולא האמינו חלילה אלא מפני דלדידיה נמי ס"ל הכי ושניה עליה איסורא ואין דוחק לומר דסבר התלמיד מאי דלא ס"ל לרביה דהכי איתא התם דרב הונא ורב חייא בר אשי הוו יתבי אתרי גיסי דמפרא כו' מר א"ל לחבריה יתמא עבד רבך הכי ומר א"ל לחבריה יתמא עבד רבך הכי מר א"ל לחבריה אנא פשמואל ס"ל ומר א"ל לחבריה כו' ומרנייהו דלא פרבם והשתא לא קשה היכי נפיק שיקרא מפניה דשמואל הואיל ותכלית השקר אינו אלא לעמוד על האמת בדרך נסיון להוציא מלבבו מאי דקפיד עליה כנזכר אמנם יותר טוב ליקח הדברים כפשוטן פי אפשר שפן היה שנתן שמואל לרב לאכול ואכל ולא הרגיש מפני שחשב שהקערה

היתה חולבת או מסיבה אחרת ושמואל חשב שהרגיש ועם כל זה אכל וכששאל רבי אלעזר לרב אמר חס ליה כו' שפן חשב שלקהד"ם ואיפא למימר דשמואל יתיב לרב לאכול אע"ג שידע דאסור לדעתו מפני שרצה לדעת בזה אם מסכימין מן השמים לענון הלכה פנותיה דמותר או לא וזה מפני שחשב אם אין הלכה פמותי אלא פנותיה דרב דאסור ודאי לא יאכל שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים פדאמרין לעיל בפ"ק דרבי מאיר אכל עלה של גרק מאגודה כו' ופריה ודילמא לאו אדעתיה ופרש"י דלמא שכח רבי מאיר ולא עשרו ולעולם ס"ל דבעי עישורי ומשני השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא כ"ש ולהיות שהלכה באמת פשמואל הניחו השי"ת לרב שיאכל ורב לא הרגיש בדבר ואכל ושפיר קאמר שמואל לרבך יתבית ואכל כו'.

והשתא לא קשיא מידי. שוב אחר זמן רב מצאתי בשאלות ותשובות הרב מהר"ר לוי בן חביב ז"ל סימן קכ"א שהביא סוגיא זו לקיום דברי נכתב וז"ל כתב הרב בעל אורחות חיים בשם הר"א ז"ל וזה לשונו פתב הר"א ז"ל שני ת"ח בעלי הוראה שאחד אוסר ואחד מתיר והמתיר אוכל לעצמו ומאכיל לחבירו האוסרו אין בזה משום ולפני עור לא תתן מכשול ואע"פ שידוע בחברו שאסור לו לפי דעתו ודוקא פשהאסור ניכר לו לאוסר דאי לא ס"ל לא ליכול אבל פשאינו ניכר לו לא פדאמרין בפירק פל הבשר חס ליה לורעיה דאבא בר אבא דלספי לי מידי דלא סבירא לי ע"כ.

וקשה לי אדיליף מרב לאיסור משום דאסהיד על שמואל דחס ליה וכו' גילף מדברי שמואל גופיה ומעשיו להיתרא ואע"ג דהכא האיסור ניכר מ"מ אמאי דהוה טרח שמואל להאכיל לר"א בטעות שהיה מטעהו ואומר לו לרבך יתבי' ואכל דמי לאין האיסור ניכר וה"ה דשרי להטעותו באין האיסור ניכרונהוה אפשר לתרוצי ולמימר דפליגי רב ושמואל נמי בהא דלדעת רב אסור ולדעת שמואל שרי והדרי' לכלליה דהלכתא פרב באיסורי והלכתא פנותיה בהא אע"ג דבעקר פלוגתניהו בההיא דדגים שעולה בקערה הלכתא פשמואל אלא דלא ניחא ליה לאפוש' פלוגתא במילתא פי הא ולמימר דס"ל לשמואל דשרי ולא לשום אמורא בעולם.

ועוד קשה לי האיה חלק הר"א ז"ל בין איסור הנכר לשאינו ניכר והאיסור להאכיל הוא פשאינו ניכר דהא מאי דקאמר רב הכא חס ליה כו' דמיניה יליף הוא האיסור להאכיל באיסור הנכר מייירי דהא דברי שמואל דקאמר לרבך יתבית ליה ואכל באיסור הנכר קאמר דאי פשאינו ניכר לא הוי טעמא לרבי אלעזר שיאכל השתא דהוי האיסור ניכר ועל זה השיב לרב חס ליה כו' דליספי לי כו' משמע דאיהו נמי באיסור ניכר קא מייירי אמנם בהלכה גופא קשה לי טובא בהא דשמואל שאמר דברים שלא היו בעולם כדי לפתות לרבי אלעזר שיאכל וזה בעיני דבר קשה מאד שיוציא שמואל דבר שקר מפיו להחזיק דבריו במילתא דאסיר כפי הנראה ואע"ג דאיפא דוכתי טובא מוכח מינייהו דזימנין דהווי אמרי האמוראין מימרא דכדי ודלאו הכי הוא ואית להו רשותא בהכי לא דמו להא דקמן בגזיר פרק שני גזירים תנו אמר רבי יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו לחצצאין וכו' ומקשה בגמרא וליתי ומתרגז אמר רב יהודה אמר שמואל לא אמר רבי יהושע אלא לחדד בה את התלמידים ופרש"י וליתי פלומר מה תשובה השיב רבי יהושע ביא לחצצאין ומה בכך אמר רבי יהודה יודע היתה רבי יהושע שאין תשובתו פלום ולא

אמר ר' אלא פ'די לחדד בה את התלמידים שיהו נושאים ק"ו בעצמן ומה רבי יהושע שיודע הוא בעצמו שאין בדבריו ולא פלוג' השיב דבר שאינו משנה ק"ו לשאר כל אדם שאינו יכול להשיב על דברי רבו וכו' כמו שפתוב שם באור' הא קמן דלהעמיד דבריו יכול האדם לומר מה שהוא יודע שאינו אמת אצל הדין אבל לא דמי פלל לגדון דידן דדוקא טענה במלתא דתליא בסברא יכול למימר לא טענה בספור מעשה שלא הנה בעולם גם ביבמות פרק הערל עליה דההוא קרא נעמשה בן איש ושמו יתרא וגומר דקאמר פ' מקונב'לני מבית דינו של שמואל הרמתי עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית הקשו ומי מהימן והא אמר רבי אבא אמר רב כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו והכי נמי פ'ריה בדוכתי אחריתי משמע דדר' האמורא לומר מימרא בשם רבו שלא אמה מעולם רבו ולהכי לא מהימן ג'ן במאי דקאמר פשהוא בשעת מעשה ואף היא לא דמיא להא ומטעמא דכתבו התם התוספות והוא דדוקא התם ובדוכתי דדמו ליה אמרינן הכי משום דהוא עצמו נוגע בדבר והרי הוא קרוב לעצמו ופסול לדינא ומשום הכי לא מהימנינן ליה אבל הכא מאי איכפת ליה לשמואל דליכול רבי אלעזר או לא דליפוק שקרא מפומיה פי היכי דליכול ומהאי טעמא נמי לא דמי לההיא דברכות פרק פי'צד מברכין דקאמר רב פפא לפי גרסת רש"י זכרוננו לברכה מימרא משמיה דרבא דלא אמה רבא מעולם ואיהו גופיה הנה ידע דלא אמה דקאמר התם רב פפא איקלע לבי רב הונא וכו' שקל רב פפא בר' אהדס ברישא ונהדר בר' אשמן אמר ליה לא סבר לה מר הלכה בדברי המכריע אמר ליה הכי אמר רבא הלכה כבית הלל ולא היא לאשמוטי נפשיה הוא דעבד עד פ'אן להא נמי לא דמי דהתם האפי' טעמא למאי דקאמר מאי דידע הוא דלא הנה מעולם משום דלא לכסיף במאי דטעה כדפירש רש"י התם וזה לשונו ולא היא לא אמר רבא הלכה כבית הלל אלא רב פפא אפסיף לפי שטעה והשמיט עצמו בכ' עד פ'אן ובדאי שלא היתה פ'נתו לג'ר'ם לאחרים שיעשו מעשה על פ'ו אבל בכ'אן בשמואל ליכ'א ההוא טעמא וכל פ'נתו היתה לג'ר'ם לר"א שיעשה מעשה ויאכל מאי דסבירא ליה ד'סור ולא דמי נמי לההיא דפרק מי שהוציא והו דקאמר ליה רב' לרב יוסף ברי'תא בשם רבי יוסי וקאמר עלה בגמרא ולא היא לא תניא לה כרבי יוסי אלא פי היכי דלקבל לה מיניה משום דרבי יוסי נ'מיקו עמו דהתם פ'ון דידע רב'ה הברי'תא שהיא אמתית לא מחזי פשקרא דהדין דין אמת אמנם בכ'אן דפליגי רב ושמואל בסברא דנפשיהו ורבי אלעזר סבירא ליה פרב רביה מלתא דתמיהא הוי דלימ'א שמואל שקרא לרבי אלעזר פי היכי דליהדר ביה בטעות ול'כול דבר האסור לדעתו ואין לומר דנה מותר לדעת שמואל וכדכת'בנא בקוש'יא הראשונה ונהריני בא להשיב על אחרון ראשון פ'די לי'שב ההלכה ראשונה ואומר דחס ליה לשמואל בריה דאבא בר אבא דליפוק שקרא מפומיה פ'די לג'ר'ם לרבי אלעזר שיאכל ומאי דקאמר לרב'ה יהבית וכו' משום דנהה ידע מרב דאי הנה יהיב ליה הנה אכיל וישוב הלשון הוא בשני פנים או שפירושו יהיב ממש ואמר דנהיב אע"ג דלא יהיב משום דחשב דאי הנה יהיב ליה הנה אכיל ונהה ליה פ'אילו יהיב ואכיל או שפירו'ש יהבית לאו דנהיב ממש אלא פ'אלו אמר אלו יהבית לרב'ה הנה אכיל וטעמא דאמר שמואל הכי הכ'א טפי מבשאר פלוגתי דפליג רב עליה הוא ממאי דאמרי בגמרא דהאי מילתא דרב לאו בפירו'ש איתמר אלא מפל'לא דההוא שיפ'א איתמר וכו' ומשום הכי חשב שמואל

דַּרְבַּ הַנָּה אָכִיל דְּשֹׂאנֵי הַהוּא שִׁיפָא דְנִפְיֵשׁ מְרַרְיָה טְפִי כְדָאֲמַר בְּגִמְרָא וּבִין לְפִירוּשׁ הָרַב רַבִּינוּ גִּסְיָה בְּמַאי דְקָאֲמַר וְלֹא הִיא שֹׂאנֵי הַתָּם דְנִפְיֵשׁ מְרַרְיָה דְלַמְדִּדְחִינָהּ לְדַרְבַּ גּוֹפִיָה הוּא דְאִתְמַר וְכו' כְּפִתּוּב בְּפִירוּשׁוֹ לְהִלְכוֹת בֵּין לְפִי הַתּוֹסְפוֹת דְרוּצָה לֹאֲמַר דְמִכָּאֵן אֵין לְהוֹכִיחַ אָבֵל הוּא בְּפִירוּשׁ אֲמַרְהַּ כְּדַמּוּכַח בְּסִמּוּף סְלִיק אַדְעֵתְיָה דְשִׁמוּאֵל דְהָדַר בֵּיהּ רַב וּמַהֲהוּא טַעְמָא דְשֹׂאנֵי שִׁיפָא וְכו'.

וְהִשְׁתָּא דְבָרֵי שִׁמוּאֵל עַל רַב הֵם מִמֶּשׁ מִמֵּין דְבָרֵי רַב עַל שִׁמוּאֵל שְׁפַל אֶחָד מֵהֶם הֵיךְ חוֹשֵׁב שְׂיָדַע דְעֵתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְלִכְּנֹן אֲמַר שִׁמוּאֵל עַל רַב שֶׁהוּא הֵיךְ יוֹדֵעַ שְׂאֵם הֵיךְ נוֹתֵן לוֹ לְאָכֹל הֵיךְ אוֹכֵל עַל פִּי מַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁרַב חֲזַר בּוֹ וְרַב גַּם הוּא הֵעִיד עַל שִׁמוּאֵל וְאֲמַר דְחָס לִיָּה דְלִיֶּסְפִי וְכו' עַל פִּי מַחְשַׁבְתּוֹ גַּם כֵּן שֶׁלֹּא עָלָה עַל דְעֵת שִׁמוּאֵל שֶׁהוּא חֲזַר בּוֹ כְּלָלָא דְמִלְתָּא דְשִׁמוּאֵל לֹא הוֹצִיא שְׁקַר מִפִּיו חָס וְשְׁלוּם כְּפִי דְעֵתוֹ אֵלָּא שֶׁחֹשֵׁב דְאֵי הֵיךְ יִהְיֶה לְרַב הַנָּה אָכִיל וְרַבֵּי אֶלְעָזָר לֹא הִבִּין דְבָרָיו בְּשִׁלְיָמוּת וְחֹשֵׁב דְמַאי דְקָאֲמַר לְרַבֵּי יְהִיבִית וְכו' דְיִהְיֶה מִמֶּשׁ וּמִשּׁוּם הֵכִי כְּשִׁסְפַר הַדְּבָרִים לְפָנָי רַב אֲמַר לִיָּה הָדַר בֵּיהּ מָר מִשְׁמַעְתֵּיהּ דְרַבֵּי וְכו' אֲמַר לִי שִׁמוּאֵל וְאָף עַל גַּב דְהִבִּין רַבֵּי אֶלְעָזָר מְדַבְּרֵי שִׁמוּאֵל דְיִהְיֶה לְרַב מִמֶּשׁ וְאָכֵל אֶפְיָלוֹ הֵכִי הוּא לֹא אָכֵל דְמֵן שְׂמִיָּא הַכְרִיזוּ עָלֶיהָ דְשִׁמוּאֵל לֹא יֵאָנְהָ לְצַדִּיק כֹּל אֲנֹן דְאָף עַל גַּב דְהֵיךְ אֶפְיָשׁ לְרַבֵּי אֶלְעָזָר דְלִיכּוּל וְיִחְזוֹר מִסְבָּרְתּוֹ מִטַּעְמָא דְקָאֲמַר שִׁמוּאֵל דְרַב חֲזַר בּוֹ אֶפְיָלוֹ הֵכִי מֵן שְׂמִיָּא הַסְפִּימוּ דְלֹא לְהָדַר בֵּיהּ דְהֵיךְ לִיָּה חֲזַרָה בְּטַעוֹת וּבְזָה נְתִישְׁבָּה הַסּוּגִיָּא גַּם גִּסְתַּלְקָה הַקּוֹשְׁיָא הָרֵאשׁוֹנָה וְחִירוּץ הַקּוֹשְׁיָא הַשְּׁנִית הוּא בְּזָה הָאֲנֹפֶן דְאָף עַל גַּב דְבָרֵי שִׁמוּאֵל לְרַבֵּי יְהִיבִית וְכו' רוּצָה לֹאֲמַר שֶׁהֵיךְ הָאִיסוּר נִיכָר וְאָכֵל זֹאת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִשְׁיִיב רַב חָס לִיָּה וְכו' אֵי אֶפְיָשׁ שֶׁתְּהִיָּה אֵלָּא כְּשֹׂאֵין הָאִיסוּר נִיכָר דְהָא פִירוּשׁ דְלִיֶּסְפִי לִי אֵינּוּ רוּצָה לֹאֲמַר שִׁיִּאֲמַר לוֹ לְאָכֹל לְבַד אֵלָּא שֶׁהִאָכִילוֹ בְּפוּעַל וְאֵי לֹא סְבִירָא לִיָּה לְרַב וְדֹאֵי לֹא אָכֵל וְאֵם הוּא לֹא אָכִיל לֹא הִאָכִילוֹ שִׁמוּאֵל אֵם כֵּן בְּהַכְרַח פִירוּשׁ דְלִיֶּסְפִי לִי מִיָּדִי דְלֹא ס"ל רוּצָה לֹאֲמַר כְּשֹׂאֵין הָאִיסוּר נִיכָר דְאֵז יִצְדַּק לֹאֲמַר שֶׁהִאָכִילוֹ בְּפוּעַל וְאָכֵל וְכִלְפֵי שִׁאֲמַר לִיָּה רַבֵּי אֶלְעָזָר לְרַב שִׁאֲמַר שִׁמוּאֵל שֶׁאָכֵל וְרַב יָדַע דְלֹא אָכֵל בְּאִיסוּר נִיכָר כֵּינֵן דְלֹא ס"ל לֹא הִנְצִירָהּ לְבַטֵּל דְבָרֵי שִׁמוּאֵל וְשִׁלְהַד"מ כְּשֶׁהִאָכִילוֹ הֵיךְ נִיכָר אֵלָּא אֶפְיָלוֹ אֵם נֹאֲמַר דְמַאי דְקָאֲמַר שִׁמוּאֵל לְרַבֵּי יְהִיבִית כּו' הֵיךְ כְּשֹׂאֵין הָאִיסוּר נִיכָר הוּא יָדַע דְלֹא אָכֵל וְלַהֲד"מ דְחָס לִיָּה לְנִרְעִיָה וְכו'.

וּבְזָה נְתִיקִימוּ יָפָה דְבָרֵי הָרֵא"ה בְּדִין שְׁנֵי חֲלוּקוֹת הַהִיתָר וְהָאִיסוּר שֶׁכָּתַב וּלְמִי שִׁיקְשָׁה בְּעִינָיו לְקַבֵּל פִירוּשׁ לְרַבֵּי יְהִיבִית שֶׁכָּתַבְתִּי אוֹמַר דְרַב אַחֲרַת וְהוּא שֶׁפִירוּשׁ יְהִיבִית הוּא כְּפִשׁוּטוֹ דְיִהְיֶה מִמֶּשׁ וְקוּשְׁטָא קָאֲמַר וְזָה בְּב' פָּנִים הָרֵאשׁוֹן דִּיהֵב שִׁמוּאֵל לְרַב דְגִים שְׁעָלוּ בְּקַעְרָה מִמֶּשׁ בְּכוּתַח אָבֵל לֹא הֵיךְ הָאִיסוּר נִיכָר וְטַעְמָא דְיִהְיֶה לִיָּה מִשּׁוּם דְחֹשֵׁב דְהָדַר בֵּיהּ רַב וּמִטַּעְמָא דְכְּתִיבְנָא וְאִיִּיתִי רְאִיָּה שִׁמוּאֵל לְרַבֵּי אֶלְעָזָר אָף עַל גַּב דְהֵתָם לֹא הֵיךְ נִיכָר הָאִיסוּר מִשּׁוּם דְאֵי קוּשְׁטָא הוּי דְלֹא הָדַר בֵּיהּ רַב הֵיךְ לִיָּה לְרַב לְמִיָּד כֵּן הֵיךְ מֵאָכִיל לִיָּה שִׁמוּאֵל דְגִים בְּכוּתַח דִּילְמָא עָלוּ בְּקַעְרָה וְכֵינֵן דְאָכִיל וְלֹא דִיִּיק מִשְׁמַע דְהָדַר בֵּיהּ.

הָאֲנֹפֶן הַשְּׁנִי עַל פִּי זֶה הַדְּרָךְ הוּא דְשִׁמוּאֵל יְהִיב לְרַב דְגִים בְּכוּתַח אָבֵל לֹא עָלוּ בְּקַעְרָה וְאֶפְיָלוֹ הֵכִי אִיִּיתִי רְאִיָּה לְרַבֵּי אֶלְעָזָר כְּדִי דְלִיכּוּל וּלְמִיָּמַר דְהָדַר בֵּיהּ רַב מִטַּעְמָא דְכְּתִיבְנָא כֵּינֵן דְלֹא דְקַדַּק רַב כֵּן הֵיךְ אָכִיל לְהוֹ בְּבִית שִׁמוּאֵל מִשְׁמַע דְאֶפְיָלוֹ עָלוּ בְּקַעְרָה שְׂרִי

לדידיה ורבי אלעזר בין שניאמר שהבין ראית שמואל בין שניאמר שלא הבין דבריו וחשב שהאכילו דגים שעלו בקערה בכותח שאל מרב אי הדר ביה הוא השיב דחס ושלום דלקסי לי וכו' והפונה שאם אכל עם שמואל ולא דקדק הוא משום דידע דחס ליה וכו' וזו היא דרף שניה לישוב כל הקושיות הנזכר והראשונה נראית בעיני לישוב דברי רש"י שפתיב ולא היו דברים מעולם עכ"ל.

ואני שמעתי ולא אבין מה שפתיב בתקון ההלכה דמשום דהאי מילתא דרב לאו בפירוש אתמר אלא מפלגא דההוא שיפא אתמר פדאיתא התם להכי חשב שמואל דרב הדר ביה ונהנה אכיל דשאני שיפא דנפיש מררקה טפי בין לפירוש התוספות בין לפירוש הר"ן כו' שהרי אדרבה בין לפירוש התוספות בין לפירוש הר"ן אי אפשר לומר פן דאלו לפירוש התוספות שפירשו דמאי דקאמר בגמרא ולא היא שאני שיפא כו' שר"ל דמכאן אין להוכיח אכל הוא בפירוש אמרה אם פן אמאי אסיק אדעתיה שמואל דרב ביה פיון דלאו מפלגא דשיפא אתמר אלא בפירוש אמרה דאסור.

גם לפירוש הר"ן שפירש דלמדחקה לדרב גופיה הוא דאתמר לא יצדק לומר פן דאף על גב דגמרא דאי לדרב דשאני שיפא מ"מ איהו גופיה דלא סבר מבתחלה דשאני שיפא ממאי אסיק אדעתיה שמואל דרב הדר ביה וגם מה שפי' הלשון יהבית שר"ל אלו יהבית הלשון דחוק מאד עד שרבי אלעזר הבין מדבריו דיהיב ממש והיה לו לשמואל להזהר בלשונו שלא יטעה ויחשוב שרב אכל ויאכל גם הוא ואח"כ ימצא שהטעהו בדברי שקר מה שאינו נאות לאיש פמוהו גם בדרכו הב' באופן הא' דיהב לרב ואכל ממש אלא שלא היה האיסור ניכר ויהב ליה משום דסבר דהדר ביה קשיא טפי הא דאמרן ממאי אסיק אדעתיה שמואל דרב הדר ביה ותו ראיתו לרבי אלעזר מדלא דקדק רב דילמא עלו בקערה אינו ראיה דמשום דדינא הוא שעל המאכילו מוטל להודיעו לכה לא דקדק ואם נאמר דלשמואל לא ס"ל הכי אם פן נפלנו במה שפירח ממנו בתחלה שפתיב דלא ניחא ליה לאפוש פלוגתא בכי הא מילתא ותו אפילו נימא דלשמואל על האוכל מוטל לדקדק מ"מ משום חגיפה ורעות הנה לו לשמואל להודיעו לרב פההיא דב"ש וב"ה בפ"ק דיבמות בענין צרת הבת ואף על גב דשמואל משום דסבר דהדר ביה רב סמך ולא הודיעו מ"מ ראיתו אינו ראיה לר"א דרבי אלעזר יאמר דמשום דסמך על שמואל שניהג עמו חגיפה וריעות לא דקדק רב וכן נמי באופן הב' אין ראיתו ראיה הא דלא דקדק פדאמרן על פן מה שפירשתי נכון וברור כה מציאתי פתוב בתשובות הרב המובהק מהר"ר שמואל דמדינה ז"ל ונדברים נאים וראויין למי שאמרן: דף קיא ע"ב אמר רב יהודה אמר שמואל קערה שמלח בה בשור אסור לאכול בה רותח כו'.

נראה לי לדקדק מדקאמרת שמואל אסור לאכול בה רותח משמע דנקא לאכול בה רותח אסור אבל למלוח בה פעם אחרת מותר והיינו בענין היתר מליחה כגון שנקב אותה וה"ה אם לא נקב אותה מותר למלוח בה בשור ששהה כבר כדי שיעור מליחה והדיחו במים פהלקתו דאל"כ הנה ליה לשמואל לאשמעין רבותא וטעמא רבה איפא במילתא פיון דאין מליחה לפירוש להפליט מה שפלוע בפלי על ידי מליחה אבל תבשיל רותח מפליטו ובולע ממנו ומתאי טעמא פתיב הרשב"א בתשובה דמותר למלוח בשור בכלי של ע"א דמכניסין בו יין לקיום משום דאין מליחה לעז פלומר דמלח אינו מפליט כו' ומכאן

קשה לי על מה שכתב הרא"ש בפסקיו על הא דקאמר שמואל קערה שמלח בה בשור אסור לאכול בה רותח ונ"ל ובקערה שאינה מנוקבת איירי ושללא פדברי המפרשים דאיירי אפילו במנוקבת דאם פן יהא אסור למלוח שני פעמים בכלי מנוקב אלא ודאי דמא מישרק שריק כו' ע"כ.

מדקאמר דאם פן יהא אסור למלוח שני פעמים בכלי מנוקב משמע דבקערה שאינה מנוקבת שמלח בה בשור ס"ל שאסור למלוח בה עוד בשור בשום ענין והא לימא דאם פן למה אמר שמואל אסור לאכול בה רותח ה"ל לאשמועינן רבותא דאפילו למלוח בה בענין היתר מליחה אסור אלא ע"כ צריך לומר דדוקא לאכול בה רותח אסור אבל לחזור ולמלוח בה בשור בענין היתר מליחה מותר מהטעם שכתבתי משום דאין מליחה לעץ והרא"ש בעצמו פסק בהדיא בפרק כל הבשר גבי דפוס גבינות דע"א דאין שייך מליחה בעץ ואע"ג דנראה שם מדבריו דלא שרי מטעם דאין מליחה לעץ אלא דוקא בדיעבד אבל לא לכתחלה מ"מ יש לחלק בין דם לציר של גבינות דגבי דם אמרינן מישרק שריק ולכן מהני טעמא דאין מליחה לעץ כו' לומר שלא נבלע בו דם ואף אם בלע אין פח במלח להפליטו ושרי אפילו לכתחלה לאפוקי ציר של גבינות דרכו למיפרך ולא שריק וראיה מוכרחת לחלק פדכתבתי שהרי בשור ובשר מותר למלוח ביחד בכלי מנוקב ואם נמלחו בשור ובידה וכשרה ביחד בכלי מנוקב אסור אלא ע"כ משום שהציר דרכו להיות מסרף סריף ולא שריק וכבר שדא נרגא הר"ן בהכרח שכתב הרא"ש שאין לו מקום להכריח ממנו דאיירי בקערה שאינה מנוקבת ונ"ל ולא נהירא דקערה שמלח בה בשור פהלכתו משמע דאפילו במנוקבת ומה שאנו מולחין וחוזרין ומולחין בכלי אחד מנוקב היינו משום דאידי דטרידה חתיכה למיפלט לא בלעה ולא תימא כי גמרה פליטת דמא בולעת מן הבלוע בפלי דלימה דאפילו בתר הכי טרידה למפלט ציר וכל דפליטה אפילו ציר לא בלעה דם ע"כ.

וגם על דבריו איכא למידק למה הוצרך ליתן טעם על מה שאנו מולחין וחוזרין ומולחין כמה פעמים משום דאידי דטרידה חתיכה למפלט כו' פדי לסתור ההכרח של יש אומרים ומפללם הרא"ש למה לא סתר סברת הרא"ש וסייעתו מהאי טעמא שכתבתי פיון שהר"ן בעצמו כתב שם גבי ההוא פינפא דתברא רבי אמי ונ"ל ומיהו קשיא אמאי תברא לנקבה נקובי ולימלח בה בישרא י"ל שמתוך שאין נוח לנקוב קדירה של חרס שהרי משתפרת היא בנקיבתה מ"ה תברא כו' הרי בהדיא משמע מדבריו דמותר לכתחלה לנקוב קערה שאינה מנוקבת שמלח בה בשור לחזור ולמלוח בה בשור ועוד איכא למידק בדבריו מה שכתב שמתוך שאין נוח לנקוב קדירה של חרס מ"ה תברא שהרי אפתי קשה אמאי תברא יניחנה למלוח בה בשור לקיום דהיינו בשור ששהה כבר פדי שיעור מליחה והדיחו במים פהלכתו כמו שכתב הרשב"א בתשובה שהבאתי לעיל דמותר למלוח בשור בכלי של ע"א דמכניסין בו יין לקיום מטעם דאין מליחה לעץ וכי תימא היא גופה טעמא מאי גהי דאין מליחה לעץ מ"מ נימא כבוש כמבושל דהא נכבוש הבשר בכלי שאינו מנוקב שנסאסר כבר י"ל פיון דהמלח אינו מפליט כלל מה שבלוע בפלי הני פאלו הוא יבש ביבש דלא שייך ביה לומר כבוש כמבושל פיון שאין הטעם נפלט מזה לזה כמו שכתב המרדכי בפ"ב דביצה ושאר פוסקים דלא שייך לומר כבוש כמבושל אלא דוקא יבש בלח וצלול דמפליט ובלוע זה מזה ושמא י"ל דסבר הר"ן הא דאין מליחה לכלי היינו דוקא בכלי

עץ ומתכות אבל לא בכלי חרס ועוד י"ל דסבר הר"ן הא דאין מליחה לפלים היינו דוקא בכלי מגנוב אבל לא בכלי שאינו מגנוב וכן משמע שם מדבריו שכתב ונ"ל ועוד שהבשר הנמלח בה נאסר כולו מפני ששור' בתוכה בדם הנפלט ממנו וכיון שנאסר והפנפא בולעת מצירו שהוא אסור בציר גבילה כשחוזרין ומולחין בתוכה הרי הפנפא פולטת ציר והבשר בולע ונאסר דאע"ג דפולט דם בולע ציר כדמוכח לקמן ע"כ.

וכן פסק בהדיא רבינו יונה באיסור והיתר הארוך הא דאין מליחה לעץ דוקא בכלי מגנוב אבל לא בכלי שאינו מגנוב ונסתין' בסברא זו ממה שפסק הרוקח בסימן תי"ג ונ"ל מעשה דגי' שנמלחו בקערה שהיו אוכלות ממנה השפחות נבילות ואסר אבא מרי ריב"ק הדגים ולא דמי לדגים שעלו בקערה דמותר לאוכלן בכותח דהוי נ"ט בר נ"ט דהתירא אבל הקא הבליעה נתנה טעם בדגים כו' עכ"ל.

ונראה לי דאף הרשב"א לא התיר למלוח בשר בכלי של ע"א דמכניסין בו זין לקיום מטעם דאין מליחה לעץ אלא דוקא בכלי מגנוב אבל לא בכלי שאינו מגנוב דכן משמע בהדיא מדברי תשובות הרשב"א בס"י קכ"ט ונ"ל שאלת מהו למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר אי אמרינן בתר דניחי דגים פליט פלי ובלעי דגים כמו שאמרו בעופות ודגים תשובה ומאן לימא לן שבמלח מפליט פלי אפשר שאין המלח מפליט אלא את האוכלין כו' עד אע"פ שאפשר שאם מלחו הדגים בכלי איסור ממש מבליעת שאר האיסורין שיהו הדגים אסורין לפי שפליטה האיסורין מסתרכת יותר עכ"ל הרי אתה רואה מפורש שכתב אע"פ שאפשר שאם מלחו הדגים בכלי איסור ממש ממליחת שאר האיסורים שיהו הדגים אסורין כו' וזהו ממש כמו שפסק הרוקח שהבאתי שפנה עליו רבינו יונה ז"ל בעל א"ו הארוך כל בנינו לפסוק הא דאין מליחה לעץ היינו דוקא בכלי מגנוב אבל לא בכלי שאינו מגנוב דאם איתא דסבר הרשב"א דאין חילוק בין פלי מגנוב לשאינו מגנוב אלא בכל ענין אינו מפליט מה שבתוכו א"כ קשה היאך אפשר שיהו הדגים אסורין אפילו בדיעבד אם נמלחו בכלי איסור ממש ממליחת שאר האיסורים דמאי שנא מגבינות שנעשו בדפוס ע"א דאין שם דם כלל אלא ציר טמאה ואין לה דבר שדרכו למיסרה יותר מציר ואפ"ה מותרין בדיעבד מטעם דאין המלח מפליט מה שבתוכו ולדעת התוספות בפרק כל הבשר מותר אפילו לכתחלה וכבר כתב הפלפו בסוף סי' ק"ג דמטעם דין אין מליחה לעץ יש ללמוד שאם מלחו בשר או דגים בכלי אסור מגיעולי ע"א שאין הבשר או הדגים אסורין לפי שאין המלח מפליט איסור הפלי ואפילו הוא בן יומו עכ"ל.

אלא ע"כ צריך לומר דהרשב"א סבר דבכלי שאינו מגנוב לא אמרינן אין מליחה לעץ הילכך כתב אע"פ שאפשר שאם מלחו הדגים בכלי איסור ממש ממליחת שאר האיסורים שיהו הדגים אסורין כו' והא דכתב שאפשר דמשמע דרפויי מרפיא בידיה ולמה לא החליט הדין לפסוק בפשיטות שיהו הדגים אסורין נ"ל דהיינו משום כיון שלא נאסר הפלי ע"י תשמיש איסור רותח כי אם ע"י מליחה כדנייק לישגיה שכתב ממליחת שאר איסורים ולפיכך צריך לדקדק אם האיסור הוא דבר שדרכו למיסרה ונוח לבלוע בקל אבל אם מלחו הדגים בכלי איסור ממש שאינו מגנוב כעובדא דרוקח שהבאתי אז הנה פשוט ליה דהדגים אסורין כלן שנאסר הפלי על ידי תשמיש איסור רותח.

שוב מצאתי בקצת שאלות ותשובות הרשב"א שלא כתוב מלת דאפשר אלא פסק כן בפשיטות לאיסור וכן יש לדקדק מלשון הרשב"א דמה שכתב דמותר למלוח בפשר בכלי של ע"א דמכניסין בו יין לקיום איגרי ונקא בכלי מגונקב מכמה טעמים תדא מדכתב דמותר למלוח בפשר כו' וסתם מליחת בפשר איגרי להכשיר מידי דמו לקדירה בענין היתר מליחה והיגו בכלי מגונקב כדפרש"י גבי מעשה דרב מרי בר רחל וכמו שכתב הר"ן גבי קערה שמלח בה בפשר כו' שהבאתי לעיל ועוד פיון שנתן עוד טעם אחר להתיר משום דאיגרי דטריד למיפלט דמא כו' ואם איתא דאיגרי בכלי שאינו מגונקב א"כ בהכרח צריך אותה לומר דאיגרי שמולח בפשר רק לקיום דהיגו אחר שכתב הןכשר מידי דמו פהלקתו א"כ קשה איך שיגה לומר דאיגרי דטריד למיפלט דמא כו' דהא כבר פלט כל דמו ע"י מליחה הראשונה והדבר נראה לעינים דאחר שגמלח בפשר והודח במים פהלקתו נסתמין נקבי הפליטה ושוב לא יפתח בשביל הציר שבו ועוד דא"כ לא ה"ל לומר דאיגרי דטריד למיפלט דמא אלא הכי ה"ל לומר דאיגרי דטריד למיפלט ציר ואל תטעה לפרש מה שכתב הרשב"א דמכניסין בו יין דמלת לקיום קאי על מליחת הפשר דהא ליחא אלא קאי על הפלי ורבותא בא לאשמועינן דמותר למלוח בפשר אפילו בכלי של ע"א דמכניסין בו יין לקיום דבלע יין טפי מפלי שאין מכניסין בו יין לקיום וצריכין ג"כ הכשר גדול כדאיתא בסוף ע"א וכו"ש דמותר למלוח בפשר בכלי של ע"א שאין מכניסין בו יין לקיום ועדיין נשאר לדקדק בדברי הרא"ש שפירש דאיגרי בקערה שאינה מגונקבת א"כ אפילו הפשר שמלח בה אסור ולמה אמר שמואל אסור לאכול בה רותח משמע אבל בפשר שמלח בה מותר דאין סברא לומר דשקיל וטרי על הקערה בלבד ולא היה מזכיר ג"כ איסור הפשר עם הקערה ומפני כך דקדק מהר"ף דאיגרי בקערה מגונקבת של חרס וכתב דאין להקשות דא"כ גם הקערה היא מותרת שהציר והדם שורק דרוך נקבים די"ל דלגבי פלי חרס לא אמרינן מישרק שריק משום דכלי חרס בולע מיד דהא מצינו דכלי חרס בלעי אפילו מצונן ע"ש וצריך לומר שהרא"ש מפרש דמלח הפשר על גבי עצים או קשים בשולי הקערה ולכן לא חש אהך דקדוק דמהר"ף ו"ל.

כן נ"ל: דף קיג דג טהור שמלחו עם דג טמא כו'. כתב הר"ן וז"ל ומיהו משמע דבקליפה סגי דבכל איסור שעל ידי מליחה סגי ליה בקליפה וכן דעת הרא"ה ז"ל אבל דעת הרמב"ן ז"ל מחמיר ואומר דהכא כולה חיים מרוב טפות מלוחות שהם חמות בעצמן ויותר נראין לי דברי הרא"ה ז"ל ומיהו הוא ז"ל מצריך נטילת מקום ואמר דבפסח שני מוכח בהדיא דברותח דצלי בעי נטילת מקום ואיני מודה לו בזה דהתם שאני דנטף מרונטבו וחרז אליו כו' אבל בצלי לא בעינן אלא קליפה בלחוד ומיהו הכא אפשר דכיון דציר זה יצא מן הטמא ועמד בעינו ונבלע אח"כ בטהור הנה ליה פנטף מרונטבו וחרז אליו ובעי נטילת מקום עכ"ל.

נ"ל לדקדק מדקאמר דהכא כולה חיים כו' משמע דדוקא הכא הרמב"ן ז"ל מחמיר דלא סגי ליה בקליפה אלא אסור לגמרי אבל בשאר כל איסור שע"י מליחה מודה הרמב"ן לדעת הר"ן דבקליפה סגי דאל"כ מאי דהכא דקאמר וגם הר"ן גופיה מחמיר הכא טפי שהרי הספיק לדעת הרא"ה דבעי נטילת מקום שהוא יותר מפדי קליפה ובשאר כל איסור שע"י מליחה סבר דבקליפה סגי ועוד דהא גבי הנהו אטמהתא דאימליחו בבי ריש גלותא בגידא דנשיא כו' כתב הר"ן בשם הרמב"ן דבמליחה אפילו חלב שמן אינו מפעפע

וגריע יותר מצלי וכן פתב שם הר"ן בשמו גבי ההוא פזיתא דתרבא דנפיל לדיקולא דבשרא כו' משמע דס"ל דחלב ובשר שונמלחו יחד סגי ליה בקליפה אע"פ דליכא ס' פדעת ראב"ה שכתבו הפוסקים בשמו דאפילו חלב הרבה במליחה הרי הוא פחלב מעט בצליה דאינו מפעפע פולי האי כמו צליה היקפה אין צריף ס' רק בקליפה סגי ליה וכן כתבו הפוסקים בהדיא שסברת הרמב"ן בזה היא פסברת ראב"ה ואם פן כ"ש בשאר כל איסור שעל ידי מליחה דסבר הרמב"ן דסגי ליה בקליפה דאל"כ הוי נציבא בארעא וגירא בשמי שמיא שהרי הר"ן גופיה וכן שאר פוסקים המפורסמים אע"ג דסבירא להו בכל איסור שעל ידי מליחה דסגי ליה בקליפה אפ"ה מודו בחלב ובשר שונמלחו יחד דלא סגי בקליפה אלא אסור לגמרי עד דאיכא ס' אלא מחנוורתא פדכתיבנא ולא פוקי מבית יוסף דמשמע בהדיא מדבריו בסי' צ"א ובסי' ק"ה דלאו דוקא הכא גבי דג טהור שמלחו עם דג טמא מחמיר הרמב"ן דלא סגי ליה בקליפה אלא ה"ה בשאר איסור שעל ידי מליחה דוק ותשפח: אמר שמואל אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מולחו יפה יפה כו'.

כתב הרי"ף וכמה שיעור שהיה יצטרף להשהות את הבשר במלח אמרו רבנן בכדי שישחוט הבהמה ושתהיה נפשטת ותבדוק הבשר מן החלב ומכל איסורין שיש בה בציר מהאי אסור לאכול מאותו בשר עכ"ל.

אמנם בפסקי הרא"ש ובר"ן ובמגיד משנה שדרכם להזכיר בחיבוריהם דעת הרי"ף לא הזכירו כלל סברא זו לכן נראה לי דהג"ה היא ואינו מדברי הרי"ף עצמו שוב עיינתי בשני ספרי הרי"ף של קלף ישן נושן ולא מצאתי בהם לשון זה לא מינה ולא מקצתה ובהלכות גדולות כתבו ושיעור מליחה פשיעור צליה וכתב המגיד משנה בפ"ו מהלכות מ"א שפצא להרמב"ן ז"ל שכתב ושיעור צליה פירשו הגאונים פדי הילוף מיל כו'.

וכן פסק הרמב"ם וביקש המגיד משנה למצוא סמך לשיעור מיל ע"ש אבל לא שות לבו למצוא סמך מנא לן שצריף שהיה כלל יהיה השיעור שהיה איף שהיה דהא לא הזכיר שמואל שהיה וכבר ראיתי מי שפנה בגנן על זה ופסק הלכה למעשה בהגהות ש"ד שכתב לחד טעמא דיש היו מתירין רגלים שהוקהבו ונמלחו ולא שהו כלל ומיד הושמו בקדירה מדלא הזכיר שמואל שהיה ונהביאו בית יוסף בטור י"ד סימן פ"ט ואע"ג שכתב בית יוסף עליו ואין דבריו נכונים בהיתר זה מפל מקום לא גילה לנו טעם וראיה למה דחה דברי הני רבנותא בגילא דחיתיתא דהא טעמא רבה קאמרי מדלא הזכיר שמואל שהיה אלמא שאין צריף שהיה ועוד דהא בגמרא מקשה על הא דאמר רב הונא מולח ומדיח למה לא הזכיר הדחה ראשונה ובמתניתא תנא מדיח ומולח ומדיח ומשני ולא פליגי הא דחללי בי טבחא הא דלא חללי בי טבחא ואם איתא יותר ה"ל להקשות למה לא הזכיר שום אחד מהם לא שמואל ולא רב הונא ולא הרמב"ם מוכח גמי דצריף שהיה דהא ליתא פי הוא לא נתפנין רק למצוא סמך לאחר שאנו נוהגין להשהות את הבשר במלח למה כתב הרמב"ם דוקא זה השיעור פדי הילוף מיל דוק ותשפח ועוד דהא גרסינן במנחות פ"ק הקומץ רבה דף כ"ב גבי מליחת בשר קדשים במלח תמלח פיצד הוא עושה מביא את האבר ונותן עליו מלח וחוזר והופכו ונותן עליו מלח ומעלהו ואמר

אבני וכן לקדירה ודבר פשוט הוא דבשר קדשים לא היה צריך לשהות במלח מדקתני סיפא ומעלהו ומדקאמר וכן לקדירה משמע דאין צריך שהיה.

אמנם כאשר עינית בספר עבודה של הרמב"ם בפ"ה מהלכות איסורי מזבח מצאתי שיש לדחות דאין משם ראיה דעל פקדון צריך לומר הא דאמר אבני וכן לקדירה אמולחו והופכו וחוזר ומלחו קאי פלומר שפן צריך למולחו משני צדדים לקדירה אבל לשאר ענינים לא השנה לו מליחת בשר לקדירה שהרי בשר קדשים אינו צריך הדחה ממלחו אלא שצריך להעלותו עם מלחו כמ"ש שם הרמב"ם וזה אינו ראוי לבשל עם מלחו עד שידחקו וזה אם מלח כל שהו אפילו בגרגיר מלח אחד פשר או אפילו אם הקריב בלא מלח כלל הקרבן פשר והנרצה משום דלא נאמר על כל קרבנה תקריב מלח רק למצוה ולא לעכב כמ"ש שם הרמב"ם וזה אינו פשר אפילו בדיעבד עד שידחקו יפה יפה עד שיהא קרוי אינו נאכל מחמת מלחו וכן יש הרבה חילוקים ביניהם סוף דבר חזרתי על כל צדי צדדים ולא מצאתי הכרח מן הגמרא אם לא שנאמר לרוב פשיטות הדבר לא חששו שמואל ורב הונא והברייתא להזכיר שהיה פי הדבר נראה לעינים דאין המלח יכול להפליט תיכף ומיד הבשר מידי דמו הבלוע בתוכו אם לא ע"י שהיה וכיון שכל עצמה של המליחה אינה רק כדי להוציא הבשר מידי דמו הבלוע בתוכו כדמשמע פשטא דלישנא אין הבשר יוצא מידי דמו כו' א"כ ממילא משמע בפשיטות שיצטרף הבשר להשהות במלח דאל"כ מאי מועיל המליחה אף אם ימליחנו יפה יפה אם ידחנו מיד ומדאמר שמואל מלוח הרי הוא פרוטח ואוקימנא בפרק גיד הנשה דהיינו פרוטח דצלי לכן כתבו ה"נ דשיעור שהיית מליחה פשיעור צליה דלא יהא הטפל עדיף יותר להוציא הבשר מידי דמו מן העיקר ועל זה סמוך נמי הרמב"ם שכתב דשיעור מליחה כדי הילוף מיל על פי קבלת הגאונים דשיעור צליה פשיעור מיל ולשאר פוסקים לא ישר בעיניהם פירוש הגאונים דשיעור הצליה הוא כדי הילוף מיל לכן כתבו סתם דשיעור מליחה פשיעור צליה אותה חתיכה עצמה לפי עבינה וגדלה.

כללו של דבר יסוד ושוורש אחד יש להם לכל הפוסקים בענין סמוך שיש להם שצריך לשהות הבשר במלחו והיינו פשיעור צליה כמו שכתבתי רק שהם מחולקים באיכות ומהות שיעור צליה.

כן נראה לי: אמר שמואל אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מלחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה כו'. כתב הרא"ש ז"ל וז"ל ובשר שנתבשל בלא מליחה צריך ס' לבטל כל החתיכה דלא ידעינו כמה דמא נפיק מיניה ואם יש ס' בתבשיל אז התבשיל מותר ויש אוסרין הבשר כיון שנתבשל בדמו ויש מתירין לפי שהדם שנפלט נתבטל בס' ואם נשאר בו מקצת דם הוי דם האברים שלא פירש וכן מסתבר דלא שייך הכא איפשר לסוחטו אסור דלא נאסר הבשר מעולם ודמאי לצלי בלא מליחה דמה שנפלט האור שואבו ומה שנשאר בתוכו הוי דם האברים שלא פירש כו' עכ"ל.

וקשה לי על מה שכתב דלא שייך הכא אפשר לסוחטו אסור דלא נאסר הבשר מעולם דמשמע דאלו היה נאסר הבשר פעם אחת שוב אינו חוזר להיתר לעולם אפילו אחר שנתבטל בס' ועוד מדכתב דלא שייך הכא משמע דוקא הכא אבל בעלמא שייך אפשר לסוחטו אסור אע"ג שאין האיסור מבשר וחלב והלא בסוף פרק גיד הנשה כתב הרא"ש

כמה מקומות דג'יחי לפירוש רבינו אפרים דלא אמרינו אפשר לסוחטו אסור אלא דוקא אבבשר בחלב ולא בשאר איסורין משמע דסבר פותיה דאל"כ לא הנה מאריף כל פד במאי דניחא לדבריו ובתשובותיו משמע ודאי שהוא סובר פדברי רבינו אפרים שכתב כ"ט זיתים של היתר שנפל בו זית של חלב ובקדרה אחרת היו ל' של היתר ונפל לתוכה זית של דם ונתערבו יחד אלו שתי תערובות דמותרים דטעם חלב שבו בטל בס' וכן טעם דם שבו בטל בס' ואם איתא דסבר כר"ת דבכל האיסורין אמרינו חתיכה עצמה נעשה גבילה הנה צריף ס' פנגד כל הל' זיתים שזית האיסור מעורב בהו וכן פתב הטור י"ד בהדיא בסמן צ"ב שדעת הרא"ש פדברי רבינו אפרים ונ"ל ופסק הרבינו אפרים דלא אמרינו אפשר לסוחטו אסור אלא בבשר בחלב אבל בשאר איסורין פגון פזית חלב שנבלע בחתיכה ואין בה ס' לבטלה ונאסרה ואח"כ בשלה עם האחרות אין צריף אלא ס' פדי פזית הראשון ואז אפילו החתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת ור"ת פסק דאף בשאר איסורין אפשר לסוחטו אסור כו' וא"א הרא"ש ו"ל הספים לדעת הרבי אפרים עכ"ל הטור.

ומיהו בהא פבר הנה אפשר לומר דמה שכתב הרא"ש דלא שייף הכא אפשר לסוחטו אסור כו' פדי ליישב אפילו לדעת ר"ת וסייעתו פתב פן אבל לקושטא דמילתא בלאו הכי ניחא שהחתיכה עצמה מותר אחר שנתבטלה בס' פדעת הטור שהבאתי שכתב ואז אפילו החתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת ומסיק דכן הספים הרא"ש וכה"ג ממש צריף לומר מה שכתב הרא"ש בפרק בתרא דע"א גבי יין נסוף שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים כו' והא דלא אמרינו חתיכה עצמה נעשית גבילה ואוסרת כל החתיכות היינו לפי שלא נפל מן היין האיסור פדי נתינת טעם בהיתר אלא במשהו נאסר וכל דבר שנאסר במשהו לא אמרינו חתיכה עצמה נעשית גבילה צריף לומר דליישב אפילו לדעת ר"ת וסייעתו פתב פן אבל לקושטא דמילתא בלאו הכי ניחא דלא אמרינו חתיכה עצמה נעשית גבילה אלא דוקא בבשר בחלב ולא בשאר איסורין.

אמנם יותר נכון בעיני ליישב דמה שכתב הרא"ש דלא שייף הכא אפשר לסוחטו אסור כו' לקושטא דמילתא פתב פן מפני דס"ל פמו שכתב הרשב"א בחדושו פפרק כל הבשר דאפילו רבינו אפרים מודה דבכל איסורין אמרינו אפשר לסוחטו אסור לעגין אותה חתיכה עצמה שנאסרה פעם אחת דשוב אינה חוזרת להיות מותרת לעולם לפי שהאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי ואינו נכלל לתוף ההיתר שבקדירה.

וכן פתבו בהדיא רבינו ברוף בספר התרומה סי' נ"ב והרוקח בסי' תנ"ב והמרדכי בסוף פרק גיד הנשה ורוב המחברים לדעת רבינו אפרים דלא אמר דבכל איסורין מלבד בבשר בחלב לא אמרינו אפשר לסוחטו אסור אלא דוקא לעגין שאם נפלה אותה חתיכה שנאסרה פבר לקדירה שאין צריף ס' פנגד כל החתיכה אלא פנגד האיסור הפלוע בה אבל מ"מ אותה חתיכה עצמה פיון שנאסרה פעם אחת שוב אינה חוזרת להיות מותרת לעולם ולא פמו שכתב הטור לדעת רבינו אפרים דאפילו החתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת ומיהו אפתי קשה מה שכתב הרא"ש ונדמא לצלי בלא מליחה דמה שנפלט האור שואבו ומה שנשאאר בתוכו הני דם האברים שלא פירש כו' מאי תיקון בדמיון זה הלא סברא זו בעצמה שכתב גבי צלי דמה שנשאאר בתוכו הני דם האברים שלא פירש פבר

פְּתִיבָה גַבִּי בִּישׁוּל וּמֵאֵי אֲוִלְמִיָּה דְהָאֵי מְהָאֵי וְנִרְאָה לִי דְמִשׁוּם שְׁהָרָא"ש הִרְגִישׁ בְּעוֹמֵק חֻמְתּוֹ שִׁישׁ לְשָׁדוֹת נִרְגָּא בְּטַעַם שְׁפִתָּב הוּא בְּשֵׁם הַמְתִּירִין כְּמוֹ שְׁפִתָּב בִּש"ד וְז"ל וַיֵּשׁ שְׁהִיּוּ רוֹצִין לְהַתִּיר אוֹתָהּ חֲתִיכָה עֲצָמָה אַחַר שְׁנִתְבַּטְּלָה בִּס' שְׁהֵדָם שְׁיִצָּא מִן חֲתִיכָה נִתְבַּטַּל בְּרוֹטָב בִּס' וְאִם נִשְׁאָר מִן הֵדָם בְּחֲתִיכָה שְׁלֵא יִצָּא לְחוּץ לֹא נֶאֱסָר בְּכָה דְדָם הָאֲבָרִים שְׁלֵא פִירֵשׁ מִן־אֶמְנָם אָנּוּ נוֹהֲגִין לְאַסֹּר אוֹתָהּ חֲתִיכָה עֲצָמָה אַף כְּשִׁישׁ ס' לְבַטְּלָה מִשׁוּם דְּעַל יְדֵי בִּישׁוּל פִּירֵשׁ הֵדָם מִמְּקוֹם לְמִקוֹם וְהוּי כְּאֵלוֹ פִּירֵשׁ לְחוּץ מֵה שְׁאִין כֵּן בְּצִלֵי ע"כ הָרִי אֶתְהָ רוֹאָה מִפְּנֵי אֵיךְ שְׁהוּא סוֹתֵר טַעַם הַמְתִּירִין בְּמָה שְׁהוּא מְחַלֵּק בֵּין בִּישׁוּל לְצִלֵי הִילְכָה הַנִּקְרָח הָרָא"ש וְז"ל לְכַתּוּב וְדָמָא לְצִלֵי בְּלֵא מְלִיחָה כּו' לְפִי שְׁרָצָה לְהַזְהִיר מִסְתִּירַת בַּעַל ש"ד וְכָל עֲצָמוֹ לֹא בָּא לְלַמֵּד בְּדַמְיוֹן זֶה לְהַשְׁווֹת בִּישׁוּל לְצִלֵי אֲלֵא בְּעִבּוּר זֶה לוֹמֵר שְׁאִין שְׁיִיךְ לְחַלֵּק בֵּין בִּישׁוּל לְצִלֵי דְכָשֵׁם דְּבִשְׁר צִלֵי בְּלֵא מְלִיחָה מִן־אֶתְר לְאַכְלוֹ אַף עַל פִּי דְבִנְדָאֵי פִּירֵשׁ הֵדָם בְּתוֹךְ חֲתִיכָה בְּפָנִים מִמְּקוֹם לְמִקוֹם עַל יְדֵי צְלִיָּה שְׁהָרִי אִין נוֹהֲגִין לְדַקְדָּק אִם נִצְלָה כָּל צָרְכוֹ שְׁפִלְט כָּל דָּמוֹ וְאִפ"ה אוֹכְלִין אוֹתוֹ וְהִינְנוּ עַל פְּרָחָה מִטַּעַם שְׁפִתָּבוֹ הַתּוֹסְפוֹת בְּפָרְק פִּיצָד צוֹלִין וּבפ"ק דְּחֻלִּין גַּבִּי הַשְׁוִיחַט בְּשִׁפְתָּ וּבִיּוֹם הַכַּפּוּרִים וְכֵן פְּתִיבָה הָרָא"ש בְּעֲצָמוֹ שֵׁם שְׁאִין לְאַסֹּר לְאַכְלוֹ בְּשׁוֹר שְׁלֵא נִצְלָה כָּל צָרְכוֹ אַף עַל פִּי דְבִנְדָאֵי פִּירֵשׁ הֵדָם בְּתוֹךְ חֲתִיכָה מִמְּקוֹם לְמִקוֹם עַל יְדֵי צְלִיָּה לְפִי שְׁלֵא חָשִׁיב כָּל־כָּדָם הָאֲבָרִים שְׁפִירֵשׁ כָּל זְמַן שְׁלֵא פִּירֵשׁ לְגַמְרֵי חוּץ לְחֲתִיכָה וְא"כ ה"ה בְּבִישׁוּל לֹא חָשִׁיב כָּל־כָּדָם הָאֲבָרִים שְׁפִירֵשׁ מֵה שְׁפִירֵשׁ הֵדָם בְּתוֹךְ חֲתִיכָה בְּפָנִים מִמְּקוֹם לְמִקוֹם וְחִזּוֹר וְנִבְלַע בְּתוֹכּוֹ כָּל זְמַן שְׁלֵא פִּירֵשׁ לְגַמְרֵי חוּץ לְחֲתִיכָה וְאֵל זֶה כּוֹנֵן רַבִּינוּ יְרוּחֵם ז"ל בְּסִפְרָ אָדָם וְחִזּוֹה בְּחֻלְק ה' נְתִיב ט"ו אוֹת כ"ה שְׁפִתָּב וְז"ל וַיֵּשׁ מְתִירִין וְכֵן עֵיקָר כִּי מֵה שְׁנִשְׁאָר בְּתוֹכָהּ שְׁלֵא נִפְלַט בְּתַבְשִׁיל הָזֶה לִיָּה דָם הָאֲבָרִים שְׁלֵא פִירֵשׁ כְּמוֹ בְּצִלֵי שְׁאֲפִילוֹ שְׁיִצָּא מִמֶּנּוּ מֵה שְׁנִשְׁאָר בְּתוֹךְ הַבְּשָׂר מִן־אֶתְר עכ"ל.

וְדָבָר בְּרוּר הוּא דְמָה שְׁפִתָּב כְּמוֹ בְּצִלֵי שְׁאֲפִילוֹ שְׁיִצָּא מִמֶּנּוּ ר"ל שְׁאֲפִילוֹ שְׁיִצָּא מִמֶּנּוּ מִמְּקוֹם חִבּוּרוֹ בְּתוֹךְ חֲתִיכָה מִמְּקוֹם לְמִקוֹם מִן־אֶתְר כֵּינֵן שְׁנִשְׁאָר בְּתוֹךְ הַבְּשָׂר וְלֹא פִירֵשׁ לְגַמְרֵי חוּץ לְחֲתִיכָה לֹא חָשִׁיב דָּם הָאֲבָרִים שְׁפִירֵשׁ כֵּן נ"ל : אִמֵּר שְׁמוּאֵל אִין הַבְּשָׂר יוֹצֵא מִיָּדֵי דָמוֹ אִא"כ מוֹלְחוֹ יָפָה יָפָה כו'.

כְּתִיב הַמְרַדְכֵי וְז"ל כְּתִיב רַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן מִשְׁאֲנֵץ וְשִׁשְׂאֵלֶת עַל תְּרַנְגוּלַת שְׁחוּטָה שְׁנִתְחַבָּה בְּמַחְבַּת רוֹחַם עַל הָאֵשׁ כְּדֵי לְמוֹלְגָה וְהַתִּיר אוֹתָהּ הַתְּלִמִּיד הַתְּרַנְגוּלַת עֲצָמָה אִם יֵשׁ בְּמִים ס' מִכָּל הַתְּרַנְגוּלַת וְתַמְהָתֵי אֵיךְ יִתִּיר בְּשָׂר לְקַדְרָה בְּלֵא מְלִיחָה עַל חֲנָם תְּמַהָת' דְּנִדָּאֵי אִמֵּת הַדְּבָר בְּחֲתִיכַת בְּשָׂר תְּפִל שְׁבִשְׁלוֹ בְּקַדְרָה אִם יֵשׁ בְּמִים ס' מִכָּל חֲתִיכָה חֲתִיכָה עֲצָמָה שְׁרִיא מֵמָה נִפְשָׁה דָּאִם נִפְל דָּם שְׁלָה בְּתוֹךְ הַמִּים נִתְבַּטַּל בְּמִים וְאִם לֹא נִפְל דָּם הָאֲבָרִים שְׁלֵא פִירֵשׁ מִן־אֶתְר אֲבָל תְּרַנְגוּלַת וְדָאֵי רְאוּי לְהַחְמִיר אַף עַל פִּי שִׁישׁ בְּמִים ס' מִפְּנֵי כְּבֵד וּבְגִי מַעֲיִם דְּכִמְאֵן דְּמַנְחֵי בְּדִיקוּלָא דְּמָיא וְדָם הַנִּפְלֵט מֵהֶם נִבְלַע בְּתְרַנְגוּלַת וְאִין רְגִילוֹת לְהַשְׁהוּתָה בְּמִים רַק כְּדֵי מְלִיגָה וְלֹא עַד שְׁתַּתְּבַשֵּׁל כּוֹלָה וְנִמְצָא שְׁפִלְעָה דָּם הַכְּבֵד וְהַמַּעֲיִים וְלֹא חִזּוֹר וְנִפְלֵט לְתוֹךְ הַמִּים וְאֲפִילוֹ שְׁהָתָה עַד שְׁנִתְבַשֵּׁל יֵשׁ לְדַמּוּתָהּ לְכַחַל בִּס' וְכַחַל עֲצָמוֹ אִסוּר וְאִף עַל פִּי שִׁישׁ לְחַלֵּק בֵּין הַלֵּב לְדָם וְלְדַמּוּתוֹ לְמִן־לִיָּתָא וְלִיתָן כְּרַעְיוֹ וּבְגִי מַעֲיוֹ לְתוֹכּוֹ דְּפָרְק פִּיצָד צוֹלִין לֹא דְמֵי דְהַתָּם דְּרָף צְלִיָּה וְהָא דְרָף בִּישׁוּל וַיֵּשׁ לְחוּשׁ שְׁהָרוֹתְחִין חוֹלְטִין דָּם הַנִּבְלַע בְּתְרַנְגוּלַת שְׁנִפְלֵט מִבְּגִי מַעֲיָה לְתוֹכָהּ וְשׁוֹב לֹא יִצָּאֵת כּו' עכ"ל וְקָשָׁה לִי עַל דְּבָרֵינוּ שְׁהָרִי גְמָרָא עְרוּכָה הִיא בְּפָרְק כָּל הַבְּשָׂר

דאין מחזיקין דם בבגני מעים וא"כ איך פתב דאיכא למיחש שגפלט דם בגני מעיה לתוכה וצריך לומר דאיירי פשוטאין דאסמיק דאז מחזיקין בהם דם כמו שפכת הר"ן בפירק פל הפשר דף תשכ"א ע"א בשם הרמב"ן שדקדק מדאמרינו אין מחזיקין בהם דם ולא אמרינו אין דם בבגני מעים ש"מ דדוקא מסתמא אין מחזיקין בהם דם אבל אי רואין דאסמיק תישינו ובעי מליחה ע"כ.

אי נמי מירי בשןמן של בגני מעים דבשןמן הדבוק בהם מחזיקין דם כמו שפכת הרא"ש ונ"ל אע"ג דאין מחזיקין דם בבגני מעים מפל מקום בשןמן הדבוק בהם יש בה דאית ביה שוריקי ולכך נהגו למולחם ע"כ.

וכן פתב הרב המגיד בפ"ז מהלכות מאכלות אסורות בשם הרשב"א ו"ל וכן פתב הר"ן בשם התוספות ונראה לי דאפילו אם התרנגולת זו היתה נמלח מליחה גמורה לקדירה קודם המליגה נמי סבר רבינו שמשון דאסור אף על פי שיש במים ס' פנגד כל התרנגולת דזיל בטר טעמא שפכת מפני כבד ובגני מעיה דכמאן דמנחי בדיקולא דמאי ויש לחוש שהרותחין חולטין דם הנבלע בתרנגולת שגפלט מבגני מעיה לתוכה כו' וטעם זה שייך אפילו אם התרנגולת היתה נמלח ופלט כל דמו לחוץ קודם המליגה משום דאין המלח שעל התרנגולת מפליט לדם של פנימי שיש בכבד ובגני מעיה משום דכמאן דמנחי בדיקולא דמאי ויש לחוש שהרותחין חולטין כו' ואין דבר זה צריף הרבה חזק לפי שכן משמע בהדאי מדבריו מדכתב לא דמי דהתם דרף צלייה והכא דרף בישול הרי אתה רואה בפירוש שהוא מדמה דין זה של תרנגולת למולייתא דרף בישול ואלו גבי מולייתא דרף בישול ליכא מאן דפליג דאסור אפילו אם מלח לבשר החיצון מליחה גמורה ופלט כל דמו מטעם דאין המלח שעל בשר החיצון מפליט דם של בשר פנימי שלא נמלח בפני עצמו וא"כ כל שכן הכא שבשר הפנימי הוא כבד שיש בה הרבה דם ואין להקשות אם כן פיון שהשואל לא היתה מתמיה רק איך יתיר בשר לקדירה בלא מליחה דמשמע אבל אם התרנגולת היתה נמלח לקדירה קודם המליגה הוה ניחא ליה מה שהתיר התלמיד התרנגולת עצמה ולמה לא השיב לו ר"ש דבתרנגולת ראוי להחמיר אפילו אם התרנגולת היתה נמלח לקדירה קודם המליגה מטעם שהוא פתב דיש לחוש שהרותחין חולטין כו' ואי אפשר לומר שלא השיב לו כן מפני שגם השואל לא נתכוין באמרו איך יתיר בשר לקדירה בלא מליחה אלא מפני בשר הפנימי דהיינו הכבד ובגני מעיה שלא נמלחו בפני עצמן ואפילו אם התרנגולת היתה נמלח לקדירה גם כן יש לתמוה איך יש להתיר דאם כן קשה למה פתב לו ר"ש על חנם תמהת כו' שהרי בדין תמה פיון שר"ש עצמו פתב לאסור מטעם זה שתמה השואל על התלמיד ויש לומר לפי שכל עצמו של ר"ש לא יצא לתלמד בנדון זה ששאל עליו רק כמו שהיה המעשה ולפיכך לא חשש להשיב לו שהיה ראוי להחמיר בתרנגולת אפילו אם היתה נמלח לקדירה הואיל שהמעשה שהיה לא כף היתה.

ועוד נראה לי דלא חילק ר"ש בין חתיכת בשר לתרנגולת אלא דוקא מפני כבד ובגני מעים שבתוכה משום דהוי פפורש הדם מחתיכה לחתיכה ולפיכך פתב דבתרנגולת ראוי להחמיר אבל בתרנגולת דליכא בה כבד ובגני מעים לא עלה על דעתו לאסור אלא דמאי לשאר חתיכת בשר שנתבשל בקדירה בלא מליחה שפותר ממה נפשך מטעם שפכת ר"ש דאם נפל דם שלה בתוך המים נתבטל במים כו' ולא אמרינו דמאחר שהיא חלויה

איכא למיחש דפירש הדם מלמעלה למטה בתוך החלל ונהרי הוא פפורש מחתיכה לחתיכה מפני דשתי תשובות יש בדבר שאי אפשר בשום פנים לומר פן חדא דא"כ קשה איך כתב דודאי אמת הדבר בחתיכת בשר תפל שבשלו בקדירה אם יש במים ס' מפל החתיכה חתיכה עצמה שריא ממה נפשך כו' שהרי יש לשדות נרנא בהך ממ"נ שאין לו מקום כמו שפטר בעל ש"ד להך ממ"נ וכתב וז"ל משום דעל ידי בישול פירש הדם ממקום למקום והוי כאילו פירוש לחוץ מה שאין פן בצלי עכ"ל אלא מאי אית לה למימר דסבר ר"ש כמו שפירץ הרא"ש ז"ל לסתירת בעל ש"ד שהבאתי שכתב בפרק כל הבשר וז"ל בשר שנתבשל בלא מליחה צריה ס' לבטל כל החתיכה דלא ידעינן כמה דמא נפק מיניה ואם יש ס' בתבשיל אז התבשיל מותר ויש אוסרים הבשר פיון שנתבשל בדמו ויש מתירים לפי שהדם שנופלט נתבטל בס' ואם נשאר בו מקצת הוי דם האברים שלא פירש וכן מסתבר כו' ודמיא לצלי בלא מליחה דמה שנופלט האור שאבו ומה שנשאר בתוכו הוי דם האברים שלא פירש כו' עכ"ל ואיכא למידק מאי חידוש לנו הרא"ש בדמיון זה שכתב ודמיא לצלי בלא מליחה כו' שהרי סברא זו בעצמה שכתב גבי צלי דמה שנשאר בתוכו הוי דם האברים שלא פירש כבר כתבה גבי בישול ומאי אןלמיה דהאי מהאי ונראה.

לי דמשום שהרא"ש הרגיש בעומק חקמתו שאפשר לסתור הטעם שכתב הוא בשם המתירין כמו שכתב בעל ש"ד שהבאתי ולפיכך הוכרח הרא"ש לכתוב ודמיא לצלי בלא מליחה כו' כדי לתרץ סתירת בעל ש"ד שאין שייך לחלק בענין זה בין בישול לצלי ור"ל דכשם דבשר צלי בלא מליחה מותר לאכלו אף על פי דבנדאי פירש הדם בתוך החתיכה בפנים ממקום למקום על ידי צליה שהרי אין נוהגין לדקדק אם נצלה כל צרכו שפלט כל דמו ואפ"ה אוכלין אותו והיינו ע"כ מטעם שכתבו התוספות בפרק פיצד צולין ובפ"ק דחולין גבי השוחט בשבת וביום הכפורים וכן כתב הרא"ש ע"ז שם שנהגו פן משום דלא חשיב דם האברים שפירש מה שפירש הדם בתוך החתיכה בפנים ממקום למקום כל זמן שלא פירש לגמרי חוץ לחתיכה כדחזינו בכפר שחתף עליו בשר כו' וא"כ הוא הדין בבישול אעפ"י דבנדאי פירש הדם בתוך החתיכה בפנים ממקום למקום על ידי בישול לא חשיב כדם האברים שפירש כל זמן שלא פירש לגמרי חוץ לחתיכה וא"כ איך שייך לחלק בין חתיכת בשר שאין בה חלל לתרגולת שיש בה חלל להיתר אם לא נשאר בה כבד ובג"מ מעיה דהא חד טעמא הוא דכל זמן שלא פירש הדם לגמרי חוץ לחתיכה לא חשיב דם האברים שפירש וכן כתב בית יוסף בהד"א בטור י"ד סימן ע"ו שאין לחלק ביניהם גבי מה שכתב בשם סמ"ג שתרנגולת או אנון צריכים מליחה גמורה לצלי כמו לקדירה הואיל שהם חלולים ופירש הדם מלמעלה למטה בתוך החלל ונהרי הוא פפורש מחתיכה לחתיכה והוא כתב דאינו צריכין מליחה רק כמו שאר בשר לצלי ונתן טעם לדבר וז"ל משום דכיון שהעוף שלם דם הפורש מלמעלה למטה בתוך החלל הוי כדם הפורש בחתיכה מצד זה לצד זה דשרי כמו שנתבאר בראש הסימן ולא שני לן בין יש חלל בין צד זה לצד זה לאין ביניהם חלל עכ"ל.

ושם בראש הסימן הביא דברי התוספות ונהרא"ש דפ"ק דחולין שהבאתי שכתבו דאין חשיב דם האברים שפירש מה שפירש הדם בתוך החתיכה בפנים ממקום למקום על ידי צליה פיון שלא פירש הדם לגמרי חוץ לחתיכה ואל זה נתפנין בית יוסף כמה שכתב כמו

שנתבאר בראש הסימן, ועוד יש הכרח אחד דלא אמר ר"ש אלא דוקא בתרנגולת זו שישאר בה פבד ובני מעיה מלשון ר"ש עצמו שהועתק בתשובות מיימוני והילה לשונו אבל בתרנגולת זו נדאי ראוי להחמיר כו' מדלא פתב סתם אבל בתרנגולת ראוי להחמיר אלא דקדק למינקט זו משמע בהדיא כדפירשתי ואע"ג דפשוט הוא פתבתי לפי שראיתי מי שהביא דברי ר"ש לפסק הלכה וכתב עליו וז"ל ונראה דהוא הדין אי ליפא בה בני מעים דאסור בתרנגולת לכולי עלמא דמאחר שהיא חלולה איפא למיחש דפירש הדם במקום למקום ואסור כה"ג אפילו בשעת הדחק והפסד מרובה עכ"ל.

ואני נפלאתי הפלא ופלא דא"כ למה פסק גבי חתיכת בשר שנתבשל בלא מליחה פדעת המתירין אף אותה חתיכה אם הנה שעת הדחק או במקום הפסד מרובה ונסתייע מבית יוסף שפסק סתם בשלחן ערוך דגם אותה חתיכה מותרת אפילו בלא שעת הדחק והפסד מרובה ועוד מאחר שהרא"ש הסכים לדברי המתירין וכדאי הוא לסמוך עליו בשעת הדחק או במקום הפסד מרובה והלא הרא"ש עצמו לא הסכים לדברי המתירין אף אותה חתיכה אלא מטעם שהוא פתב ודמאי לצלי בלא מליחה כו' וכדפירשתי וממילא לפי טעם זה אין שייך לחלק בין חתיכת בשר לתרנגולת וכמו שכתב בית יוסף בהדיא והעמקתי לשונו לעיל וא"כ קשה ממה נפשך אי סבר דאע"פ שלא פירש הדם לגמרי לחוץ מן התרנגולת אלא בפנים במקום למקום חשיב דם האיברים שפירש א"כ ה"ל לאסור גם כן גבי חתיכת בשר אפילו בשעת הדחק והפסד מרובה מטעם זה עצמו דעל ידי בישול פירש הדם בתוך החתיכה במקום למקום שלא נפל במים והוי פאלו פירש לגמרי לחוץ ואי סבר דכל זמן שלא פירש הדם לגמרי לחוץ לא חשיב דם האיברים שפירש א"כ ה"ל להתיר ג"כ גבי תרנגולת בשעת הדחק או במקום הפסד מרובה והרבה יותר תמיה אני על מה שכתב ונראה דהוא הדין אי ליפא בה בני מעים דאסור בתרנגולת לכ"ע אשתמיטתיה מה שכתב הרוקח בסי' תל"ט בשם הריב"ק וכל רבני מגנצ"א ושפיר"א שהיו מתירין אפילו העוף עצמו שנתבשל עם הפבד שלו ואע"פ שהפבד הנה דבוק בעוף אם יש ס' בעוף בצרוף המים והתבשיל שפקדירה פנגד הפבד וכן פסק בהדיא הטור י"ד ומהר"י קארו ז"ל בשלחן ערוך בסוף סימן ע"ג וחלילה לומר שלא תחשב בעיניו דעת הטור בהיותו עטרת תפארת הפוסקים כל שכן בהצטרף עמו הרוקח והריב"ק וכל רבני מגנצ"א ושפיר"א ובפרט שהסכים עמהם מהר"י קארו ז"ל שהוא אב לכל האחרונים וא"כ למה פתב אותה תרנגולת טרפה לכולי עלמא דאטו קטלי קניא באגמא גינהו הני פוסקים הנזכר ואין לומר שאין מדברי הפוסקים הנזכרים סתירה על דבריו משום דשאני התם דמייירי שהעוף הנה נמלח מליחה גמורה לקדירה קודם שנתבשל וזה מוכרח דאל"כ לא הנה סגי בס' פנגד הפבד בלבד דהא אף לדברי המתירין אותה חתיכה עצמה אחר שנתבטלה בס' מ"מ צריך ס' פנגד כל החתיכה מטעם דלא ידעינן כמה דמא נפק מיניה כמו שכתב הטור י"ד בעצמו בסימן ס"ט אבל אם העוף לא הנה נמלח מליחה גמורה לקדירה קודם שנתבשל אז מודו הפוסקים הנזכרים לר"ש משאנן דהעוף עצמו אסור לעולם דהא ליתא שהרי פבר הוכחתי מדברי ר"ש עצמו דאפילו אם התרנגולת הנה נמלח מליחה גמורה לקדירה קודם המליגה נמי אסור מטעם שהוא פתב דיש לחוש שהרותחין חולטין כו' ודמאי למוליתא דרוך בישול ולכן אם איתא שהפוסקים הנזכרים ס"ל הך סברא שלר"ש לא היו מתירין העוף עצמו אחר שנתבטל הפבד בס' אף על פי

שְׁהַעוֹף הָיָה נִמְלַח מְלִיחָה גְמוּרָה לְקַדְיָרָה מְשׁוּם דְּאִפְתִּי אִיפָא לְמִיחַשׁ דְּפִירֵשׁ הָדָם מִן הַפֶּבֶד וְשֵׁלָא נִמְלַחָה בְּפָנֵי עֲצָמָה וְנִבְלָעָה בְּבֶשֶׂר הָעוֹף וְאִינוּ יוֹצֵא עוֹד וְאִסּוּר כִּי הָרוֹתְחִין חוֹלְטִין כּו' וְלֹא עוֹד אֶלְא שְׁמִפְשֵׁט דְּבָרֵי כָּל הַמִּתְיָרִין אוֹתָהּ חֲתִיכָה מְשַׁמַּע בְּפִשִּׁיטוֹת שְׂאִין שׁוּם אֶחָד מֵהֶם מְסָפִים עִם ר"ש מְשַׁאנְגִין לְחַלְקָא בֵּין חֲתִיכַת בְּשָׂר לְתַרְנַגְלוֹת וְנִדְעַת יְחִיד הוּא וְלִכּוֹן תָּמִיד אֲנִי טוֹבָא לָמָּה פָּסַק כְּנוֹתִיָּה: רַב דִּימֵי מְלַח בְּמִלַּח גְּלַלְגִּיתָא.

כְּתַב הָר"ן וְז"ל וְלַעֲנֵן הַמְּלַח עֲצָמוֹ שְׁמוֹלְחִין בּוֹ מִסְתַּבְּרָא דְשָׂרֵי דְאִי לֹא הָרֵי אֲנּוּ רוֹאִין שְׁהַמְּלַח נִיְתָף עַל הַבְּשָׂר וְנוֹתֵן טַעַם בּוֹ וְהָיָה רְאוּי לְאִסְרוֹ אֶלְא וְדִאי מְשַׁמַּע דְּשָׂרֵיָא וְאָמַר הָרַמְבַּ"ן וְז"ל דְּטַעַמָא לְפִי שְׁהַדָּם נִשְׂרַף בְּמִלַּח וּמִיָּהּ דְּנוֹקָא בְּדָם הוּא דְאִמְרִינּוּ הֵכִי אֶבְל בְּשׁוֹמֵן אִסּוּר וּבְצִירוֹ לֹא ע"ל.

וְאֲנִי אִמְרִיתִי בְּחֻפְזִי שְׁלֵא כְּתַב הָר"ן אֵלּוֹ דְּבָרִים אֶלְא דְּבָרֵי תַלְמִיד טוֹעֵה הֵם שְׁתַּלְּהָ עֲצָמוֹ בְּאֵילָן גְּדוֹל הָרַמְבַּ"ן וְכִתְבוּ מִבְּחוּץ וְטַעַה הַסּוֹפֵר וְכִתְבוּ בְּפָנִים מִפְּנֵי שְׁהָר"ן גּוֹפָא כְּתַב בְּהִדְיָא בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן דְּהַמְּלַח עֲצָמוֹ שְׁמוֹלְחִין בּוֹ נַעֲשֶׂה נְבִילָה וְלֹא בְּמַקּוֹם אֶחָד בְּלִבְד אֶלְא בְּשִׁנֵּי מְקוֹמוֹת כְּתַב כֵּן בְּשֵׁמוֹ הַמְּקוֹם אֶחָד הוּא מַה שְׁכַתְּבָא גַּבֵּי אֵין הַבְּשָׂר יוֹצֵא מִיַּדִּי דְמוֹ א"כ מוֹלְחוֹ יָפָה וְז"ל כְּתַב הָרַמְבַּ"ן וְז"ל מְדִיחוֹ יָפָה יָפָה שְׁתֵּי הַדְּחוֹת בְּמִשְׁמַע אַחַת בְּכָלִי מְנוֹקֵב לְהַעֲבִיר הַמְּלַח וְאַחַת בְּכָלִי שְׂאִינוּ מְנוֹקֵב לְהַעֲבִיר טְפוֹת דָּם שְׁעָלִיו ע"כ וְאִם אִיתָא דְּסַבְּר הָרַמְבַּ"ן דְּהַמְּלַח עֲצָמוֹ שְׁמוֹלְחִין בּוֹ שָׂרֵי א"כ קָשָׁה לָמָּה כְּתַב שְׂצָרִיף הַדְּחָה אַחַת לְהַעֲבִיר הַמְּלַח הֲלֹא הַמְּלַח עֲצָמוֹ הִתְרַגְּמוּר הוּא וְאִין כָּאֵן אִיסּוּר אֶלְא טְפוֹת דָּם שְׁעָלִיו וְאִין לוֹמַר דְּהִינּוּ מְשׁוּם דְּכָל זְמַן שְׁנִדְבַק הַמְּלַח בְּבֶשֶׂר אִי אִפְשָׁר לְהַדִּיחַ הֵיטֵב כָּל טְפוֹת דָּם שְׁעָלִיו וְלִכּוֹן צָרִיף הַדְּחָה אַחַת לְהַעֲבִיר הַמְּלַח אֶבְל לֹא מִחֲמַת שְׁהַמְּלַח אִסּוּר דְּהָא לִיתָא דָא"כ קָשָׁה לָמָּה כְּתַב שְׁהַדְּחָה רֵאשׁוֹנָה לְהַעֲבִיר הַמְּלַח יְהִיָּה דְּנוֹקָא בְּכָלִי מְנוֹקֵב וְהַדְּחָה שְׁנִיָּה לְהַעֲבִיר טְפוֹת דָּם שְׁעָלִיו יְהִיָּה אִפְּלִיו בְּכָלִי שְׂאִינוּ מְנוֹקֵב הֲלֹא אִיפְכָא מִסְתַּבְּרָא כִּי הַמְּלַח עֲצָמוֹ הִתְרַגְּמוּר הוּא וְאִין כָּאֵן אִיסּוּר אֶלְא טְפוֹת דָּם שְׁעָלִיו אֶלְא ע"כ מְדַכְּתַב אַחַת בְּכָלִי מְנוֹקֵב לְהַעֲבִיר הַמְּלַח ש"מ דס"ל שְׁהַמְּלַח עֲצָמוֹ אִסּוּר כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְהָרַא"ש בְּפָרְק כָּל הַבְּשָׂר וּשְׂאָר פּוֹסְקִים הַמְּפֹרְסָמִים וְז"ל שְׁהַמְּלַח שְׁעַל הַבְּשָׂר אִסּוּר שְׁהַדָּם מְעוֹרֵב בּוֹ וְלִכּוֹן צָרִיף לְהַדִּיחַ הַבְּשָׂר יָפָה יָפָה כּו' רֵאשׁוֹנָה לְהַעֲבִיר הַמְּלַח וְהָדָם וְשְׁנִיָּה לְהַעֲבִיר לְחֻלּוּחֵיט הַמַּיִם שְׁנִשְׂאָרוֹ בּוֹ ע"כ.

וּמַה שְׁהַצָּרִיף שְׁיִהִיָּה הַדְּחָה רֵאשׁוֹנָה דְּנוֹקָא בְּכָלִי מְנוֹקֵב הִינּוּ מְשׁוּם שְׁזָה תַקְנָה טוֹבָה שְׁלֵא יִצְטָרֵף לְנַפֵּץ כָּל הַמְּלַח שְׁעָלִיו אוֹ לְשִׁטְפוֹ בְּמַיִם כְּדִי לְהַתִּישׁ כַּח רְתִיחַת הַמְּלַח קוֹדֵם שְׁיִתְנַנוּ בְּכָלִי שְׂאִינוּ מְנוֹקֵב שְׁמִדִּיחוֹ בּוֹ כְּדִי שְׁלֵא יְהֵא נְאָסֵר הַפְּלִי וְהַבְּשָׂר מִהַמְּלַח הַבְּלוּעַ מִדָּם וְז"ל כְּרוֹתְחַת וְהַמְּקוֹם שְׁנִיָּה הוּא מַה שְׁכַתְּבָא אַחַר שְׁנִשְׂלָם פָּרְק כָּל הַבְּשָׂר בְּמִשְׁנָה טִיפַת חֶלֶב שְׁנִפְלָה בְּחֲתִיכָה כּו' וְז"ל וְכַתְּבָא הָרַמְבַּ"ן וְז"ל וְרַבֵּינוּ יִצְחָק ז"ל חוֹלְקֵיהֶם וּמְפָרֵשׁ שְׁלֵא אָמְרוּ חֶלֶב נְבִילָה הוּא אֶלְא בְּבֶשֶׂר בְּחֶלֶב שְׁנִשְׁנִיָּה נַעֲשִׂין אִיסּוּר כּו' עַד וּלְפִיכּוֹ מְלַח שְׁמִלְחוֹ בּוֹ בְּשָׂר שְׁנִתְנוּהוּ בְּקַדְרָה אוֹ מְלַח שְׁנִמְלַח בּוֹ נְבִילָה אַע"פ שְׁהַחֲתִיכָה עֲצָמָה שְׁל מְלַח נַעֲשִׂית נְבִילָה אִינָה אוֹסְרַת אֶלְא בְּשִׁשִּׁים כִּינּוּצָא בָּהּ כְּאֵלּוֹ הִיָּתָה חֲתִיכָה שְׁל דָּם אוֹ שְׁל נְבִילָה וְאֵלּוֹ הָיָה דִּינָה כְּמִלַּח הָאִסּוּרָה מִחֲמַת עֲצָמָה אוֹסְרַת אִפְּלִיו בְּאֵלְף שְׁהַמְּלַח יִשׁ בָּהּ בְּנוֹתֵן טַעַם אִפְּלִיו בְּאֵלְף וְזוֹ סְבָרָא בְּרוּרָה ע"כ"ל הָרַמְבַּ"ן וְז"ל הָרֵי אַתָּה רוֹאָה בְּפִירוּשׁ שְׁהָרַמְבַּ"ן הַסְּפִים לְדַעַת ר"י דְּמִלַּח עֲצָמוֹ שְׁמוֹלְחִין בּוֹ בְּשָׂר נַעֲשִׂית נְבִילָה וְאִם נִתְנוּהוּ

בקדוּרָה אוֹסֶרֶת עַד ס' פִּינְצָא בַּהּ וְאִי אֶפְשֶׁר לֹמַר דְּמָה שְׁכַתְבֵּי הָרַמְבַּ"ן וְזוֹ סִבְרָא בְּרוּרָה לֹא קָאִי לְמֵאִי דְסָמִיךְ לִיהָ מַה שְׁכַתְבֵּי וּלְפִיכָף מְלַחֵשׁ מְלַחוּ בּוּ בְּשֵׁר כּו' אֲלֵא קָאִי דְוָקֵא אַרְיִשָׁא שְׁכַתְבֵּי שְׁלֵא אָמְרוּ חֵלֵב גְּבִינָה הוּא אֲלֵא בְּבִשְׁרָא בְּחֵלֵב כּו' דַּא"כ קָנְשָׁה לְמָה הִבִּיא הָרַמְבַּ"ן סִיּוּם דְּבַרֵּי ר"י וּלְפִיכָף מְלַחֵשׁ מְלַחוּ בּוּ בְּשֵׁר כּו' שְׁלֵא לְצַנְרָה אֲלֵא ע"כ צָרִיךְ לֹמַר דַּס"ל הֵכִי לְפָסֵק הֵלְכָה וְאִין לְהַקְשׁוֹת הֵלֵא הָרַמְבַּ"ן כְּתִבּ בְּתַשׁוּבוֹתָיו סִי' קַס"ו וְנ"ל שְׁלֵא אָמְרוּ חֲתִיכָה עֲצָמָה נְעֻשִׁית גְּבִילָה אֲלֵא בְּבִשְׁרָא בְּחֵלֵב וּכְדַעַת רַבִּינוּ אֶפְרַיִם וְנִדְרָכוּ יִשְׂרָאֵל וְהִלְכְתוּ בְּרוּרָה מִכַּמָּה רְאִיּוֹת וְכֵן אָנוּ נוֹהֲגִים וְעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה עַכ"ל, וַא"כ אִיךְ אֶפְשֶׁר לֹמַר דְּמָה שְׁכַתְבֵּי הָרַמְבַּ"ן וְזוֹ סִבְרָא בְּרוּרָה קָאִי ג"כ לְמֵאִי דְסָמִיךְ לִיהָ שְׁהָרִי לְדַעַת רַבִּינוּ אֶפְרַיִם אִין צָרִיךְ ס' אֶפְיִלוּ כְּנִגְדָּה כָּל הַמְּלַח דְּבַס' כְּנִגְדָּה הָאִיסוּר הַבְּלוּעַ בּוּ סְגִי כְּמוֹ שְׁכַתְבֵּי הַסַּמ"ק וְנ"ל וְאִם שְׁמוֹ הַבְּשֵׁר בְּקַדְרָה בְּלֵא הַדְּחָה אַחַר הַמְּלִיחָה הַמְּלַח אוֹסֶרֶת אֶת כָּל הַקְּדוּרָה עַד ס' מִן הַמְּלַח כְּאֵלוּ הִזְיָה הַמְּלַח כְּלוּ דָם דְּקִי"ל דְּחֲתִיכָה עֲצָמָה נְעֻשִׁית גְּבִילָה גַם בְּשֵׁאֵר אִיסוּרִין דְּלֵא כְּפִירוּשׁ רַבִּינוּ אֶפְרַיִם שְׁאוּמֵר דְּוָקֵא בְּבִשְׁרָא בְּחֵלֵב וְיִשׁ שְׁהִיוּ אוֹסְרִין אֶפְיִלוּ בְּאֵלֶּף דְּלִטְעָמָא עֲבִידָא וְלִיתָא דְאִין לְאַסְרָה יוֹתֵר בְּדַבְרָא הַבְּלוּעַ מֵאִיסוּר יוֹתֵר מְדַבְרָא הָאוֹסְרוּ עַכ"ל.

דִּישׁ לֹמַר דְּאֶפְיִלוּ לְדַבְרֵי רַבִּינוּ אֶפְרַיִם לֹא מְשַׁעֲרִינוּ בַּס' כְּנִגְדָּה הַדָּם לְבַדּוֹ הַבְּלוּעַ בְּמַלְחָה מִשׁוּם דְּלֹא יְדַעִינוּ כְּמָה דָּם בְּלוּעַ בְּמַלְחָה הִילְכָף צָרִיךְ לְשַׁעֲרָה כְּנִגְדָּה כָּל הַמְּלַח כְּדַאֲמַרִּינוּ גְּבִי כַחַל בְּפֶרֶק גִּיד הַנְּשָׂה וְלֹא כְּדַמְשַׁמַּע מְדַבְרֵי הַסַּמ"ק שְׁהַבְּאִיתִי וְזֶה מְוַכְרַח לֹמַר כֵּן לְדַעַת הַרְשֵׁב"א וְהַטּוֹר י"ד שְׁפָסְקוּ גַם כֵּן בְּהַדְּאָה כְּרַבִּינוּ אֶפְרַיִם וְאֶפ"ה פָּסְקוּ דְצָרִיךְ ס' כְּנִגְדָּה כָּל הַמְּלַח.

שׁוּב מְצִאתִי שְׁכַתְבֵּי הָר"ן שֶׁם בְּרִישׁ דְּבוּר הַמַּתְחִיל תָּנִן בְּפִירְקִין טִיפַת חֵלֵב שְׁנַפְלָה בְּחֲתִיכָה כּו' וְנ"ל וְיָמָּה שְׁהַבִּיאוּ רְאִיָּה מִן הַמְּלִיחָה אִיכָּא לְמִימַר שְׁהַדָּם נִשְׁרַף וְכִלְהָ בְּתוּף הַמְּלַח לְגַמְרֵי ע"כ.

וְזֶה מוֹרָה שְׁהָר"ן גּוֹפִיָּה כְּתִב אֵלָיו דְּבָרִים שְׁהַבְּאִיתִי לְעֵיל וְעַמְדַתִּי מְרַעִיד וּמְשַׁתּוּמָם כְּשַׁעָה חֲדָא פֶּה קְדוּשׁ יֹאמֵר דְּבַר זֶה חֲדָא שְׁהָרִי אַתָּה הָרְאִיתָ לְדַעַת מְתוּף דְּבַרֵּי הָר"ן גּוֹפֵא בְּשָׁנֵי מְקוּמוֹת שְׁהַבְּאִיתִי שְׁכַתְבֵּי לְהִיכָף בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן דְּהַמְּלַח עֲצָמוֹ שְׁמוּלְחִין בּוּ אִיסוּר וְעוֹד קָנְשָׁה הֵלֵא הַקְּוִשְׂיָא שְׁלוֹ שְׁהַקְשָׁה דְאִי לֹא הָרִי אָנוּ רוֹאִין שְׁהַמְּלַח גִּיתָף עַל הַבְּשֵׁר כּו' שְׁבִסְבַּתָּה הַכְּרִיחַ דְּהַמְּלַח עֲצָמוֹ שְׁרִיָּא מְעִיקְרָא לִיתָא דְכִבְרַה הַרְגִישׁוּ בְּקוֹשְׂיָא זֹה הַתּוֹסְפוֹת וְהָרֵא"ש בְּפֶרֶק כָּל הַבְּשֵׁר וְרֹב הַפּוֹסְקִים הַמְּפּוֹרְסָמִים שְׁהֵם סה"ת בַּס' נ"ב וְסַמ"ג בְּחֵלֵק ל"ת סִימָן קל"ז וְהַרְשֵׁב"א בַּת"ה הָאֲרוּךְ וּמְחוּ לַהּ מְאָה עֲוֹכְלֵי בְּעוֹכְלָא וּמִי שְׁרוּצָה לְטַעֲנוּם טַעֲמִים לְשִׁבְחָה עֵינִין עֲלֵיהֶם וְלֹא עוֹד אֲלֵא בְּהָר"ן גּוֹפֵא הִבִּיא שֶׁם טַעַם אֶחָד שְׁכַתְבֵּי ר"י בְּעַל הַתּוֹסְפוֹת וְנ"ל וְזֶהוּ טַעַם הַכְּשֵׁר מְלִיחַת בְּשֵׁר שְׁאֵע"פ שְׁהַמְּלַח בְּלוּעַ מְדָם וְנַעֲשֵׂה חֲתִיכָה גְּבִילָה וְהַמְּלַח נוֹתֵן טַעַם בְּבִשְׁרָא אֶפ"ה אִין הַבְּשֵׁר נֶאֱסֵר בְּכָף שְׁאִין הַדָּם הָאוֹסֶרֶת גְּבִלְעַת בְּבִשְׁרָא דְטָרִיד לְמַפְלֵט לֹא בְּלַע זֶהוּ דַעַת ר"י וְנ"ל אֲבָל אִינוּ מְחַנְנוֹר כּו' עַד וְיָמָּה שְׁהַבִּיאוּ רְאִיָּה מִן הַמְּלִיחָה אִיכָּא לְמִימַר שְׁהַדָּם נִשְׁרַף וְכִלְהָ בְּתוּף הַמְּלַח לְגַמְרֵי ע"כ הָרִי אַתָּה רוֹאֵה בְּפִירוּשׁ אִיךְ שְׁהָר"ן תִּלְהָ עֲצָמוֹ בְּחַגוּרְתוֹ וְדַחָה בְּגִילָא דְחִיטִּיתָא הַטַּעַם שְׁכַתְבֵּי ר"י בְּלִי טַעַם וְרְאִיָּה וְהַקְשָׁה אֵלֵי יוֹתֵר מִכָּל הָא דְלַעִיל הוּא זֶה שְׁהָרִי הָר"ן גּוֹפִיָּה כְּתִב שֶׁם טַעַם לְמָה אִין הַמְּלַח חוּזֵר וְאוֹסֶרֶת הַבְּשֵׁר דְכִינוּ דְחֲתִיכָה עֲצָמָה נְעֻשִׁית גְּבִילָה

מבשר בְּחֵלֶב לְמַדְנֹו אֵין אוֹמְרִים כֵּן אֵלֵּא דְּוֹמְיָא דְּבִשְׁר בְּחֵלֶב וְאֵין בְּבִשְׁר בְּחֵלֶב קְלִיפָה מִן הַתּוֹרָה דְּדִרְדָּה בִּישׁוּל אֶסְרָה תּוֹרָה וּלְפִי טַעַם זֶה ע"כ צְרִיף לֹאמַר שְׁהֲר"ן גּוֹפִיָה ס"ל דְּהַמְלַח עֲצָמוֹ אֶסּוֹר רַק שְׂאִין שְׂיִיף לֹאמַר בּוֹ חֲתִיכָה עֲצָמָה נַעֲשִׂית נְבִילָה דְּוֹמְיָא לְרוֹתַח דְּצָלִי דְּמִינִיתִי שֵׁם לְעִיל מְזָה שְׂאֶסּוֹר מִיָּהָא כְּדִי קְלִיפָה רַק שְׂאִין שְׂיִיף לֹאמַר שְׂאוֹתָה קְלִיפָה נַעֲשִׂית נְבִילָה וְאֵם כֵּן לְמָה כְּתִב כֵּן שְׂהַמְלַח עֲצָמוֹ מְוֹתָר מְטַעַם לְפִי שְׂהֵדִם נִשְׂרַף בְּמַלַח וְצְרִיף נִגְר דִּיפְרָקִינָהּ וּמִי שְׂדַעְתּוֹ רְחֻבָה מְדַעְתִּי יִתְרַץ דְּבְרִיו וְיִשְׂא בְּרַכָּה: אָמַר שְׂמוּאֵל אֵין מְנִיחִין בְּשֵׁר מְלִיח אֵלֵּא עַל גְּבִי כְּלִי מְנוּקָב כו'.

כְּתִב הָרֵא"ש בְּשֵׁם נִימוּקֵי הַר"ר פֶּרֶץ הַמּוֹלַח בְּשֵׁר בְּכִלִּי שְׂאִינוֹ מְנוּקָב אֶסּוֹר אֶפְיִלוֹ מַה שְּׁחוּץ לְצִיר דְּכִינּוֹן שְׂמַלַח מִיַּד הַדָּם פִּירֵשׁ וְיוֹצֵא מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וְאֵינוֹ יוֹצֵא לְגַמְרֵי פִּינוֹן שְׂאִינוֹ מְנוּקָב כו' וְהָרֵא"ש חוֹלֵק עָלָיו וּמ"מ כָּל הָאֲחֵרוּנִים הִסְפִּימוּ כְּדַעַת מַהֲר"ף וְכֵן נוֹהֲגִין וְהַקְשָׁה הָרַב מֵהָרֵא"ש בְּהַגְהוֹת ש"ד בְּסִי' ט' דְּהָא קו"ל דְּבִשְׁר לְצָלִי א"צ מְלִיחָה גְּמוּרָה וּמְנַהֵג הֵכִי הוּא וְגַם אֵין נוֹהֲגִין לְדַקְדַּק אִם נִצְלָה כָּל צְרָפוֹ שְׂפֻלְט כָּל דָּמוֹ וְאֵעִפ"כּ אוֹכְלִין אוֹתוֹ אַע"פ דְּפִירֵשׁ הַדָּם בְּתוֹף הַחֲתִיכָה עֲצָמָה מִמְּקוֹם לְמְקוֹם עַל דִּי צְלִיָּה כְּדֵאִתָּא בְּהִדְיָא בְּתוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק כִּיצַד צוֹלִין בְּשֵׁם ר"ת אֵלֵּמָּא שְׂאִין אָנוּ חֲשָׁבִינוּ אוֹתָהּ פִּרְיֵשָׁה שְׂפִירֵשׁ הַדָּם בְּתוֹף הַחֲתִיכָה עֲצָמָה מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וְלֹא פִירֵשׁ לְגַמְרֵי חוּץ לְחֲתִיכָה וְחִזּוֹר וְנִבְלַע בְּתוֹכּוֹ כְּאֵלוֹ הָיִ דָּם שְׂפִירֵשׁ וְא"כ לְמָה אָנוּ אוֹסְרִין אֶפְיִלוֹ מַה שְּׁחוּץ לְצִיר כְּשֶׁנִּמְלַח בְּכִלִּי שְׂאִינוֹ מְנוּקָב מְטַעַם פִּינוֹן דְּפִירֵשׁ הַדָּם בְּתוֹף הַחֲתִיכָה עֲצָמָה מִמְּקוֹם לְמְקוֹם חֲשָׁבִינוּ לִיָּה פְּדָם הָאֲבָרִים שְׂפִירֵשׁ וְחִזּוֹר וְנִבְלַע בְּתוֹכּוֹ וְתִירַץ דְּכְשֶׁנִּמְלַח בְּכִלִּי שְׂאִינוֹ מְנוּקָב רָאוּי לְהַחְמִיר הוּאִיל וְלֹא עֲשֵׂה בְּתַקְנַת רַבָּנָן וְלֹא דְמִי לְצָלִי שְׂהֵנִיחַ מְקוֹם לְדָם לְצֵאת וּבִשְׁבִיל שְׂלֵא הַמְתִּין לְצֵלוֹת כָּל צְרָפוֹ לֹא עָבַר בְּמִיָּדִי אֶתְקַנְתָּא דְּרַבָּנָן וְכַתְּבַת הַאֲשִׁיר"י בְּפֶרֶק כָּל הַבִּשְׁר בְּשֵׁם רַשְׁבַּ"ם דְּהִיכָא דְּעַבְיָד כְּתַקְנְתָּא דְּרַבָּנָן לֹא הִטְרִיחוּהוּ יוֹתֵר אַע"ג דְּאִיכָא צַד לְאַסּוֹר וְהוּא הִדִּין אִיפְכָּא כו' ע"ש וְאָנִי אוֹמַר דְּאֲשַׁתְּמִיטְתִּיהּ מַה שְּׁכְּתוּב בְּהַגְהוֹת מְרַדְכִי דְּסוֹף חוֹלִין בְּשֵׁם מֵהֲר"ף מְרָא דְּשְׂמַעְתָּא שְׂהוּא בְּעֲצָמוֹ הֲרָגִישׁ בְּקוֹנְשִׂיא זֹו וְתַרְצָה דְּמִסְתַּמָּא לֹא הִנָּה שְׂתִיב מְלַהֲנִפִּירוֹ מֵאַחַר דְּמֵהֲר"ף הוּא מְרָא דְּשְׂמַעְתָּא וְנ"ל וְאֵם תֵּאֲמַר אִם מֵהֵאִי גִיסָא לְהֵאִי גִיסָא הָיִ דָּם הָאֲבָרִים שְׂפִירֵשׁ א"כ הִיכִי שְׂרִינּוֹן בְּשֵׁר צְלוּיָהּ וְלֹא שְׂנַמְלַחָה וְאֶפְיִלוֹ כִּי לֹא נִצְלִית כָּל צְרָכָה וְהָא בְּלַע הָיִ בְּשֵׁר עַל דִּי צְלִיָּה וִי"ל כְּבוֹלְעוֹ כְּפֹ פוֹלְטוֹ וְאֵע"ג שְׂעֻדִין אָנוּ רוֹאִים דָּם בְּחֲתִיכָה אוֹתוֹ לֹא פִירֵשׁ כְּלָל כִּי פִירֵשׁ מְעַט מְעַט אֲבָל מַה שְׂפִירֵשׁ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם נִפְלֵט מִיַּד וְתַדַּע דְּהָא מוֹלִיִּיתָא שְׂרִינּוֹן מֵהֵאִי טַעְמָא וְאֵע"ג שְׂיֵשׁ בְּתוֹכּוֹ בְּשֵׁר שְׂלֵא נִמְלַחָה וְנִבְלַע בְּבִשְׁר הָאֲחַר מְשִׁיטַת מֵהֲר"ף עכ"ל.

וְהָאֲמַת שְׂדְּבְרֵי צְרִיכִין בִּיאוֹר דְּהָא קו"ל דְּמְלִיחַ הָיִ כְּרוֹתַח דְּצָלִי וְא"כ לְמָה לֹא אֶמְרִינוּן גְּמִי דְּמַה שְׂפִירֵשׁ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם ע"י הַמְּלִיחָה נִפְלֵט מִיַּד וְצְרִיף לֹאמַר דְּמֵהֲר"ף ס"ל דֵּאֵע"ג דְּקו"ל דְּמְלִיחַ הָיִ כְּרוֹתַח דְּצָלִי ה"מ לְהַחְמִיר כְּגוֹן אִם נִמְלַחוּ יַחְדוֹ נְבִילָה וּכְשֶׁרָה דְּהָיִ לְהוֹ פְּתָם בְּתוֹף חָם אֲבָל לְהַקְלֵל לֹאמַר בְּמְלִיחָה כְּבוֹלְעוֹ כְּפֹ פוֹלְטוֹ לֹא כְּמ"ש הַמְּרַדְכִי בְּפֶרֶק כָּל הַבִּשְׁר וּשְׂאָר פּוֹסְקִים.

וּלְכָל הַתּוֹרָצִים נְתִיבֵינָם ג"כ לְמָה אָנוּ אוֹסְרִין אִם נְתִבְשַׁל בְּשֵׁר בְּלֵא מְלִיחָה אֶפְיִלוֹ אִם אִיכָא ס' כְּנִגְדוֹ מְטַעַם דַּע"י בִּישׁוּל פִּירֵשׁ הַדָּם בְּתוֹף הַחֲתִיכָה עֲצָמָה מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וְהָיִ

פאלו פֿירש לחוץ וְלָמָּה לָא אָסְרִינן ג"כ מֵהָאֵי טַעְמָא בְּשֵׁר שְׁנַצְלָה בְּלֵא מְלִיחָה גְמוּרָה כּוּן נִרְאָה לִי: רַב שֵׁשֶׁת מְלַח לִיָּה גְרָמָא גְרָמָא כּוּ' אֶלָּא לָא שְׁנָא כְּתַב שֵׁם הַמְרָדְכִי וְנ"ל כְּתַב רַבִּינוּ בְּרוּךְ בְּסֵפֶר הַחֲכָמָה נִשְׁאַלְתִּי עַל חֲתִיכַת בְּשֵׁר תְּפַל שְׁנַתְעַרְבָּה בֵּין חֲתִיכוֹת מְלוּחוֹת בְּכָלִי שְׁאִינוּ מְנוּקָב וְקַבְלָה הַחֲתִיכָה דָּם מִן הַחֲתִיכוֹת וּמִצָּאוּ אוֹתָהּ מֵהוּ שְׁיִתְרִיָּה עַל יְדֵי מְלַח שְׁיִוְצִיא הַדָּם מִמֶּנָּה וְאֶסְרִתִּי כִּי אֶמְרִתִּי הַדָּם הַנִּבְלָע מֵעֲצָמוֹ בַּחֲתִיכָה הֵיא יֵצֵא עַל יְדֵי מְלַח אֲבָל הַדָּם הַנִּבְלָע מִמֶּשׁ בַּחֲתִיכָה עַל יְדֵי חֲתִיכוֹת אִיסוּר כִּי הֵךְ עֲוֹבָדָא אִינוּ יוֹצֵא עוֹד לֹא עַל יְדֵי מְלַח וְלֹא עַל יְדֵי דְבָר אַחַר דְּאִפִּילוּ בְּכָלִי מְנוּקָב אֶמְרִינן דְּדָגִים וְעוֹפוֹת שְׁמֵלְחָם זֶה עִם זֶה אֶסוּרִים הַדָּגִים מִשּׁוּם דְּרָפוּ קַרְמִיָּהוּ וּבְעֵידָנָא דְּפִלְטִי עוֹפוֹת בְּלֵעֵי דָּגִים מְנִיָּהוּ הֲרִי לָךְ פִּינוּ שְׁבָלְעוּ דָּגִים מִן הָעוֹפוֹת הַדָּם לִית לֵהוּ תַקְנָתָא הֲכִי נְמִי הֲכָא כּוּ' עכ"ל.

לְכַאוּרָה הִיָּה נִרְאָה בְּעֵינֵי לְפָרֵשׁ הָאֵי חֲתִיכַת בְּשֵׁר תְּפַל דְּקָאֵמֵר רַבִּינוּ בְּרוּךְ דְּלֵא אִיִּירִי שְׁהַחֲתִיכָה בְּשֵׁר לֹא הִיָּתָה עֲדִינן מְלוּחָה דְּבִכְהָאֵי גְוֹנָא וְדָאֵי שְׁרִי דְּלֵא גְרַע מֵאֵם נְפִלָּה לְצִיר שְׁפֵתָב בְּשַׁעֲרֵי דוּרָא שַׁעַר ד' וְשַׁעַר פּוֹסְקִים הַמְפּוֹרְסִים דְּמִתְרַעַר עַל יְדֵי מְלַח מִשּׁוּם דְּאִיִּירִי דִּיפְלוֹט דָּם דִּידִיָּה יְפִלוֹט גַּם כּוּן דָּם שְׁבָלְע מִמְּקוֹם אַחַר אֶלָּא מִיִּירִי שְׁהִיָּתָה מְלוּחָה וְהוֹדְחָה וְעַכְשָׁיו הוּא תְּפַל וְלִכּוּן אֶסוּרָה כְּשֶׁבְלָעָה מִן הַצִּיר דְּשׁוּב אִין לּוֹ תַקְנָה בְּמִלְחָה כִּינוּ דְּלִיכָא לְמִימֵר אִיִּירִי דִּיפְלוֹט דָּם דִּידִיָּה כּוּ'.

וְעוֹד דָּאֵם אֵימָא דְּהָאֵי חֲתִיכַת בְּשֵׁר תְּפַל אִיִּירִי כְּפִשׁוּטוֹ שְׁלֵא הִיָּתָה עֲדִינן מְלוּחָה א"כ קִשָּׁה מֵאֵי רֵאָיָה מִיִּיתִי מְדָגִים וְעוֹפוֹת שְׁמֵלְחָם זֶה עִם זֶה שְׁהַדָּגִים אֶסוּרִים וְלִית לֵהוּ תַקְנָתָא בְּמִלְחָה הֲכִי נְמִי הֲכָא שְׁהֲרִי אִין הַנְּדוֹן דּוּמָה לְרֵאָיָה כָּלֵל דְּאֵלוּ דָּגִים בְּעֵידָנָא דְּבָלְעֵי הַדָּם מִן הָעוֹפוֹת אִינן תְּפַל שְׁכָבֵר פִּלְטוֹ כֵּל דְּמִן וְצִירָן שְׁבָגוּפִין ע"י הַמְלִיחָה וְלִכּוּן תּוֹ לִית לֵהוּ תַקְנָה בְּמִלְחָה כִּינוּ דְּלִיכָא לְמִימֵר אִיִּירִי דִּיפְלוֹטוֹ עוֹד דָּם דִּידִיָּה יְפִלוֹטוֹ ג"כ הַדָּם שְׁבָלְעוּ לְאִפּוּקֵי חֲתִיכָה זֶה שְׁלֵא הִיָּתָה עֲדִינן מְלוּחָה אִיכָא לְמִימֵר אִיִּירִי דִּיפְלוֹט עוֹד דָּם דִּידִיָּה כּוּ'.

וּמִצָּאֵתִי אִין לִי בְּדַבְרֵי הַרְשָׁפָא בְּתוֹרַת הַבֵּית שְׁפֵתָב אַחַר שְׁפֵסֶק דְּאֶסוּר לִיתָן בְּשֵׁר שְׁלֵא נְמִלַח כָּלֵל עִם בְּשֵׁר שְׁנַמְלַח קוֹדֵם פְּלִיטָתוֹ כּוּ' וְנ"ל וְיֵשׁ מַגְדוּלֵי הַמּוֹרִים שְׁהוּרוּ שְׁחוּזָר הוּא לְהַכְשִׁירוֹ עִם מְלִיחָתוֹ שְׁכַשְׁם שְׁפוֹלֵט דָּם שֶׁל עֲצָמוֹ כֶּף פּוֹלֵט דָּם שְׁבָלְע מְחוּצָה לּוֹ וְזֶה נִכּוּן וּגְדוּלָּה מְזוֹ אֶמְרוּ מְקַצֵּת רַבּוּתֵינוּ שְׁאִפִּילוּ מְלַחוּ בְּשֵׁר עַל בְּשֵׁר שְׁנַמְלַח וְהוֹדַח וּבָלְע דָּם חֲתִיכָה זֶה שְׁמֵלְחוּ עָלָיו חוּזָר הוּא וּמוֹלַחוּ וְכַשֵּׁר דְּכַבּוּלְעוּ כֶּף פּוֹלֵטוֹ וְכִמוֹ שְׁפוֹלֵט עַל יְדֵי מְלַח דָּם שֶׁל עֲצָמוֹ כֶּף פּוֹלֵט דָּם שְׁבָלְע מִמְּקוֹם אַחַר וְאִין דְּבָר זֶה נִכּוּן בְּעֵינֵי וְרֵאִיתִי סְתִירַת דְּבָר זֶה מִמָּה שְׁאֶסְרוּ דָּגִים שְׁמֵלְחָן עִם עוֹפוֹת וְאֵלוּ הִיָּה לְהֵם הִיָּתֵר בְּמִלְחָה לֹא אֶמְרוּ אֶסוּרִים וְלֹא הָיוּ שׁוֹתְקִים מְלַלְמֵד עָלֵיהֶם אֵת הַהִיָּתֵר עכ"ל הֲרִי אַתָּה רּוּאָה בְּפִירוּשׁ שְׁלֵא הִבִּיא סְתִירָה מִמָּה שְׁאֶסְרוּ הַדָּגִים שְׁמֵלְחָן עִם עוֹפוֹת עַל דִּין הָרֵאשׁוֹן אֶלָּא אֲדַרְבָּה כְּתַב עָלָיו וְזֶה נִכּוּן וְהוּא מֵהַטַּעַם שְׁפֵתָבִיתִי אֶמְנָם אַחַר רִבּוּב הָעֵינִין מִצָּאֵתִי שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ כּוּן אֶלָּא חֲתִיכַת בְּשֵׁר תְּפַל דְּקָאֵמֵר ר"ב אִיִּירִי כְּפִשׁוּטוֹ שְׁלֵא הִיָּתָה עֲדִינן מְלוּחָה וְלִית לִיָּה זֶה הַדִּין שְׁפֵתָב בַּש"ד שְׁהִבֵּאתִי חֲתִיכַת בְּשֵׁר שְׁלֵא נְמִלַח וְנִפְלַע עָלֵיהָ צִיר אוֹ נִפְלַח לְתוֹף הַצִּיר יַחְזוּר וְיִמְלָחֵנוּ וּמִתְרַעַר דִּיפְלוֹט עוֹד דָּם דִּידִיָּה כּוּ' מִשּׁוּם דַּס"ל שְׁאִין הַמְלַח מְפִלִיט אֶלָּא דָּם הַמְנוּבָלְע בְּאִיבָרִים מֵעֲצָמוֹ אֲבָל דָּם הַבָּא מִמְּקוֹם אַחַר אִין הַמְלַח

מפליטו פלל אע"פ שעדיין יש לו לפלוט דם של עצמו ולא אמרינו אידי דיפלנט דם דידיה כו'.

ומה שהביא ראיה מדגים ועופות שמלחם זה עם זה שהדגים אסורין היינו משום דס"ל או דאמרינו הך סברא פמו שפולט על ידי מליחה דם של עצמו כה פולט דם שבלע ממקום אחר לגמרי דהיינו אע"פ שפבר נמלח ופלט דם של עצמו אפ"ה פולט דם שבלע ממקום אחר ע"י מליחה פמו שפכת הרשב"א בשם מקצת רבותינו שהבאתי או דאמרינו שדם הנבלע ממקום אחר אין המלח מפליט לגמרי דהיינו אע"פ שעדיין יש לו לפלוט דם של עצמו והשתא שפיר מייחתי ראיה מדגים וכה"ג ממש צריכין אנו לומר לדעת הר"ן בפירק פל הבשר גבי דגים ועופות שמלחן זה עם זה שפכת ג"כ דין זה עם הטעם של רבינו ברוך ובסמוך אעתיק לשונו וזה מוכרח דאם איתא דסבר ר"ב פדעת ש"ד ושאר פוסקים שהבאתי והאי חתיכת בשר תפל דקאמר מייירי שהיתה מלוחה והודחה ועכשיו הוא תפל ולכן אסורה כשבלעה מן הציר אם כן קשה טובא למה הוצרך רבינו ברוך ליתן טעם לאסור מחמת שאין המלח מפליט אלא הדם הנבלע מעצמו בחתיכה אבל דם הנבלע בו ממקום אחר אין המלח מפליטו והוצרך להביא ראיה מדגים ועופות כו' שרוב הפוסקים המפורסמים וכמעט כולם חולקים על סברא זו וס"ל דאמרינו אידי דיפלנט דם דידיה כו' שפשם שפולט דם של עצמו כה פולט דם הנבלע בו ממקום אחר והשתא תיפוק ליה דאפילו אי הוה אמרינו כשם שהמלח מפליט דם של עצמו כה מפליט עמו דם שבלע החתיכה ממקום אחר אפ"ה אסור פינון שהחתיכה זו היתה מלוחה ופלטתה כל דמה והודחה שוב אינה חוזרת ופולטת הדם שבלע ממקום אחר פינון דליכא למימר אידי דיפלנט דם דידיה כו' פמו שפכת הר"ן טעם זה לדעת רבינו יונה בפירק פל הבשר גבי דגים ועופות שמלחם זה עם זה והילך לשונו וכי תימא דגים שמלחן עם עופות יחזרו אחר מליחה להיתרן הראשון איכא למימר שאין המלח מפליט אלא דם המנובלע באיברים מעצמן אבל דם הבא ממקום אחר אין המלח מפליטו ולפי זה יש להזהר שלא להניח בשר תפל אצל בשר מלוח בעוד שמלחו עליו אע"פ שדעתו למלוח התפל לאחר כן לפי שהתפל פינון שאינו טרוד לפלוט בולע הדם שפולט המליח וה"ל דם הנבלע הבא ממקום אחר שאינו נפלט על ידי המלח לגמרי אבל הרב רבינו יונה התיר ואמר דלא דמי לדגים דהתם הוא שאין בהן דם מגופן אלא אותו שבלעו ולפיכך אין פח במלח להפליטו אבל חתיכה זו שדמה בתוכה כשם שהמלח מפליט דם של גופה כה הוא מפליט דם הנבלע בה ממקום אחר ומפל מקום אפילו לפי סברא זו כל שגמלח ויצא מידי דמו והודח אין מניחין אותו אצל בשר אחר בעוד שמלחו עליו ופולט דם לפי שזה בולע דם פליטת האחר ושוב אין לה תקנה במליחה כו' עד דכי גיח מלפלנט ציר בלע מדמה דאידיה פדגים ועופות כו' עכ"ל.

הרי אתה רואה בפירוש שהר"ן כתב מסברא דנפשיה הטעם שהדגים אסורין פמו שפכת רבינו ברוך ובהכרח צריך אתה לומר דס"ל או דאמרינו הך סברא פמו שפולט כו' פמו שפכתתי לעיל לדעת רבינו ברוך וזהו שדקדק למינקט שאינו נפלט ע"י המלח לגמרי דאל"כ לגמרי למה לי ועוד דאל"כ אין מקום למה שפכת ולפי זה יש להזהר שלא להניח לדגים דהתם כו'.

ומ"ש בשם רבינו יונה דלא דמי לדגים דהתם הוא שאין בהם דם מגופן לא בעי למימר דלעולם אין בהם דם מגופן אלא ר"ל עתה שפבר פלטו כל דמן ע"י מליחה לא נשאר בהם דם אלא אותו שבלעו ומדכתב ומ"מ אפילו לפי סברא זו כל שנמלח ויצא מידי דמו והודח כו' משמע בהדיא דבשר תפל דקאמר בתחלה דבריו לא איירי בנמלח והודח ועכשיו הוא תפל אלא איירי בפשוטו שלא היתה עדיין נמלח ואין דבר זה צריך הרבה חזיק שיהי כתב אבל חתיכה זו שדמה בתוכה משמע בפשיטות דמיירי שלא היתה עדיין נמלח ובסגנון זה איירי רבינו ברוך וקבר ראיתי מי שפירש דברי רבינו ברוך שהבאתי כמו שעלה על דעתי מעיקרא ועכשיו הנני יוסף להפלא הפלא ופלא לפי מה שעלה על דעתו להספיק דברי רבינו ברוך עם דעת בעל ש"ד למה לא פירש שהחתיכה בשר תפל איירי בפשוטו שלא היתה עדיין מלוחה כלל ואיירי שלא הודח הדחה ראשונה והשתא הקושיא שהוקשה לו דכהאי גוונא ודאי שרי דלא גרע מאם נפלה לציר דמותר מעיקרא ליתא שהרי כבר פירשה מהרא"י בהגהות ש"ד דלא כתב בעל ש"ד בשר שלא נמלח שפול לציר דמותר אלא דוקא כשהודח בתחלה.

שוב מצאתי בדברשות מהרי"ל בדיני שריית הבשר ומליחתו שכתב וז"ל חתיכה תפל שלא נמלחה עדיין ונתערבה בין מלוחות ונשתתה ביניהן אותה חתיכה אסורה ולא מועיל למלחה שנים אמנם אם הודחה טרם שנתערבה יחזור וידיחנה וימלחנה עכ"ל.

ויראה לי מפשט לשונו ששאב אלו המים מבאר המרדכי והבין את דבריו על סגנון זה שפירשתי אמנם לפי האמת נראה לי ברור דגם פירוש זה אינו נכון ולא עלה מעולם על דעת רבינו ברוך דא"כ קשה גם כן הקושיא שהקשיתי לעיל דלא ה"ל לרבינו ברוך לדחוק עצמו למצוא טעם לאסור לחלק בין דמו לבין דם הנבלע הבא ממקום אחר ולהביא ראיה מדגים ועופות שמלחן זה עם זה כו' שרוב הפוסקים חולקים על סברא זו כנזכר תיפוק ליה דאסור משום דהוי בחתיכה שלא הודחה ונמלחה דאסור אלא מחנוורתא כמו שכתבתי שרבינו ברוך פליג בזה על בעל ש"ד וסבירא ליה דאם נפל בשר שלא נמלח לציר אין לו תקנה כלל מטעם שכתב הוא בנדון זה הדם הנבלע מעצמו בחתיכה הריא יצא על ידי מלח אבל הדם הנבלע ממש בחתיכה על ידי חתיכות האסור אינו יוצא עוד לא על ידי מלח ולא ע"י דבר אחר.

ויראה גלוייה ומפורסמת לדברי ממה שכתב בית יוסף בטור י"ד סימן ס"ט וז"ל כתב בש"ד שער ד' חתיכה שלא נמלחה ונפל עליה ציר מבשר מלוח או נפל לתוף הציר יחזור וידיחנה וימלחנה כו' ובסימן שאחר זה יתבאר דלדעת הרשב"א והר"ן כל זה אסור ועיין שם עכ"ל.

וכוננתו בזה מה שכתב בסימן שאחר זה בשם הרשב"א והר"ן דאסור ליתן בשר שלא נמלח כלל עם בשר שנמלח קודם פליטתו לפי שהבשר זה שלא נמלח בולע ממה שחבריו פולט וה"ל דם הנבלע הבא ממקום אחר שאינו נפלט ע"י המלח לגמרי כו' וזהו ממש כדעת רבינו ברוך.

הרי קמן מבואר לדעת בית יוסף שרבינו ברוך פליג בזה על הש"ד עם היות שפבר שדיתי נרגא בחדושי על דברי בית יוסף שאין דבריו בזה נכונים כלל לפי שי"ל דאף הרשב"א והר"ן מודו לבעל ש"ד ולא אסרו רק לכתחלה להניחו אצל ציר שהרי הרשב"א

פֶּתַח עַל סִבְרַת בְּעַל שׁ"ד וְסִיּוּעָתוֹ וְזֶה נִכּוֹן וְגַם מִדְּבַר הֶר"ן בְּפָרֶק כָּל הַבְּשָׁר גִּבִּי אֵין יוֹצֵא מִיַּד דָּמוֹ אֲא"כ מוֹלְחוֹ יָפֵה יָפֵה כו' וְגַבְנִי מַה שֶּׁפֶתַח גִּבִּי אֵין מְנַיְחִין בְּשָׁר מְלִיחַ אֲלֵא עַל גִּבִּי כְּלִי מְגֻנָּב מִשְׁמַע בְּהִדְיָא שְׁהַסְפִּים לְסִבְרַת רַבֵּינוּ יוֹנָה ז"ל שֶׁפֶתַח כְּסִבְרַת שׁ"ד שְׁחֹזֵר לְהִיּוֹת מְוֹתֵר עִם מְלִיחָתוֹ שֶׁכְּמוֹ שֶׁפּוֹלֵט דָּם שֶׁל עֲצָמוֹ כִּי פּוֹלֵט נְמִי דָם שֶׁבְּלַע הִבָּא מִמָּקוֹם אֲחֵר וּמִיָּהוּ לְכַתְחֵלָה כ"ע מוֹדוֹ דְּאָסוּר לְהַנְיָחוֹ אֲצֵל צִיר דּוּק וְתִשְׁכַּח מִכָּל מְקוֹם אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לְהַכְחִישׁ שֶׁרַבֵּינוּ בְּרוּךְ פְּלִיג עַל הַשְּׁעָרֵי דּוּרָא מִטַּעַם שֶׁפֶתַח בְּתֵיב וְחִתִּיכַת בְּשָׁר תְּפַל אֵיירֵי כְּפִשׁוּטוֹ וְעַדִּיין צְרִיכִין אָנוּ לְמוֹדְעֵי דְלַעֲנִין עֵיקַר הַדִּין לָאוּ דְנוֹקָא כְּלִי שְׂאִינוּ מְגֻנָּב אֲלֵא נִקֵּט כְּלִי שְׂאִינוּ מְגֻנָּב מִשׁוּם דְּמַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה כִּי הִיָּה וְזֶה נ"ל בְּרוּר: בְּשִׁמְעָתָא כְּשֶׁרָה שְׁיָנֻקָה מִן הַטְּרָפָה כו'.

פֶּתַח הַמְרָדְכֵי דָף תש"נ ע"ג וז"ל וְלִפְעָמִים רְגִילוֹת הוּא לִיקָח הַקִּיבָה עִם עוֹרָה וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ בְּכִלֵּי מְלֵא מִיָּם וְשׁוּקָה שָׁם זְמַן מְרַבָּה כְּדֵי שְׁיִקְרֹשׁ הַצְּלוּל וּפְעָמִים מִשְׁהִין אוֹתָהּ בְּמִים עִם עוֹרָה יוֹם אוֹ יוֹמִים וְנִרְאָה דְּאָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ כָּל כִּי זְמַן גְּדוֹל כו'.

ואע"ג דְּצוּנָן הוּא מ"מ בּוֹלְעִין זֶה מִזָּה עַל יְדֵי שְׂרִיָּי זְמַן גְּדוֹל כְּדֵי מְרִינֵן בְּשָׁר בְּחֻלְבַּ חִידוּשׁ הוּא דְּאֵיתְרוּ לִיהַ פְּוִלֵי יוֹמָא בְּחֻלְבָּה שְׂרֵי כו' וּמַהֲאֵי טַעְמָא אָסוּר לְשָׂרוֹת בְּשָׁר יָבֵשׁ מְלִיחַ בְּמִים כְּדֵי לְמַתַּק הַבְּשָׁר עַד שְׁיִדְיָחוּ בְּמִים תְּחֻלָּה אָמְנָם אִם לֹא הִדְיָחוּ וְשָׂרָאוּ בְּמִים בְּדִיעְבַד מְוֹתֵר שְׂאִין הָאֵסוּר רַק מִחֻמַּת מְלַח שְׁעָלֵיו הַבְּלוּעַ מִדָּם וְהֵרִי יֵשׁ ס' כְּנֻגַד הַדָּם שֶׁבְּבָשָׂר עֵינֵין פ"ב דְּבִיצָה סֶפֶר הַתְּרוּמָה וְסֶפֶר הַמִּצְוֹת עכ"ל הַמְרָדְכֵי.

וְהַדְּבָר בְּרוּר דְּמַה שֶּׁפֶתַח וּמַה"ט אָסוּר לְשָׂרוֹת בְּשָׁר יָבֵשׁ מְלִיחַ בְּמִים מְיִירֵי בְּמִים צוּנָנִין וְהָאֵסוּר הוּא דְּנוֹקָא לְשָׂרוֹתוֹ יוֹם שְׁלָם דְּוִמְיָא לְשָׂרִיַּת הַקִּיבָה בְּמִים צוּנָנִין דֵּאע"ג דְּצוּנָן הִנֵּה מ"מ בּוֹלְעִין זֶה מִזָּה ע"י שְׂרִיָּי זְמַן גְּדוֹל וְתַדַּע מִדְּכַתְּבַת וּמַה"ט אָסוּר כו'.

וְעוֹד דְּסֵתָם מִים הַנְּזַכְרִין בְּכָל מְקוֹם הֵינּוּ צוּנָנִין וְכֵן הוּא מְבֹנָאָר בְּאֵר הֵיטֵב בְּסֶפֶר הַמִּצְוֹת שֶׁפֶתַח הַמְרָדְכֵי דִין זֶה בְּשָׂמוֹ וז"ל יֵשׁ נוֹהֲגִין בְּחִתִּיכַת בְּשָׁר מְלוּחַ כְּשֶׁרוֹצִין לִיתֵן אוֹתָהּ בְּקוֹדֶרֶה וְהִיתָה מְלוּחָה יוֹתֵר מִדְּאֵי וְצָרִיף לְשָׂרוֹת אוֹתָהּ בְּמִים שְׁמִדְיָחִים אוֹתָהּ קוֹנְדָם הַשְּׂרִיָּיָה כִּי שְׂרִיָּיָה מְבַלְעַת דָּם שֶׁבְּמִלַּח בְּתוֹף הַחִתִּיכָה אָפֶס אֵין שְׂרִיָּיָה מְבַלְעַת הַדָּם שֶׁבְּמִלַּח בְּתוֹף הַחִתִּיכָה אִם אֵין שׁוֹרִין אוֹתָהּ יוֹם שְׁלָם כְּאֲשֶׁר בְּאֵרְנוּ לְמַעֲלָה בְּעֵנִין הַקִּיבָה ע"כ כֵּן נ"ל: פָּרֶק עֲשִׂירֵי דָף קל ע"ב אָמַר רַב חֲסִידָא הַמְזִיק מִתְּנֹת כְּהוֹנָה אוֹ שְׂאֲכָלָן פֶּטוּר מִלְּשָׁלֵם מ"ט אֵי בְּעִית אֵימָא מִשׁוּם דְּכַתִּיב זֶה וַא"א מִשׁוּם דַּה"ל מְמוֹן שְׂאִין לוֹ תוֹבְעִין וְכַתְּבַת שֶׁם הֶר"ן וז"ל וּמִיָּהוּ וְדֵאֵי לְתַרְתֵּי לִישְׁנֵי מִדַּת חֲסִידוֹת הוּא שְׁיִשְׁלָם כו'.

רַבִּים נִשְׁתַּבְּשׁוּ בְּהַבְנַת דְּבָרֵי אֵלֶּה וְנִרְאָה דְּהַכִּי פִּירוּשׁוֹ הֶר"ן נִשְׁמַר שֶׁהֵינּוּ יָכוֹלִין לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּמִדַּת חֲסִידוֹת אֵיכָּא בֵּין לִישְׁנָא קַמָּא לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְלִישְׁנָא קַמָּא דְמַעַט לִיהַ מִכַּח פְּסוּק א"כ לֹא מְמַעַט לִיהַ אֲלֵא דְלִית בֵּיהַ מִשׁוּם מְצוּה אֲבָל אִפְתִּי אֵית בֵּיהַ מִשׁוּם מִדַּת חֲסִידוֹת כִּי דָרַשׁ הַפְּסוּק אֵינוֹ מְמַעַט מִדַּת חֲסִידוֹת אֲבָל לִישְׁנָא בְּתָרָא דְמַמַּעַט לִיהַ מִשׁוּם טַעַם דְּהוּא מְמוֹן שְׂאִין לוֹ תוֹבְעִין וְהִיָּה מְקוֹם לְטַעוֹת וְלוֹמַר דְּלִישְׁנָא זֶה אֲפִילוּ מִדַּת חֲסִידוֹת אֵין פֶּאן לְכַךְ אָמַר הֶר"ן וּמִיָּהוּ וְדֵאֵי לְתַרְתֵּי לִישְׁנֵי כו' כְּלוּמַר אֲפִילוּ לִישְׁנָא בְּתָרָא מִדַּת חֲסִידוֹת הוּא שְׁיִשְׁלָם וְהֶר"ן מוֹכִיחַ זֶה מִדְּמִיַּתִּי עֲלָהּ בַּגְמ' ת"ש בְּעַל הַבֵּית וְכו' וְכוֹנְנָתוֹ לְהַבִּיא רְאִיָּה עַל כָּל דְּבָרֵי בְּעֵצָם וְרֵאשׁוֹנָה דְּאֵף לִישְׁנָא בְּתָרָא מִדַּת חֲסִידוֹת הוּא שְׁיִשְׁלָם וְשִׁנִּית דְּאֵף לִישְׁנָא בְּתָרָא אֵינוֹ חֲזִיב לְצִאת יְדֵי שְׂמִים וְרֵאשׁוֹנָה מִדְּמַקְשָׁה

הגמרא טעמא דעני הנה הא עשיר משלם אמאי ליהוי כמזיק מתנות פהונה וע"כ קושיא זו היא גם אליבא דלישנא בתרא דאלו לא הקשה רק ללישנא קמא הוי ליה לתרוצי שאני מתנות דכתיב בהו זה אלא ע"כ דלתרתי לישני מקשה ומשום דללישנא בתרא הוי טעמו משום דה"ל ממון שאין לו תובעין לכה השנה מתנות ללקט שכחה ופאה וזהו מה שאמר הר"ן אחר שהביא לשון הגמרא פצורתה פלומר אלמא דכל מידי דמחייב רחמנא למיתביה לעניים וכו' עד ומתנות עניים נמי ממון שאין לו תובעין הם וכל זה להוכיח שהקושיא היא גם ללישנא בתרא או אם תרצה לומר דוקא ללישנא בתרא הנה משני שאני הכא דכתיב זה וכינן שפן דמש' מדת חסידות שנו פאן ע"כ צריף לומר אפילו ללישנא בתרא מדת חסידות הוא שישלם וממילא שמעינן ג"כ דללישנא בתרא אינו חייב לצאת ידי שמים מדקא משני מדת חסידות שנו פאן ולא קא משני דמשלם דקאמר היינו בבא לצאת ידי שמים ואין לומר דאה"נ דהוי מצי לשנויי הכי אלא משום דדוקא דלישנא וחקמים אומרים עני הנה באותה שעה דמשמע הא עשיר משלם אפשר לפרושי דהיינו בבא לצאת ידי שמים אבל ישלם כשיחזור לביתו דקאמר ר' אליעזר זהו נדאי דוקא משום מדת חסידות לחוד דכינן דבשעה שלקחון בהיתר לקחון דבאותה שעה עני הנה לכה כשיחזור לביתו אינו משלם אלא מפני מדת חסידות והגמרא נקט תירוץ דשנה לתרנוייהו אבל לעולם אימא לך דמזיק מתנות חייב לשלם בבא לצאת ידי שמים ללישנא בתרא על פן הוסיף הר"ן לומר ומדרבי אליעזר לא פרכינן פלל א"כ מאחר דלא פריף רק מהחקמים אם איתא דללישנא בתרא חייב לצאת ידי שמים פדברי התו' ה"ל לשנויי מאי משלם בבא לצאת ידי שמים ובאמת קושיא חזקה היא על התוספות שלא נזקרו לחלק בין מדת חסידות לבין לצאת ידי שמים.

פך פתב הרב המובהק ר' יהודה בן הרב הגדול מוהר"ר מאיר פדווה ז"ל: